

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Різдвяні студентські наукові читання: Vita in lingua

Матеріали XIII Міжвишівської студентської науково-практичної
конференції
(10 грудня 2021р., м. Запоріжжя)

Запоріжжя 2022

УДК 811.111'25'272'42(063)
ББК Ш 143.21-7лО

Різдвяні студентські наукові читання: *Vita in lingua*: Матеріали XIII Міжвишівської студентської науково-практичної конференції (Запоріжжя, 10 грудня 2021 р.). Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2022. 192 с.

У збірнику представлені результати досліджень з актуальних проблем перекладознавства, когнітивної лінгвістики, зіставного мовознавства, дискурсивної лінгвістики, літературознавства, методики викладання та навчання іноземних мов тощо.

Для мовознавців, викладачів та студентів філологічних факультетів.

Члени редакційної колегії: Морощкіна Г.Ф., к.філол.н., доц.
Деревянко Ю.М., к.філол.н., ст.викл.
Вапіров С.Ю., к.філол.н., доц.
Василина К.М., к.філол.н., доц.
Єнікєєва С.М., д.філол.н., проф.
Запольских С.П., к.філол.н., доц.
Каніболоцька О.А., к.філол.н., доц.
Шаргай І.Є., к.філол.н., доц.

Адреса редакційної колегії: 69600, Запоріжжя, вул. Жуковського, 66,
ЗНУ, корп. 2, ауд. 306.
Тел. (061) 289 12 85

Вид-во Запорізького національного університету, 2022

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Баранецька А. (ЗНУ) Семантико-синтаксичні та прагматичні особливості українського перекладу заголовків сучасних англомовних медіапублікацій (наук. кер.: д. філол. н., проф. Шевченко О.І.).....	9
Бойко О. (ЗНУ) Особливості термінів у англомовних офіційно-ділових документах та їх переклад українською мовою (наук. кер.: к.філол.н., ст.викл. Погонець В. В.).....	12
Виниченко В. (ЗНУ) Перекладацькі трансформації у художньому тексті (на матеріалі художнього твору Ф. С. Фіцджеральда “Tender is the night”) (наук. кер.: к.філол.н., ст.викл. Погонець В. В.).....	14
Власюк О. (ЗНУ) Особливості перекладу варваризмів в науковій фантастиці (наук. кер.: к.філол.н., доц. Андрєєва І. О.).....	16
Войтов Г. (ЗНУ) Аналіз перекладацьких помилок при адаптації телесеріалу “Breaking Bad” («Пуститися берега») (наук.кер.: к.філол.н., доц. Юнацька А.Б.).....	18
Горохова В. (ЗНУ) Перекладацькі помилки в українському перекладі американського серіалу “Why Women Kill” (наук. кер.: к.філол.н., доц. Клименко О. Л.).....	21
Давиденко Д. (ЗНУ) Особливості перекладу військових термінів з точки зору перекладацьких трансформацій (наук. кер.: к.філол.н., ст.викл. Погонець В.В.).....	23
Дядюнова М. (ЗНУ) Особливості локалізації комп'ютерних відеоігор українською мовою (на матеріалі гри Impostor Factory) (наук. кер.: к.філол.н., доц. Андрєєва І.О.).....	25
Жакун Д. (ЗНУ) Проблема відтворення розмовного мовлення в фантастичному телесеріалі “Supernatural” (наук. кер.: к.філол.н., доц. Клименко О. Л.).....	27
Курман Є. (ЗНУ) Засоби відтворення українською мовою англомовної термінології сфери дизайну та виготовлення одягу (наук. кер.: д. філол. н., проф. Шевченко О. І.).....	29
Лисенко І. (ЗНУ) Переклад імен, що говорять, українською мовою (на матеріалі фільму “Harry Potter and The Philosopher’s Stone”) (наук. кер.: к.філол.н., доц. Юнацька А. Б.).....	32
Олійник К. (ЗНУ) Особливості перекладу англомовних фразеологізмів українською мовою на основі роману С. Моема “Theatre” (наук.кер.: к.філол.н., доц. Фесенко І.М.).....	34
Подлєсна А. (НУ «ЗП») Переклад художнього тексту як продукт культурно-прагматичної адаптації (наук. кер.: к.ф.н., доц. Костенко Г.М.)...	36

Потапова М. (ЗНУ) Відтворення казкового ономастикону анімаційного фільму в перекладі (на матеріалі мультсеріалу “My Little Pony”) (наук. кер.: к.ф.н., доц. Андрєєва І. О.).....	38
Саліхова К. (ЗНУ) Англomовні сленгізми у новітніх типах соціальних мереж (на матеріалі пісень Tik Tok) (наук. кер.: к.ф.н., доц. Андрєєва І.О.)..	40
Седченко О. (ЗНУ) Особливості перекладу англomовних фразеологізмів українською мовою (на матеріалі англomовних прислів'їв та приказок) (наук. кер.: к.ф.н., доц. Фесенко І. М.).....	42
Скрипка А. (ЗНУ) Особливості використання англomовних запозичень у сучасних українських ЗМІ (наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.).....	44
Смалькова А. (ЗНУ) Особливості перекладу англomовних назв художніх фільмів українською мовою (наук. кер.: к.ф.н., доц. Фесенко І. М.).....	46
Старенкова Г. (НУ «ЗП») Актуалізація концепту «робота» в англійській та французькій мовах (наук. кер.: к.ф.н., доц. Лут К. А.).....	48
Стовбур О. (ЗНУ) Відворення християнських одиниць на позначення церковного устрою англійською мовою (наук. кер.: к.ф.н., доц. Клименко О. Л.).....	51
Фадєєва А. (ЗНУ) Використання лексичних трансформацій при перекладі англomовного художнього тексту українською мовою (на матеріалі роману Рея Бредбері “Dandelion Wine” та його перекладу українською мовою) (наук. кер.: к.ф.н., доц. Фесенко І. М.).....	53
Федун Я. (ЗНУ) Особливості відтворення термінів в перекладі (на матеріалі телесеріалу “Lie to Me”) (наук. кер.: к.ф.н., доц. Андрєєва І.О.)....	55
Філатова П. (ЗНУ) Локалізація ігор як проблема перекладу (наук. кер.: к.ф.н., ст.викл. Погонець В.В.).....	57
Щелупа М. (НУ «ЗП») Лексичні трансформації в текстах напрямку суспільно-політичного дискурсу (наук. кер.: ст.викл. Бережна О.О.).....	58

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Гергец К. (ЗНУ) Особливості використання фразеологічних одиниць в романі “Віднесені вітром” (наук. кер.: к.філол.н., доц. Голуб Ю.І.).....	61
Дашенко М. (ЗНУ) Специфіка комунікації у соціальних мережах та їх вплив на сучасну англійську мову (наук. кер.: к.філол.н., доц. Голуб Ю.І.)...	63
Іващенко О. (ЗНУ) Політична та соціально маркована лексика у дискурсі коміксів виробництва DC (наук. кер.: к.філол.н., доц. Надточій Н.О.).....	65
Коваль К. (ЗНУ) Системність лексики на позначення “погода” та “погодні явища” у діалектах Англії (наук. кер.: к.філол.н., доц. Лужаниця О.І.).....	67
Лисенко П. (ЗНУ) Лексичні засоби формування образу жінки в романі Луїзи Мей Олкотт “Маленькі жінки” (наук. кер.: к.філол.н., доц. Шевчук О. В.).....	69
Мєліна Д. (ЗНУ) Особливості англійськомовних фонетичних евфемізмів (наук.кер.: к.філол.н., доц. Веремчук Е. О.).....	71

Остапенко М. (ЗНУ) Синтетичні способи створення образу Іуди в рок-опері Е. Л. Веббера “Jesus Christ Superstar” (наук. кер.: к.філол.н., доц. Шама І.М.).....	73
Панченко Ю. (ЗНУ) Лінгвопрагматичні особливості англomовних текстів публіцистичного стилю (наук. кер.: к.філол.н., доц. Голуб Ю.І.).....	75
Синиця Р. (ЗНУ) Структурно-семантичні особливості аббревіатур у публіцистичних текстах (на матеріалі видання «The Guardian») (наук. кер.: к.філол.н., доц. Надточій Н. О.).....	77
Стрелковська Е. (НУ «ЗП») Поняття концепту «СВІЙ-ЧУЖИЙ» у сучасній лінгвістиці (наук. кер.: к.філол.н., доц. Костенко Г. М.).....	79
Тертишна Ю. (ЗНУ) Особливості реалізації мовної особистості у романі Л. М. Монтгомері “Anne of Green Gables” : вербально-семантичний рівень (наук. кер.: к.філол.н., доц. Андрєєва І. О.).....	81
Чігрина К. (ЗНУ) Фразеологічні одиниці у готичному романі Брема Стокера “Дракула” (наук. кер.: к.філол.н., доц. Шевчук О. В.).....	82
Швайко Б. (ЗНУ) Роль портретних описів у створенні образу Керолайн Мібер у романі Теодора Драйзера «Сестра Керрі» (наук. кер.: к.філол.н., доц. Голуб Ю. І.).....	84

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Деревіна Г. (ЗНУ) Конотативне значення як умова формування оцінних смислів: актуалізація образу держави у французькому медіадискурсі (наук. кер.: к.філол. н., доц. Стуліна Є. В.).....	87
Дружкова А. (ЗНУ) Лексико - фразеологічний концепт <i>MUSIQUE</i> в семантичному просторі французької мови (наук. кер.: к.філол. н., доц. Стуліна Є. В.).....	90
Зайченко А. (ЗНУ) Французькі жестові фразеологізми, що не включають назви частин тіла людини (наук. кер.: к.філол. н., доц. Уділова Т. М.).....	92
Литвиненко В. (ЗНУ) Дискурс вестиментарної моди: лінгвoseміотичне моделювання культурних цінностей (наук. кер.: к.філол. н., доц. Морошкіна Г. Ф.).....	94
Осауленко В. (ЗНУ) Еволюція концепта “Immigration” у концептуальній картині світу французів (наук. кер.: к.філол. н., доц. Стуліна Є. В.).....	97
Селіванова О. (ЗНУ) Способи появи та утворення аргo в сучасній французькій мові (наук. кер.: к.філол. н., доц. Стуліна Є. В.).....	99
Фесенко Т. (ЗНУ) Структурно - семантичні характеристики французьких фразеологізмів з антропонімом (наук. кер.: к.філол. н., доц. Уділова Т.М.)...	101
Шаір В. (ЗНУ) Гетерогенність концепту INTENSIFICATION (на матеріалі французької мови) (наук. кер.: к.філол. н., доц. Стуліна Є. В.).....	103
Шевченко В. (ЗНУ) Соціокультурний фактор як причина еволюції концепта <i>PRÉSIDENT</i> у французькій мові (наук. кер.: к.філол. н., доц. Стуліна Є. В.).....	105

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСПАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Волосажар А. (ЗНУ) Молодіжний жаргон у лексичній системі іспанської мови (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Стрюкова Н. О.</i>).....	108
Гарячий Є. (ЗНУ) Термін – основна одиниця іспаномовної медичної статті (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Шаргай І. Є.</i>).....	110
Дідух А. (ЗНУ) Функціонування когнітивної метафори в іспаномовному медіа дискурсі (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Телкова О. В.</i>).....	112
Куш А. (ЗНУ) До проблеми регіоналізмів іспанської мови країн Латинської Америки (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Стрюкова Н. О.</i>).....	114
Ніколаєва В. (ЗНУ) Особливості асиміляції іншомовних запозичень у сучасній іспанській мові (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Телкова О. В.</i>).....	116
Серебрякова Ю. (ЗНУ) Лінгвокогнітивні особливості репрезентації концепту MUJER в іспанський лінгвокультурі (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Телкова О. В.</i>).....	118
Скоч А. (ЗНУ) Актуалізація концепту LATINOAMERICA в іспанській лінгвокультурі (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Стрюкова Н. О.</i>).....	120
Тенюх Д. (ЗНУ) Комунікативні стратегії і тактики в іспанськомовному рекламному туристичному дискурсі (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Телкова О. В.</i>).....	122
Чеченко І. (ЗНУ) Національно-культурні особливості фразеологізмів з компонентом-антропонімом в іспанській та українській мовах (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Телкова О. В.</i>).....	124
Чуб А. (ЗНУ) Структурно - семантичні особливості неологізмів у сучасній іспанській мові (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Телкова О. В.</i>).....	126

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Коса Г. (ЗНУ) Розвиток фемінітивів та гендерно - нейтральних понять у німецькій мові (<i>наук. кер.: к.пед.н., доц. Борін К. А.</i>).....	128
Маланіна К. (ЗНУ) Порівняльна характеристика тематичного діапазону сучасних пісень (на матеріалі сучасних німецьких та українських пісень) (<i>наук. кер.: к.філол. н., доц. Мамедова А.І.</i>).....	130
Нікуліна Є. (ЗНУ) Лексико - стилістичні особливості реалізації концепту «Gesunde Ernährung» у німецькій та українській культурах (<i>наук. кер.: к.пед.н., доц. Федоренко Л. В.</i>).....	132
Чурікова І. (ЗНУ) Синтаксична організація німецьких дитячих віршів (<i>наук. кер.: к. філол. н., доц. Мамедова А. І.</i>).....	134

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

Бобришева К. (ЗНУ) Візуалізація метаморфози Грегора Замзи у новелі Ф. Кафки «Перетворення» (наук. кер.: д.філол.н., доц. Тупахіна О. В.).....	136
Бородкіна А. (ЗНУ) Світоглядні характеристики англійських леді в романі Дж. Остен «Гордість і упередження» (наук. кер.: к.філол. н., доц. Кравченко Я. П.).....	138
Вороніна А. (ЗНУ) Форми вираження оцінки в романі Дж. Остен «Гордість і упередження» (наук. кер.: к.філол. н., доц. Кравченко Я. П.).....	140
Гацула Е. (НУ «ЗП») Концепт “МІСТО” у сучасній літературі (наук. кер.: к.філол. н., доц. Костенко Г. М.).....	141
Гринкевич Ю. (ЗНУ) Прийоми репрезентації соціальних груп в романі Оноре де Бальзака «Батько Горіо» (наук. кер.: к.філол. н., доц. Кравченко Я. П.).....	143
Демидова Е. (ЗНУ) Авторські неологізми Айзека Азімова та особливості їх перекладу (наук. кер.: к.філол. н., доц. Шевчук О. В.).....	145
Капленко Ю. (ЗНУ) Поетика назви роману “A Tale of Two Cities” (1859) Чарльза Діккенса (наук. кер.: к.філол. н., доц. Василина К. М.).....	147
Конєва С. (ЗНУ) Засоби створення образу головного героя у романі С. Моема “Місяць та мідяки” (наук. кер.: к.філол. н., доц. Голуб Ю. І.).....	150
Кучеренко К. (ЗНУ) Поетика назви псевдонімного роману “The Burden” Агати Крісті (наук. кер.: к.філол. н., доц. Василина К. М.).....	152
Логінова В. (ЗНУ) Опозиція «реальність – ілюзія» в характеротворенні роману Густава Флобера «Мадам Боварі» (наук.кер.: к.філол. н., доц. Кравченко Я. П.).....	154
Нелюбова О. (ЗНУ) Трансформація наративних технік художнього тексту у відеогрі (феномен двосвіття у комп'ютерній грі “Alice: Madness Returns” (2011)) (наук. кер.: к.філол. н., доц. Василина К. М.).....	156
Пікалов І. (ЗНУ) Трансформація традиційного сюжету Артуріани у творі “Ланселот та Елейна” Альфреда Теннісона (наук. кер.: к. філол. н., доц. Василина К. М.).....	158
Приходько Н. (ЗНУ) Реалії георгіанської Англії в романі Дж. Остен «Почуття і чутливість» (наук. кер.: к.філол. н., доц. Кравченко Я. П.).....	161

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анваруззаман М. (ЗНУ) Шляхи підвищення мотивації до вивчення англійської мови у старшій школі (наук.кер.: к.пед.н., доц. Пінчук Л.М.).....	164
Бобришева К. (ЗНУ) Вивчення іноземної мови у закладах дошкільної освіти (наук. кер.: д.пед.н., проф. Пахомова Т.О.).....	166
Боровська Е. (ЗНУ) Використання інформаційно-комунікаційних технологій для проведення розмовних клубів (наук. кер. : к.пед.н., доц. Каніболоцька О. А.).....	168

Грицаненко Ю. (ЗНУ) Впровадження елементів іншомовної підтримки засобами інтегрованого навчання предметів та іноземної мови в сучасній середній школі (наук. кер.: к.пед.н., доц. <i>Александров В. М., к.філол.н., доц. Македонова О. Д.</i>).....	170
Драна У. (ЗНУ) Використання популярних пісень у процесі вивчення граматики англійської мови (наук. кер.: к.пед.н., доц. <i>Пінчук Л. М.</i>).....	172
Запольська Е. (ЗНУ) Контроль сформованості іншомовної комунікативної компетенції старшокласників засобами інформаційно-комунікаційних технологій (наук.кер.: к.пед.н., доц. <i>Каніболоцька О. А.</i>).....	174
Котелюк К. (ЗНУ) Роль сучасних мультимедіа технологій у підвищенні якості вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах (наук. кер.: к.пед.н., доц. <i>Борін К. А.</i>).....	176
Мамедов І. (ЗНУ) Spiele im Deutschunterricht (am Material des Lehrbuchs "Hallo, Freunde!") (наук.кер.: к.пед.н., доц. <i>Александров В. М.</i>).....	178
Новожилова А. (ЗНУ) Засоби навчання іншомовному діалогічному мовленню молодших школярів в умовах дистанційної освіти (наук.кер.: к.пед.н., доц. <i>Надточій Н. О.</i>).....	180
Пацація Л. (ЗНУ) Інтернет-технології як засіб організації самостійної роботи учнів старших класів на матеріалі навчання англійської мови (наук.кер.: к.пед.н., доц. <i>Надточій Н. О.</i>).....	182
Педенко К. (ЗНУ) Інтерактивні прийоми навчання іноземній мові під час дистанційної освіти (наук.кер.: к.філол.н., доц. <i>Македонова О. Д.</i>).....	184
Педенко К. (ЗНУ) Навчальні онлайн-курси для фасилітації формування іншомовної комунікативної компетенції студентів (наук.кер.: к.пед.н., доц. <i>Александров В. М., к.філол.н., доц. Македонова О. Д.</i>).....	186
Селіванова О. (ЗНУ) Інтернет-ресурси для підвищення ефективності оволодіння французькою мовою під час дистанційного навчання (наук. кер.: к.філол. н., доц. <i>Македонова О. Д.</i>).....	187
Ходирєва А. (ЗНУ) Формування фонетичної компетенції учнів на середньому етапі вивчення іноземної мови (наук. кер.: к.філол. н., доц. <i>Ваніна Г. В.</i>).....	190

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

БАРАНЕЦЬКА А. Д.

(Запорізький національний університет)

СЕМАНТИКО - СИНТАКСИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ СУЧАСНИХ АНГЛОМОВНИХ МЕДІАПУБЛІКАЦІЙ

У сучасному висококонкурентному інформаційному просторі питання назви журналістського матеріалу набуло додаткової актуалізації, адже нові технологічні можливості та трансформації у сфері мас-медіа спонукали до формування додаткових інтерпретацій потенційних можливостей заголовка. Особливої вагомості ці питання набувають в контексті перекладу текстів із іншої мови. Відтак, *актуальність* наукової розвідки зумовлена двома чинниками, зокрема: необхідністю осмислення характеристик заголовків відповідно до тенденцій діджиталізації друкованих засобів масової інформації та обранням для матеріалу вивчення заголовків статей на суспільно-політичну тематику ключових медіаресурсів Великої Британії, США, Канади, Нової Зеландії та Австралії (хронологічні межі – 2021 р.).

Мета дослідження полягає у виявленні семантичних, синтаксичних та прагматичних параметрів заголовків сучасних англomовних медіапублікацій із позиції їх перекладу українською мовою.

Вивчаючи особливості перекладу (англійська - українська мова) заголовків, доцільно відзначити окремі аспекти в формуванні/формулюванні цього елемента в українській та англійській журналістиці. Так, із позиції структурної організації назв медіапублікацій специфічною відмінністю англійського газетного заголовка є застосування кількох видів компресії. Водночас, стилістично значущою граматичною особливістю такого типу заголовків в англо-американській пресі також називають їх переважно

дієслівний характер та існування так званого «заголовкового жаргону». У той час, як в українських заголовках предикативні структури є менш вживаними [Арнольд 2016, с. 346-348; Комиссаров 1990, с. 120-122; Скребнев 2003, с. 180-181; Vinay, Darbelnet 1958, р. 176]. На відміну від україномовної преси англomовні газети та журнали більш активно послуговуються різноманітними фонетичними стилістичними прийомами та римуванням [Дубенко 2011, с. 106].

У відібраних для аналізу практиках заголовків виявлено такі варіації можливих ускладнень під час перекладу, як лексичні групи слів: архаїзми; okazіоналізми (авторські неологізми); аббревіатури; екзотизми, а також стилістичні прийоми: алюзії; повтори. Для подолання вказаних труднощів під час перекладу застосовувались лексичні та граматичні трансформації (за Я. Рецкером) [Рецкер 2007, с. 45-69, 84-61], а також в окремих випадках – дослівний переклад.

Так, найбільш цікавими проблемами для перекладача виявились okazіоналізми, які містили також алюзивне забарвлення. Наприклад, назва *End of the road for ANCNomics* (The Economist, July 24th, 2021), яка містить okazіоналізм *ANCNomics*, була перекладена *Кінець АНКономіки*, що можна назвати дослівним перекладом, оскільки частини okazіоналізму були ідентифіковані (*ANC+ economics*), аббревіатура розшифрована (African National Congress – відбулась актуалізація змісту алюзії завдяки тексту статті, в якій йдеться про Південну Африку), були знайдені словникові відповідники (АНК – Африканський Національний Конгрес та економіка), у мові перекладу створено відповідний okazіоналізм: *АНКономіка*, який освіченими читачами перекладу мусить бути розшифрований, як і okazіоналізм оригіналу – освіченими читачами оригіналу.

Певні зусилля вимагав також переклад заголовку *RNZ reporter attacked by Covid-denier as 'anger and misinformation' grow* (New Zealand Herald, August 21, 2021). У цьому випадку перекладацькою перешкодою стала аббревіатура, розшифрування якої не є очевидною (*RNZ*), з неологізмом (*Covid-denier*) та цитатою або переносним значенням, на що вказують лапки (*'anger and*

misinformation'). Шляхи перекладу стають зрозумілими після прочитання статті: *RNZ* виявляється скороченням від Radio New Zealand, '*anger and misinformation*' – слова самого репортера, на якого був здійснений напад. Декілька варіантів перекладу неологізму знайдено в онлайн-словниках; ці варіанти не є сталими, отже всі їх не подаємо. Найвдалішим варіантом у цьому випадку вважаємо застосувати «ковідоскептик». Таким чином, у перекладі цей заголовок медіапублікації виглядає так: *'Гнів та неправдива інформація' набирають обертів: ковідоскептик напав на репортера Радіо Нової Зеландії*. При цьому слід зауважити, що під час перекладу розшифрована аббревіатура не піддавалася авторському згортанню, оскільки для читача було б складно віднайти її зміст. Цитату перекладено дослівно, оскільки вона не є поширеною і її переклад не загальновідомий. Крім того, наявні такі граматичні перетворення, як: синтаксична перестановка та зміна пасивного стану дієслова на активний, що викликано стилістичною адаптацією.

Отже, під час проведеного аналізу перекладацьких практик (англійська – українська мови) виявлено низку різних аспектів, які потребують додаткових зусиль та майстерності перекладачі у доборі відповідників, щоб у трансформованому варіанті заголовка, навіть, зазнаючи семантико-стилістичних змін, не втрачав свого прагматичного ефекту.

Література

Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык : учебник для вузов. М. : ФЛИНТА, 2016. 384 с.

Дубенко О. Ю. Порівняльна стилістика англійської та української мов. Вид. 2-е перероб. і допов. Навч. посібник. Вінниця: НОВА КНИГА, 2011. 328 с.: іл.

Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. М. : Высш. шк., 1990. 253 с.

Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Очерки лингвистической теории перевода / Дополнения и комментарии Д. И. Ермоловича. 3-е изд., стереотип. М. : «Р.Валент», 2007. 244 с.

Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка: Учебник для ин-тов и фак. иностр. яз. 2-е изд., испр. М. : ООО «Издательство Астрель» : ООО «Издательство АСТ», 2003. 221, [3] с. (на англ. яз.).

Vinay J.-P., Darbelnet J. Comparative stylistics of French and English. A methodology for translation / Translated and edited by Juan C. Sager, M.-J. Hamel. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1958. 359 p.

БОЙКО О. О.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ У АНГЛОМОВНИХ ОФІЦІЙНО-ДІЛОВИХ ДОКУМЕНТАХ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Термін (включаючи науково-технічні терміни та терміни організаційно-розпорядчої документації) - ця одиниця будь-якої конкретної природної або штучної мови (слово, словосполучення, аббревіатура, символ, поєднання слова і букв-символів, поєднання слова і цифр-символів), що володіє в результаті стихійно сформованій чи особливої свідомої колективної домовленості спеціальним термінологічним значенням, яке може бути виражено або у словесній формі, або в тому чи іншому формалізованому вигляді і досить точно і повно відображає основні, суттєві на даному рівні розвитку науки і техніки ознаки відповідного поняття [Головін 1987].

Терміни-словосполучення, що виражають єдині цілісні поняття, мають різний ступінь смислової схожості, в цілому вони більш стійкі, в порівнянні з вільними словосполученнями загальнолітературної мови за своєю лексико-семантичній організації. Їх можна віднести до числа лексичних словосполучень, характерною особливістю яких є те, що місце одного з компонентів заповнюється не будь-яким словом відповідної категорії, а лише деякими, що утворюють певну семантичну групу.

Офіційно-ділова мова, як особливий функціональний стиль мовлення, характеризується певними інтернаціональними рисами, які є наслідком універсальності розв'язуваних їм завдань - виступати в якості інструменту ділового спілкування, засоби документування офіційної управлінської та службової інформації. Наявність спеціальної термінології в діловому стилі - необхідна умова для мови, для організованого права і пов'язаного з ним судочинства.

В період глобалізації світової економіки однією з проблем, що стоять перед будь-якою компанією, стає локалізація її продукції. Справа в тому, що, з одного боку, більшість країн, прагнучи зберегти мовну незалежність, вимагають від виробників, щоб вся супровідна документація, написи на упаковці та інше були на національній мові, а з іншого - бізнес змушує виробників проникати на все нові і нові місцеві ринки.

Відмінності в граматичному аспекті мов є основною причиною розбіжностей в морфолого-синтаксичній структурі англійських термінів, що складаються з двох і більше іменників, і їх українських еквівалентів. Граматична структура «іменник + іменник» (N + N), є найбільш продуктивною в утворенні англійських термінів в українських термінах, як правило, відповідає конструкція «прикметник + іменник» (Adj + N):

1) *Mortgage and consumer finance were drastically reduced, fundraising for new equity funds became more difficult and commercial loan syndication was massively affected by the crisis* (споживчий дохід);

2) *Loan portfolio - MCA made credit lines of 317,000 soms available for energy efficiency measures in 2009 making the total loan portfolio worth 1,141,000 soms* (кредитні лінії);

3) *The Group's share of the post-acquisition profits or losses of associates is recorded in the consolidated interest income statement, and its share of post-acquisition movements in reserves is recognised in reserves* (процентний дохід);

Результати роботи дозволяють розширити знання про поняття термін і його функціонування в рамках стилю офіційно-ділової документації.

Література

Бархударов Л. С. Мова і переклад. Москва : Междунар. отношения, 1975. 190 с.

Головін Б. Н. Лінгвістичні основи вчення про терміни : навч. посібник для філол. спец. вузів. Москва : Вища. шк., 1987. 104 с.

Комиссаров В. Н., Рецкер Я. И., Тархов В. И. Пособие по переводу с английского языка на русский. Москва : ИМО, 1960. 74 с.

ВИНИЧЕНКО В. А.

(Запорізький національний університет)

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ (НА МАТЕРІАЛІ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ Ф. С. ФІЦДЖЕРАЛЬДА “TENDER IS THE NIGHT”)

Переклад грає важливу роль у міжкультурній комунікації, оскільки він забезпечує можливість спілкування між людьми, які розмовляють на різних мовах. У процесі перекладу не завжди можливо використовувати відповідники іншомовних слів або словосполучень, які даються у словниках. Таким чином, для досягнення адекватного перекладу часто виникає необхідність використовувати перекладацькі трансформації, тобто перетворювати або замінити слова та словосполучення відповідно до норм мови перекладу. **Актуальність** роботи полягає в тому, що використання перекладацьких трансформацій є невід’ємним процесом для досягнення адекватного перекладу, проте існує безліч визначень поняття «перекладацькі трансформації» та їх класифікацій.

Проаналізувавши класифікацію Л. С. Бархударова, можна розподілити всі трансформації на чотири елементарні види: перестановки, заміни, додавання та опущення. Перестановка як вид трансформації при перекладі – це зміна розташування мовних елементів в тексті перекладу в порівнянні з текстом оригіналу [Бархударов 1975, с. 191]. Одним з найпоширеніших видів перестановки

є зміна порядку слів та словосполучень в структурі речення. Іноді в процесі перекладу відбувається перестановка слова чи словосполучення з одного речення в інше [Бархударов 1975, с. 192]: “*You’re dead—don’t you know the rules? That was a grenade.*” – «Ви що ж, не знаєте правил гри? **Ви вбиті** — то була ручна граната!».

Одна з граматичних заміन – це заміна членів речення. Таке перетворення часто відбувається через те, що для англійської мови є характерним, коли підмет виражений абстрактним поняттям, що не є типовим для української мови [Рецкер 1974, с. 85]: *Evidently feeling that **the subject had been thoroughly changed**, he looked in turn at the others.* - Вважаючи, очевидно, що йому **вдалося перевести** розмову на іншіе, він обвів поглядом присутніх — мовляв, ось вам тема, продовжуйте.

При лексичних замінах відбувається заміна окремих лексичних одиниць вихідної мови лексичними одиницями мови перекладу, які не є їх словниковими еквівалентами. Розглянемо декілька видів замін. Конкретизацією називається заміна слова або словосполучення вихідної мови, з ширшим предметно-логічним значенням словом і словосполученням мови перекладу, з вузким значенням [Беляков, Токовенко]: *Her dress was bright red and her brown legs were **bare**.* - Вбрана вона була в яскраво-червону сукню, засмаглі ноги — **без панчіх**. Сутність такого прийому, як антонімічний переклад полягає у використанні при перекладі слова або словосполучення, що має значення, протилежне значенню відповідного англійського слова або словосполучення в оригіналі [Комісаров, Рецкер, Тархов 1960, с. 74]: “*I thought we might go this afternoon—if you’re rested.*” - Та хоч увечері, **якщо ти не стомилася**.

Перекладач може використовувати прийом додавання для уточнення будь-яких деталей для кращого розуміння тексту читачем. Це ми можемо побачити в наступному реченні: “*You’re among friends,*” said Abe. - Ви серед друзів, **заспокойтеся**, — сказав Ейб. При перекладі опущенню піддаються найчастіше слова, які є семантично надмірними, тобто які виражають значення, котрі можуть бути вилучені з тексту і без їх допомоги [Бархударов 1975, с. 226]: *Her eyes were **bright, big, clear, wet, and shining**, the color of her cheeks was real, breaking close to the surface from the strong young pump of her heart.* - Очі її були великі, ясні,

променисті, а рум'янець — справжній, природний, бо мала вона здорове молоде серце.

Підводячи підсумки даної роботи, необхідно відзначити, що через різну структуру двох мов виникають труднощі при перекладі. Для досягнення адекватного перекладу необхідно вміло використовувати перекладацькі трансформації, не змінюючи зміст та стиль тексту.

Література

Бархударов Л. С. Язык и перевод: вопросы общей и частной теории перевода. Москва : ИМО, 1975. 226 с.

Бєляков В. І., Токовенко А. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. URL: http://confcontact.com/2013_04_17/13_Belyakov.htm (дата звернення: 29.05.2021).

Комиссаров В. Н., Рецкер Я. И., Тархов В. И. Пособие по переводу с английского языка на русский. Москва : ИМО, 1960. 74 с.

Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. Москва : Международные отношения. 1974. 85 с.

ВЛАСЮК О. В.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВАРВАРИЗМІВ В НАУКОВІЙ ФАНТАСТИЦІ

Науково-фантастичні твори мають лінгвостилістичні особливості, зокрема, специфічну лексику. В нашій роботі увагу буде приділено варваризмам. Варваризми – іншомовні слова та звороти, що не стали загальноживаними, повністю не засвоїлися в мові [Єрмоленко 2001].

Актуальність запропонованого дослідження полягає в необхідності вивчення варваризмів та способів їх перекладу на фоні активного запозичення

українською мовою слів з інших мов. Об'єктом дослідження є варваризми в науково-фантастичному тексті. Предметом дослідження є особливості перекладу варваризмів. Метою дослідження є визначення та обґрунтування стратегії перекладу варваризмів в науковій фантастиці.

В цій роботі буде розглянуто переклад варваризмів з точки зору двох перекладацьких стратегій – доместикації (наближення тексту до культури мови, якою він перекладається) та форенізації (збереження культурного компоненту тексту оригіналу в перекладі) [Куліш 2017, 4].

В ході дослідження було виявлено, що при перекладі переважної більшості варваризмів перекладачі Анатолій Пітик та Катерина Грицайчук використали стратегію *форенізації*, максимально відтворивши оригінальне звучання. Єдиний елемент адаптації, на який вони йшли – використання української абетки, яке є цілком виправданим, враховуючи, що й сам Френк Герберт при запозиченні арабських слів активно використовував латину. Наприклад:

*This every sister of the **Bene Gesserit** knows* – *Кожна сестра **Бене Гессерит** знає про це*. Перекладачі залишили звучання слів мовою оригіналу, адже доместикація була б недоречною, бо в такому випадку досвід українського читача суттєво відрізнявся б від досвіду англomовного читача.

*The Baron **Vladimir** Harkonnen stood over her* - *Над нею стояв барон **Владімір** Харконнен*. Не дивлячись на те, що ім'я *Владімір* дуже часто доместикуюється в українській мові та перекладається як Володимир, в даному випадку перекладачі вирішили залишити російськомовний варіант імені, щоб зберегти лінгвокультурний компонент значення – алюзію на російськомовне ім'я.

Отже, при перекладі варваризмів розглянутого науково-фантастичного роману перекладачі використовували стратегію форенізації. Зроблено це було виходячи, в першу чергу, з міркувань збереження цілісності та логіки створеного письменником світу. Перекладачі хотіли, щоб український читач отримав досвід, максимально наближений до досвіду читача англomовного, тому варваризми в творі так і залишились варваризмами, зберігши свою

культурну маркованість.

Література

Куліш І. Терміни «форенізація» та «доместикація». Їх походження та місце в сучасній українській терміносистемі перекладознавства. КНУ ім. Тараса Шевченка, 2017.

Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С.Я. Єрмоленко. К. : Либідь, 2001. 224 с.

Френк Г. Дюна. Пер. з англ. Анатолія Пітика і Катерини Грицайчук. Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2017. 656 с.

Frank H. Dune. Penguin Putnam Inc, 1965. 896 p.

ВОЙТОВ Г.

(Запорізький національний університет)

АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ПОМИЛОК ПРИ АДАПТАЦІЇ ТЕЛЕСЕРІАЛУ “BREAKING BAD” («ПУСТИТИСЯ БЕРЕГА»)

Телесеріали є надзвичайно популярними у наш час. Завдяки розширеному хронометражу вдається в повній мірі розкрити характери героїв та в цілому додати твору більшої глибини. Але на жаль, іноді саме через переклад іншою мовою деякі моменти втрачають свій первісний сенс або навіть кардинально змінюють його. У цьому випадку не грає ролі навіть той факт, що перекладом займаються професіонали, дійсно освічені перекладачі. Нажаль, це не є заставою дійсно якісного перекладу. Зокрема це стосується випадків, коли у телесеріалі переважає специфічна лексика (наприклад, сленг або професійна лексика).

Власне, одним з таких телесеріалів є культовий «Breaking Bad», або «Пуститися берега». Цей витвір кіномистецтва сповнений вуличним, кримінальним сленгом, а також сленгом наркоманів. І хоч при першому перегляді може здатися, що переклад повністю відповідає оригіналу, насправді,

якщо детально проаналізувати його, то стане явним той факт, що перекладачі, будучи далекими від груп людей, які показані в телесеріалі, а, відповідно до цього, і від їх мови, припустилися деяких помилок. Тож проаналізуємо переклад деяких моментів цього витвору кіномистецтва та зробимо на основі цього відповідні висновки. Слід зазначити, що аналізуватися буде переклад, зроблений студією LostFilm.

Почнемо з найбільш цікавого – з псевдоніму головного героя. Англійською воно пишеться як *Heisenberg*. У процесі перекладу цього імені був використаний метод транскрипції, у результаті чого у російському озвученні героя звать *Хайзенберг*, що не є правильним, адже сам герой, будучи людиною науки, назвав себе на честь німецького фізика Вернера Гейзенберга, чиє прізвище є абсолютним еквівалентом англійському *Heisenberg*.

У серіалі є чимало моментів, коли перекладачі припустилися певних помилок. Один з них – діалог Джессі з Волтером. Джессі говорить наступне: *«You just don't get it, man. This guy's O.G.»*, що переклали як *«Ты чё, тупой? Он живет по старым понятиям.»* Тут важливо розглянути контекст. Волтер та Джессі шукають партнерів для продажу наркотиків, вони знають, до кого можна звернутися, але та людина є відомою у кримінальному світі, а ці двоє лише новачки у цій справі. Тож Джессі має на увазі, що кримінальний авторитет не стане витрачати свій час на тих хто нижче за нього за статусом. Разом з цим, вираз *O.G.* розшифровується як *Original Gangster* (дослівно *справжній гангстер*), що взагалі не відповідає перекладу. Тому, кращим варіантом перекладу буде *«Он криминальный авторитет»* або *«Он матерый уголовник»*.

Ще одна репрезентативна фраза: *«Tuco must've put out, like, you know, feelers.»*. Її переклали таким чином: *«Наверное, Туко просто раскинул свои щупальца»*. Знову ж таки, звернемося до контексту. Герої розуміють, що їх переслідують злочинці, останні навіть дізналися їх адреси. Волтер питає Джессі, чи говорив він комусь його ім'я, на що Джессі відповідає цією фразою. На мій погляд, ця фраза знищує увесь саспенс у сцені. Ця фраза перекладена

буквально, краще було б перекласти її таким чином: *«Наверное, Туко просто навел справки о тебе»*.

Наступний момент – бандит Туко бачить фото сім'ї Волтера та вимовляє: *«I like doing business with a family man. There's always **a lot of collateral**»*, що переклали як *«Обожаю вести дела с семейными. У них всегда **много родственников**»*. Перша частина перекладена коректно, чого я не можу сказати про другу. Так, слово *collateral* в одному зі своїх значень – це родич, але у цьому випадку мається на увазі зовсім не те. *Collateral* також може означати *«щось, заставлене як забезпечення повернення позики, що підлягає конфіскації у разі невиконання зобов'язань»*, тобто те, що віднімуть, якщо зробиш помилку. Це й має на увазі бандит, що якщо Волтер не буде співпрацювати з ним, він зробить боляче його близьким. Цю репліку гарно переклав Дмитро Пучков: *«Обожаю вести дела с семейными. Всегда есть, **через кого надавить**»*.

Ще один приклад – неправильний переклад слова *outlaw*. У серіалі є момент, коли Джессі розшукує поліція, він знаходиться у місті та не планує нікуди вирушати. Його товариш питає його, у чому справа, на що він відповідає *«I'm like an **outlaw**»*. Студія LostFilm перекладає це як *«Я тупа в бегах»*, що не є правильним. Коректним перекладом у цьому випадку буде *«Я тупа преступник»*.

В підсумку, усі відібрані фрази є гарними прикладами того, що іноді навіть освічені перекладачі, які адаптують іноземний текст для широкої аудиторії, можуть робити помилки у процесі перекладу. Причому це не завжди помилки, обумовлені незнанням специфічної лексики (*O.G. – **Original Gangster** – людина, що живе за старими поняттями*), а результат неуважності, недостатньої уваги до дрібниць (*Heisenberg – Хайзенберг*), незнання значення слів або нездатності обрати з ряду варіантних відповідників найбільш підходящу за контекстом одиницю (*collateral – родичі; outlaw – злочинець*). Також перекладачі можуть виконувати переклад конкретного речення або уривку без урахування контексту, що також може стати причиною некоректного перекладу.

Література

Т.Н.U.G. Рэп и хип-хоп выражения, гангстерский сленг. URL: <http://www.thug.ru/pages/slang.htm> (дата звернення: 30.11.2021);

Клименко О.Л., Бакалінський М.Л. Фразеологічний аспект the Mobspeak як складової частини кримінального соціолекту США. // Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2006. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1278/1/06kolkso.pdf> (дата звернення: 30.11.2021);

Твой гид в мире кино! URL: <https://gidonline.io/film/vo-vse-tyazhkie/> (дата звернення: 30.11.2021).

ГОРОХОВА В. О.

(Запорізький національний університет)

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ПОМИЛКИ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ АМЕРИКАНСЬКОГО СЕРІАЛУ “WHY WOMEN KILL”

Актуальність даної розвідки зумовлена необхідністю дослідження проблем кіноперекладу, недостатньою кількістю кваліфікованих перекладів кінопродукції в Україні. Аналіз перекладу телесеріалу показав, що існує низка типових помилок, які було виявлено під час цього дослідження.

Основним завданням перекладача є передати зміст оригінального тексту, без порушення певних вимог. Однозначно передати ідентичний текст складно, але потрібно зробити його максимально схожим на оригінал. Складність у тому, що крім вербальної складової потрібно відтворити культурний фон оригіналу. Для цього буде недостатньо тільки доброго знання мови. Потрібно мати також знання, що стосуються культури країни, літературних творів і бути обізнаним у всіх сферах. Тому переклад кінотворів іншої культури є завжди складним завданням, особливо, якщо потрібно перекладати жарти.

Для перекладача важливо усвідомити, наскільки точно елемент комічного можна передати з англійської на українську мову, не змінюючи змісту і передавши його максимально наближено до оригіналу. Також існують такі

ситуації, коли в одній мові є певні мовні форми, але в іншій мові вони відсутні. Тоді перед перекладачем постає завдання знайти найближчий еквівалент або, якщо це неможливо, то необхідно давати пояснення, а це не завжди виходить доречно. Адже сенс жарту полягає в тому, щоб його ніхто не пояснював.

В проаналізованому серіалі перекладач були моменти, коли в оригіналі деякі жарти звучали більш вдало, ніж на мові перекладу. Серед перекладацьких помилок, які найбільше часто зустрічалися, слід відзначити неточності, буквализми, недоречні опущення, які не псують загальний зміст серіалу, але не роблять його ідеальним з точки зору перекладу. Серед помилок були небажані опущення, які спричинили ефект непорозуміння між співрозмовниками.

Перекладач іноді використовував буквализми, чи то від недостатнього знання різних варіантів перекладу слова, чи то від незнання культури та усталених виразів. Буквальнізмами вважається ситуація, при якій замість того, щоб вибрати відповідне за змістом і контекстом слово, вибирається головне, а не контекстуальне значення. Також варто відзначити більш делікатні помилки, які називаються перекладацькими неточностями. Тобто неточністю в перекладі вважається певне відхилення від тексту оригіналу, опущення або навпаки додавання інформації, але при цьому воно не особливо псує зміст оригіналу.

Таким чином, для гарного перекладу недостатньо бути обізнаним у сфері мови, потрібно мати фонові знання, які зроблять переклад гармонічним. Зустрічаються ситуації, при яких сенс перекладу може стати заплутаним, а іноді зрозуміти, про що йдеться мова, неможливо, тобто втрачається адекватність перекладу внаслідок грубих перекладацьких помилок.

Література

Бархударов Л.С. Мова та переклад: питання спільної та приватної теорії перекладу. Москва: Міжнародні відносини, 1975. 215 с.

Гальперін І.Р. Стилїстика англійської мови. Москва: Вища школа, 2001. 282с.

Зайченко С.С. До питання про знакову неоднорідність кінодискурсу. Челябінськ: Вісник, 2013. 71 с.

Оболенська Ю.Л. Художній переклад та міжкультурна комунікація. Москва: Вища школа, 2006. 180 с

Blake B. J. Playing with words: humour in the English language. London: Equinox Publishing Ltd, 2007. 100 p.

ДАВИДЕНКО Д. В.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ З ТОЧКИ ЗОРУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Об'єктом дослідження даної роботи є загальні проблеми (розгляд методів і прийомів) перекладу військових термінів на матеріалі англійської мови. **Актуальність** дослідження полягає в тому, що дана робота містить детальний аналіз всіх методів перекладу і виявляє найбільш оптимальний метод, що використовується при перекладі військових текстів.

Поняття «перекладацька трансформація» розглядали багато дослідників в галузі перекладу (Л. К. Латишев, В. Н. Комісарів, Л. С. Бархударов, Л.Л. Нелюбін), але між ними немає повної єдності щодо даного визначення.

Характерними особливостями перекладу військових матеріалів з англійської мови є те, що до військових матеріалів в широкому сенсі цього слова, з якими доводиться мати справу перекладачеві, зазвичай відносять військово-художні матеріали, військово-публіцистичні та військово-політичні матеріали, військово-наукові та військово-технічні матеріали, акти військового управління (різні військові документи).

В даний час існує велика кількість класифікацій перекладацьких трансформацій. Л. С. Бархударов, наприклад, зводить всі види перетворень і трансформацій до чотирьох елементарних типів: 1) перестановка; 2) заміни; 3)

додавання; 4) опущення. У своїй теорії він фактично уподібнює перекладацькі трансформації до перекладацьких прийомів; так, він розглядає в якості одного з типів лексичних заміन конкретизацію, яку в той же самий час називає прийомом [Бархударов 1975].

Я. І. Рецкер зводить всі види перетворень до двох типів трансформацій: лексичні і граматичні. Між лексичних він виділяє сім різновидів: 1) диференціація значень; 2) конкретизація значень; 3) генералізація значень; 4) смисловий розвиток; 5) антонімічний переклад; 6) цілісне перетворення; 7) компенсація втрат при перекладі [Рецкер 1974].

При розгляді прийомів перекладу ми спираємося на класифікацію перекладацьких трансформацій В. Н. Комісарова, в якій він виділяє дві основні групи - лексичні та граматичні, та одну комплексну - лексико-граматичну. Лексичні трансформації об'єднують прийоми транскрибування і транслітерації, калькування та лексико-семантичної заміни (конкретизації, генералізації, модуляції). Граматичні трансформації об'єднують прийоми синтаксичного уподібнення (дослівний переклад), членування пропозиції, об'єднання пропозицій, граматичні заміни (форми слова, частини мови, члена пропозиції). Лексико-граматичні трансформації - антонімічний переклад, експлікація (описовий переклад) і компенсація [Комісарів 1990]. Крім того, в деяких випадках, англомовні військові терміни мають стійкі відповідності в українській мові, та не мають збігів в семантиці своїх компонентів.

Розглянемо далі синтаксичні способи перекладу багатокomпонентних термінів. Вони можуть перекладатися:

1. За допомогою аналогічної атрибутивної групи (послідовний переклад). Наприклад: *tactical air command* - тактичне повітряне командування; *twin-eyed optical system* - бінокулярний оптичний прилад.

2. За допомогою перестановки компонентів. Наприклад: *outline breakup* - розмиття контурів; *heavy mortar platoon fire direction center* - пункт управління вогнем взводу важких мінометів.

Провівши дослідницьку роботу, було досліджено таке лінгвістичне явище, як військовий термін, з точки зору його структурно-семантичних характеристик, способів його утворення та сфер його функціонування. Було зіставлено українські та англomовні військові матеріали, вивчивши їх на предмет військових термінів і емоційно забарвленої військової лексики, таким чином розглянувши прийоми їх перекладу з англійської мови на українську.

Література

- Бархударов Л. С.* Мова і переклад. Москва : Междунар. отношения, 1975. 190 с.
- Латишев Л. К.* Технологія перекладу. Москва : Академія, 2005. 320 с.
- Рецкер Я. І.* Переклад і перекладацька практика. Москва : Междунар. отношения, 1974. 138 с.

ДЯДЮНОВА М.І.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ ГРИ «IMPOSTOR FACTORY»)

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що наразі, з поширенням індустрії комп'ютерних ігор, локалізація грає важливу роль для всіх залучених до процесу: розробникам це дозволяє отримати більший прибуток за рахунок залучення гравців зі всього світу, а покупці мають можливість грати рідною мовою. *Метою* роботи є надати характеристику типовим складнощам процесу локалізації відеоігор на матеріалі гри «Impostor Factory» з серії «To the Moon».

До складнощів ігрової локалізації можна віднести лінгвостилістичні особливості мовлення персонажів – діалекти, дефекти, застосування сленгу, жаргонізмів, неологізмів та okazіоналізмів. Перекладачі українською зазвичай

вдаються до пошуку аналогічних мовних засобів: звертаються до діалектизмів Закарпаття або суржикізмів; дефекти мовлення зображують шепелявістю. Сленг та лайка частіше грають емотивну роль у тексті, тому калькування таких одиниць у більшості випадків є непродуктивним. У цьому разі, за відсутності прямих еквівалентів, під час пошуку аналогу радиться відмовитися від використаного образу на користь емоційного забарвлення.

Також до труднощів локалізації можна віднести екстратекстуальність [Czech 2013, с.14]. До неї відносять складнощі відтворення граматичної категорії роду – в українській це грає важливішу роль, аніж в англійській, оскільки змінюватися можуть форми дієслів, прикметників, займенників. У деяких проєктах перекладачі стикаються з необхідністю будувати гендерно-нейтральні речення, оскільки кодом може бути не передбачена зміна тексту зі зверненням до персонажів різної статі.

Під час роботи з текстом гри Impostor Factory необхідно було мати справу з великою кількістю ідіом, каламбурів, алюзій, жартів та сленгізмів, що потребували правильного перекладу без втрати сенсу, емотивного навантаження та цілісності.

Yeah, he protecc. — Так, це твій... котяка-захищака.

У цьому виразі англійською було використано алюзію на відомий англомовний інтернет-мем, що повністю звучить як «He protecc, but he also atacc». Це навмисний ератив, через що текст набуває безглуздості та комічного характеру. Українською мовою неможливо передати цей вираз повною мірою, тому було вирішено знайти україномовний відповідник з порушенням лексичних норм, який мав би за собою культурний підтекст, пов'язаний з інтернетом. Таким стало новоутворення «котяка-захищака», створене за аналогією з «собака-посміхака» та іншими мемами цього роду.

'But but but--' get your butt in there-- — Але-але... Алле-on! — і всередину...

На прикладі цієї репліки можна відстежити адаптацію каламбуру, заснованого на співзвуччі слів «but» та «butt», які, однак, неможливо калькувати українською без втрати сенсу. Рішенням було використати інше співзвуччя та

переробити саму репліку, щоби висновок сцени залишився тим же самим: зштовхування одного з персонажів у кімнату, не зважаючи на його супротив.

У результаті дослідження було виявлено, що якісна локалізація потребує урахування чисельних факторів мовного та позамовного характеру. У перекладі гри «Impostor Factory» було застосовано різноманітні перекладацькі трансформації, в тому числі: калькування, антонімічний та описовий переклад, опущення, транспозиція, конкретизація, генералізація, розкриття сенсу, експресивація та інші.

Література

Chandler H. M., Deming, S. O. The game localization handbook (2nd edition). Sudbury, MA: Jones & Bartlett Learning, 2012. 376 p.

Czech D. (2013). Challenges in video game localization: An integrated perspective. *Explorations: A Journal of Language and Literature*. 1. 3-25.

Про переклад відеоігор. URL: <https://sbt.localization.com.ua/article/pro-pereklad-videoihor/> (дата звернення: 01.12.2021)

ЖАКУН Д. В.

(Запорізький національний університет)

ПРОБЛЕМА ВІДТВОРЕННЯ РОЗМОВНОГО МОВЛЕННЯ В ФАНТАСТИЧНОМУ ТЕЛЕСЕРІАЛІ “SUPERNATURAL”

Вивчення особливостей перекладу кінотексту показало, що кінопереклад передбачає як переклад художніх ігрових та анімаційних фільмів, так і серіалів. Кінопереклад є свого роду симбіозом письмового та усного перекладів. Кінопереклад включає в себе кілька видів: субтитрування, дубляж і закадрове озвучення. Проведено порівняння дублювання і субтитрування, виявлені їх переваги та недоліки, описані основні труднощі перекладу аудіовізуальних текстів, призначених для подальшого субтитрування і дублювання, а також

запропоновані рекомендації для перекладачів аудіовізуальних текстів [Козак 2015, с. 222].

Основними методами дослідження є: описовий метод для аналізу мовних фактів, що включає етапи збору емпіричного матеріалу, спостереження, класифікації, узагальнення, висновків; метод лінгвістичного та перекладацького аналізу; а також порівняльно-порівняльний метод [Коптілов] .

Кінопереклад є досить специфічним видом перекладу, оскільки він має свої особливості й відрізняється від інших видів перекладу. При перекладі перекладач повинен дотримуватися думки про те, що тільки завдяки йому іноземний глядач може дійсно зрозуміти всю специфіку фільму, особливості мови героїв та їх культури. Перед перекладачем стоїть досить складне завдання – перекласти фільм, орієнтуючись на глядача, а також знайти компроміс із замовником [Конкульовський 2012, с. 63].

У цілому сфера аудіовізуального перекладу – дуже актуальний вид діяльності з огляду на поширення і велику популярність кіномистецтва, адже саме від якості озвучування залежить сприйняття перекладних іноземних фільмів глядацькою аудиторією. При роботі з аудіовізуальним текстом, переклад піддається різним змінам та модифікаціям, які були досліджені у цій роботі. Застосовування перекладацьких трансформацій при перекладі аудіовізуальних текстів дозволяють глядачеві краще зрозуміти кінотвори або навіть створити враження, що текст був спочатку створений мовою перекладу, що і є метою перекладача.

Вивчення англійськомовних кінотекстів на матеріалі професійно дубльованого перекладу серіалу “SUPERNATURAL” українською мовою показало, що основними прийомами перекладу є дослівний переклад, компенсація, модуляція, конкретизація, цілісне перетворення, додавання, членування речення, антонімічний переклад, опущення, граматична заміна, генералізація, транскодування.

При перекладі розмовного мовлення героїв телесеріалу, ми зіткнулися із проблемою відтворення стилістичного забарвлення стилістично-зниженої

лексики. Проаналізувавши прийоми перекладу розмовного вокабуляру, які використовувалися під час дублювання фільму, слід зазначити, що переважає прийом лексичної заміни (він використовувався 22 рази, що становить 54 % всіх прийомів перекладу). Також проглядається тенденція у частому вживанні дисфемістичного перекладу, коли слово з менш вираженою експресією замінюється на відверто грубе. Дисфемістичний переклад використовувався 6 разів. У 5 прикладах під час перекладу розмовної лексики використовувався прямий переклад. По 4 рази застосовувалися евфемістичний переклад та опущення.

Література

Вашу мать, сэр! Иллюстрированный словарь американского сленга. Московцев Николай Г., Шевченко Сергей. Москва: Питер, 2004. 11 с.

Козак Т. Б. Особливості художнього перекладу. Тернопіль: Наукові записки Національного університету «Острозька академія», 2015. 221-223 с.

Конкульовський В.В. До проблеми перекладацьких трансформацій у кінотекстах комедійного жанру. Острог: Наукові записки, 2012. 62-64 с.

Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу: навч. посіб. Київ: Юніверс, 2003. 280 с.

КУРМАН Є. О.

(Запорізький національний університет)

ЗАСОБИ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ СФЕРИ ДИЗАЙНУ ТА ВИГОТОВЛЕННЯ ОДЯГУ

Метою нашого дослідження є виявлення лексико-синтаксичних особливостей перекладу англomовної термінології сфери дизайну та виготовлення одягу українською мовою.

Відповідно до мети та завдань дослідження були використані методи комплексного аналізу технічної та наукової літератури, описовий метод, метод суцільної вибірки, методи перекладацької критики, що спираються на

трансформаційну та семантичну модель перекладу, метод лінгвостилістичного аналізу.

Аналіз емпіричного матеріалу показав, що лексичні труднощі перекладу текстів, котрі висвітлюють проблематику індустрії одягу, полягають в тому, що лексика дискурсу дизайну та виготовлення одягу має свою специфіку і потребує немалих вмінь та знань перекладача, основним завданням якого є обрати абсолютно точний еквівалент-відповідник, щоб не спотворити зміст технічного тексту. В разі відсутності повних еквівалентів перекладач вдається до лексичних трансформацій, калькування тощо. При відтворенні аббревіатур найчастіше перекладачі використовують такі способи як нульовий переклад, опущення, переклад еквівалентних відповідників, переклад з використанням пояснення.

Аналіз наукових робіт показав, що обов'язковими вимогами до перекладу термінів сфери дизайну та виготовлення одягу, є відповідність нормам і правилам певної мови, систематичність, наявність дефініції (за невеликим винятком), точність, стислість. До бажаних характеристик термінів сфери дизайну та виготовлення одягу, в цілому, дослідники відносять відносну незалежність від контексту, однозначність, відсутність синонімів, експресивну нейтральність і милозвучність. .

За лінгвістичними характеристиками [Губина В.В, с. 114] терміни сфери дизайну та виготовлення одягу можна поділити на такі групи:

- 1) загальнонаукові терміни: *development, understanding, identification, origin, interpretation etc;*
- 2) вузьконаукові терміни аналізованої сфери: *collection, design, silk, tailoring, haute couture, pencil-skirt etc.;*
- 3) власні імена: *Dolce&Gabbana, Grace Kelly, Karl Lagerfeld, Jean Paul Gaultier, John Galliano, Denmark, Hermès, Vogue etc.;*
- 4) кількісні та порядкові числівники: *up to 60 cm, from AD 400, 1812-1870, 19th century etc.;*

5) повне та часткове цитування: *Bailey said: "what's important is that we keep having a strong point of view, keep doing things as best we can, and make sure that people are excited by fashion." etc;*

6) дискурсивні формули – фігури мовлення, постійні в контексті певного дискурсу. Деякі з них базуються на ключовому концепті цієї сфери – *fashion* – і у своїй структурі мають: дієслова - *help to be in / out of fashion, to be / to become fashionable / popular, make smth. / smb. fashionable / popular, to popularize etc.*; стерті метафори, побудовані на перенесенні принципових креативних основ дизайнерської роботи: *source of inspiration, to give / to take an inspiration, to inspire / to be inspired by etc.*

За результатами аналізу сукупності термінів сфери дизайну та виготовлення одягу, були зроблені такі висновки: при перекладі переважно застосовувалися такі прийоми, як транслітерація, транскрибування, описовий переклад, а також калькування. Вибір перерахованих прийомів перекладу пояснюється прагненням перекладача забезпечити адекватний і точний переклад; відповідно, зазначені способи і прийоми перекладу в подібних випадках можна вважати найприйнятнішими.

Можна зробити висновок, що пласт термінології дизайну та одягу зазвичай перекладають шляхом калькування, транслітерації і транскрипції через нестачу еквівалента в мові перекладу. Згодом відбувається поповнення словникового складу цільової мови запозиченою лексикою, що, з одного боку, позитивно позначається на обсязі лексикону мови, але з іншого боку, велика кількість іноземних слів спричиняє непорозуміння в комунікації представників різних професійних аудиторій.

Література

Губина В.В. Современный русскоязычный дискурс моды: проблемы перевода. *Вестник МГОУ. Серия «Лингвистика»*. Москва, 2014. № 4. С. 112 – 120.

ЛИСЕНКО І. В.*(Запорізький національний університет)*

**ПЕРЕКЛАД ІМЕН, ЩО ГОВОРЯТЬ, УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ
(НА МАТЕРІАЛІ ФІЛЬМУ
“HARRY POTTER AND THE PHILOSOPHER'S STONE”)**

Будь-яка людина, читаючи той чи інший твір, може зустріти персонажів з так званими іменами, що говорять. У свою чергу, для перекладача є дуже важливою задачею розуміти внутрішній світ героя за допомогою такого імені, бо це є значущим для адекватного перекладу. І. С. Алексєєва стверджує, що імена, що говорять, є іменами з живою внутрішньою формою. Вигадані імена мають внутрішню форму, яка створюється автором для реалізації комунікативного завдання [Алексєєва, 2004, с. 325].

На сьогоднішній день не існує єдиної загальновизнаної класифікації власних назв. В. С. Виноградов класифікує імена, що говорять, по наступним 8 семантичним ознакам: *Обставини народження та сімейні відносини* (Найдений), *зовнішній вигляд* (Беззубий), *особливості та риси характеру* (Крикун), *соціально-економічне становище* (Попович), *заняття та професія* (Мельник), *походження* (Русак), *фауна і флора* (Вовк), *речі та предмети* (Серп) [Виноградов, 2001, с. 224].

Мета перекладу імен, що говорять – досягти розуміння імені читачами так само, як його сприйняли б носії мови-оригіналу, передати деталі та зміст. Для цього потрібно перекласти мову автора, підтекст і культурну компоненту. Таким чином, для адекватного перекладу потрібно зрозуміти, в чому полягає сенс тексту, і, отже, імені. Тож, треба бути ознайомленим з повним текстом твору для повного розуміння героя та його особистих рис, щоб перекласти його ім'я таким чином, щоб читачі зрозуміли сенс, який був вкладений автором.

Важливим для перекладу особистих імен та імен, що говорять, є підбір влучного способу перекладу. Найбільш поширеними є: транслітерація

(відтворює склад літер), транскрипція (фонетична передача) та калькування (утворення нового слова через буквальний переклад відповідного іншомовного елемента) [Карабан, 2001, с. 303].

У фільмі «Harry Potter and the Philosopher's Stone» налічується більше 20 імен, що говорять. Крім цього, всі чотири факультети також є назвами, що говорять. Розберемо декілька з них.

Один із факультетів має назву Slytherin (Слізерін). Назва містить в собі два англійських слова: sly (хитрий) та slither (повзти, як змія). Одна з примітних рис студентів цього факультету – хитрість, а змія має важливе значення для факультету: його засновник, Salazar Slytherin (Салазар Слізерін), міг розмовляти зі зміями. І також можна порівняти: учні факультету хитрі і спритні, як змії.

Одним з учнів цього факультету є Draco Malfoy (Драко Малфой): шкільний ворог головного героя Гаррі Поттера. З французької «mal» означає «поганий, злий», а «foi» – віра. Дослівно, «погана віра», що означає недобросовісну, безчесну людину. Також є дуже схоже латинське слово – «Maleficus», що означає «шкідливий, недоброчливий». З одного боку, це прізвище дійсно дуже гарно характеризує цього персонажа, але більше, на мою думку, його батька.

Автор Джоан Роулінг не могла обділити цікавим ім'ям, що говорить, і Гаррі Поттера. Але окрім імені, він має таке ж прізвище. В Англії вони є дуже поширеними, тому на перший погляд може здатися, ніби все обране випадково. Але треба розібратися більш детально. Припускаю, що Harry (Гаррі) – ім'я неповне. Повним може бути, наприклад, Harold (Гарольд), який в свою чергу означає «керуючий військом». І справді: Гаррі неодноразово доводив, що, незважаючи на вік, зріст, досвід, в ньому не було ні краплі боягузтва, а тільки хоробрість та відвага. З англійської прізвище Поттер (Potter) перекладається як «гончар». В даному випадку можна спостерігати контраст: благородне ім'я, яке чітко дає зрозуміти, що цьому хлопчику властиві мужність, хоробрість, у той час, як його прізвище є зовсім простецьким. Проведемо аналогію: у світі магів (простих людей без магічних здібностей) Гаррі був зовсім непримітною

дитиною, якого навіть недолюблювали, а в світі чарівників він був знаменитістю все його життя, навіть не маючи про це уявлення.

Також ім'я, що говорять, мають такі персонажі: батьки Гарри Lily (Лілі) та James (Джеймс), Ron Weasley (Рон Уізлі), Hermione Granger (Герміона Грейнджер), Rubeus Hagrid (Рубеус Хагрід), Albus Dumbledore (Альбус Дамблдор), Severus Snape (Северус Снейп), Voldemort (Волян-де-Морт) та інші.

Тож, як ми бачимо, перекладаючи твір з персонажами, які мають «імена з підтекстом», треба знати його повністю та вільно розбиратися в подіях у ньому. Це допоможе передати імена, що говорять максимально зрозуміло для аудиторії, на чітку мову перекладається текст. Знаючи історію, яка вкладена в ім'я або прізвище героя, можна глибше зрозуміти його внутрішній світ, його особисті риси, дати певне пояснення його діям.

Література

Алексеева И. С. Введение в переводоведение. Москва, 2004. 352 с.

Виноградов В. С. Введение в переводоведение. Общие и лексические вопросы. Москва : РАО, 2001. 224 с.

Карабан В. І. Лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні труднощі. Вінниця : Нова книга, 2001. 303 с.

ОЛІЙНИК К. С.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ НА ОСНОВІ РОМАНУ СОМЕРСЕТА МОЕМА “THEATRE”

Фразеологія є невід'ємною частиною будь-якої мови, але зокрема вона не є дослідженою в романі Сомерсета Моєма “Theatre”. Метою моєї роботи є визначити види фразеологізмів та порівняти способи перекладу англomовних

фразеологізмів російською та українською мовами (*український варіант перекладу виконувала самостійно).

У роботі я дотримувалася класифікації В. В. Виноградова та О. В. Куніна. Як правило, фразеологічні одиниці за класифікацією О. В. Куніна поділяються на образні та необразні. Такий розподіл проходить через всі основні категорії стійких одиниць і тісно пов'язаний зі способами їх перекладу.

Необразна фразеологія зазвичай не представляє значних складнощів для перекладача. До цієї групи фразеологічних одиниць відносяться в основному фразеологічні співвідношення, а також невелика група фразеологічних єдностей та порівнянь. Наприклад: *in point of fact* – дійствительно; насправді; *of course* – конечно; авжеж.

Основні проблеми в області перекладу стійкого словосполучення все ж пов'язані з перекладом *образної фразеології*. Такі фразеологічні одиниці заключають в собі багатство експресивно-стилістичних відтінків, які додають мові яскравості та емоційності.

В романі Сомерсета Моема "Theatre" я зазначила такі основні способи перекладу образних фразеологізмів:

1) *еквівалент*, тобто наявний в українській або російській мовах адекватний фразеологічний зворот, що співпадає з англійським зворотом за змістом, і за образної основи: *be as poor as a church mouse* - беден, как церковная мышь; бідний як церковна миша або дожились до того, що нема нічого;

2) *аналог*, тобто стійкий оборот, який за значенням адекватний англійській, але по образній основі відрізняється від неї повністю або частково: *heart melted within her* - сердце таяло у нее в груди; сердце тануло(розтавало) в її грудях; *rolling in money* - купаются в золоте; у сріблі – золоті купаются або купаются у розкошах (достатках);

3) *описовий переклад*, тобто переклад шляхом передачі змісту англійського звороту вільним словосполученням: *we've got our feet on the ladder* - продвинемся хотя бы на один шаг по пути к успеху; тепер ми матимемо успіх, або зараз ми стали на крок ближче до своєї мрії;

4) *калькування*, застосовується для виділення образної основи фразеологізму, або коли англійський оборот не може бути переведений за допомогою інших видів перекладу: *as strong as a horse* - сильна, як лошадь; сильна, як кінь;

5) *антонімічний переклад*, тобто передача негативного значення за допомогою стверджувальної конструкції або навпаки: *as safe as a house* - абсолютно нічого не грозить; нічого не бійся, не хвилюйся.

Отже, у результаті кількісного аналізу, виписавши образні та необразні фразеологізми та порівнявши їх, можу зазначити, що в романі переважає образна фразеологія, яка і надає мові експресивності та яскравості.

Література

Кунин А.В. Английская фразеология. М., 1970. 346 с.

Мозм С. Театр. Роман. М.: АСТ. 2013. 320 с.

Maugham W. S. Theatre. URL: <https://content.ikon.mn/banners/2015/4/9/1472/william-somerset-maugham-theatre.pdf>

ПОДЛЕСНА А. В.

(Національний університет «Запорізька політехніка»)

ПЕРЕКЛАД ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ ЯК ПРОДУКТ КУЛЬТУРНО-ПРАГМАТИЧНОЇ АДАПТАЦІЇ

Переклад – це процес трансформації змісту мовного фрагменту однієї мови іншою. Оскільки переклад є особливою формою міжмовної комунікації, то вплив прагматичних мовних категорій є очевидним. Л. С. Бархударов вважає, що врахування прагматичного фактору є необхідною умовою досягнення повної перекладацької адекватності [Бархударов 1975, с. 125].

Перш ніж приступити до перекладу, перекладачеві необхідно визначити низку істотних моментів, що сприяють відтворенню прагматичного потенціалу

оригінала для досягнення поставленого завдання, тобто для досягнення бажаного ефекту на одержувача перекладеного тексту. По-перше, перекладач повинен усвідомити комунікативну інтенцію творця тексту, викликану певною потребою. По-друге, встановити домінуючу функцію тексту, метою якої є надання визначення прагматичного впливу на рецептора тексту. По-третє, в прагматичних аспектах перекладу велика увага приділяється комунікативній спрямованості результативного повідомлення.

Сфера використання адаптованих текстів є надзвичайно широкою: видання адаптованих варіантів текстів оригіналу для малопідготовленої читацької аудиторії; екранізації та сценічні версії літературних творів; навчання іноземним мовам. Відповідно адресатами адаптованих текстів можуть бути різні вікові групи носіїв мови тексту оригіналу, а також іноземці.

Найбільшого поширення набула адаптація текстів, призначених для читання. Адаптації можуть піддаватися тексти практично будь-якого стилю та жанру: новинні, публіцистичні, науково-популярні, навчальні та наукові тексти за спеціальністю, художні твори. У ряді праць кінця 1990-х років (З. К. Тарланов, А. С. Шолохова) для позначення процесу адаптації використовується новий термін дигестування (digesting). Автори розуміють дигестування як будь-яку обробку художнього тексту з метою полегшення сприйняття. Дигестування проводиться у вигляді скорочення (abridgement) чи переказу (retelling) [Тарланов 1995, с. 191; Шолохова 1991, с. 11].

У роботах зарубіжних дослідників можна зустріти різноманітні терміни для позначення подібних текстів: напівавтентичні тексти (semi-authentic texts), редаговані автентичні тексти (edited authentic texts); пристосовані автентичні тексти (roughly-tuned authentic texts); навчально-автентичні тексти (learning authentic texts). Таким чином, у західних методистів автентичність та методичне опрацювання текстів – це не взаємовиключні поняття.

Вивчивши причини дослідження цієї проблеми, слід розглянути поняття «адаптація». Коли повідомлення надто складне для сприйняття адресата, необхідно змінити повідомлення таким чином, щоб полегшити його

сприйняття. Таку діяльність вважають адаптацією. Т. ван Дейк зазначає, що адаптація – це «пристосування тексту до умов його функціонування» [Дейк 1988, с. 153]. Проблему розуміння тексту, на наш погляд, можна аналізувати з позиції комунікативної ситуації, яка включає відправника повідомлення, мовний код, повідомлення та одержувача повідомлення.

Література

Бархударов Л. С. Язык и перевод. М.: Международные отношения», 1975. 240с.

Тарланов З. К. Методы и принципы лингвистического анализа. Петрозаводск : Изд-во Петрозаводского университета, 1995. 185 с.

Шолохова А. С. «А что скажут иностранцы?»: обзор ранних переводов произведений Н.В. Гоголя. М.: Российский государственный гуманитарный университет, 1991. С. 265–272.

Дейк Т. А. ван. Стратегии понимания связного текста. *Новое в зарубежной лингвистике. Когнитивные аспекты языка.* М. : Прогресс, 1988. Вып. 23. С. 53–211.

ПОТАПОВА М. Р.

(Запорізький національний університет)

ВІДТВОРЕННЯ КАЗКОВОГО ОНОМАСТИКОНУ АНІМАЦІЙНОГО ФІЛЬМУ В ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ МУЛЬТСЕРІАЛУ “MY LITTLE PONY”)

У кожній мові чітко протиставлено дві групи лексики — апелятивну (загальні назви) й онімну (власні назви). Згідно «Термінологічної енциклопедії сучасної лінгвістики» О.А. Селіванової, на відміну від апелятивів оніми служать для виокремлення названого ними об'єкта серед інших об'єктів, їх індивідуалізації та ідентифікації [Селіванова 2006, 426]. Сукупність усіх власних назв іншосвіту становить його ономастичний простір, ономастикон.

Відповідно до предметно-номінативної класифікації онімів А.В. Суперанської цього ми виявили наступні типи, що зустрічаються у іншосвіті: антропоніми (*Twilight Sparkle, Private Pansy, Tempest Shadow*); ергоніми (*Wonderbolts, Cutie Mark Crusaders*); зооніми (*Owllovisious, Vinona*); міфоніми (*Discord, Great Seedling*); хрононіми (*Grand Galloping Gala, the Crystalling*); топоніми (*Crystal Empire, Ponyville*) [Суперанська 1973, 173].

Досліджуючи та аналізуючи відтворення власних назв мультсеріалу “My Little Pony” українською мовою нами було виокремлено наступні способи перекладу, згідно класифікації трансформацій при перекладі В. Н. Комиссарова [Комиссаров 1990, 148]:

1. Транскрипція, або ж передача звукового складу усного і писемного мовлення [Комиссаров 1990, 173] Велика кількість власних назв була відтворена саме за допомогою транскрипції: *Twilight Sparkle* - *Твайлайт Спаркл*, *Rarity* - *Рерімі*, *Opalescence* - *Опалесенс*, *Winsome Falls* - *Вінсом Фолз*.

2. Транслітерація - переведення однієї графічної системи алфавіту в іншу (тобто передача літер однієї писемності літерами іншої) [Комиссаров 1990, 173]. Цей спосіб мав меншу поширеність серед перекладів онімів, ніж попередній: *Moondancer* - *Мундансер*, *Discord* - *Діскорд*, *Ponyville* - *Понівіль*.

3. Модуляція (змістовний розвиток) – заміна слова або словосполучення мови оригіналу одиницею мови перекладу, значення якої логічно виводиться із значення вихідної одиниці [Комиссаров 1990, 174]: *Cutie Mark Crusaders* - *Шукачки к'юті-марок* (героїні шукають свої “к'юті-марки”, аналог мети життя. *Crusader* - крестоносець, боєць, тож вони виборюють свої відзнаки, шукаючи шляхи їх здобути), *Great Seedling* - *Врожайник* (міфічна істота, що приносить багатий врожай).

4. Калькування – утворення нового фразеологізму, слова або нового значення слова через буквальний переклад відповідного іншомовного елемента [Комиссаров 1990, 173]. У мультсеріалі мав майже таку ж поширеність, як і транскрипція: *Wonderbolts* - *Дивоблискавки*, *Bugbear* - *Жуковедмідь*, *Crystal Empire* - *Кришталева Імперія*.

Проведене дослідження показало, що основними способами відтворення власних назв є транскрипція, транслітерація, калькування та модуляція. Серед них найбільш чисельно представлені транскрипція та калькування. Також було виявлено декілька одиниць, що не мали адекватного відтворення, тому що в результаті були втрачені головні характеристики найменованого об'єкта.

Література

Суперанська А. В. Общая теория имени собственного. Москва : Наука. 1973. 366 с.

Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика. Полтава : Довкілля-К. 2006. 716 с.

Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты). Москва : Высшая школа. 1990. 253 с.

САЛІХОВА К. О.

(Запорізький національний університет)

АНГЛОМОВНІ СЛЕНГІЗМИ У НОВІТНІХ ТИПАХ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ (НА МАТЕРІАЛІ ПІСЕНЬ ТІК ТОК)

Сьогоднішнє суспільство живе у час новітніх інформаційних технологій, де ми щодня отримуємо велику кількість важливих даних. Можна з упевненістю сказати, що зараз одним із основних джерел їх отримання є соціальні мережі, зокрема, новітній мобільний додаток TikTok (далі – ТТ). Музичні композиції, представлені на платформі, виступають неабияким джерелом лінгвістичних, культурних і соціальних тенденцій; таким чином у ході дослідження ми змогли відокремити поняття «TikTok дискурсу», проаналізувати основні лінгвальні особливості сленгізмів, що складають лінгвостилістичну ознаку дискурсу, а також зосередили увагу на їх класифікації.

Актуальність роботи полягає в з'ясуванні специфіки функціонування сленгізмів у ТТ дискурсі. **Об'єктом дослідження** є сленгізми у новітньому англомовному пісенному дискурсі соціальної мережі TikTok. **Мета роботи** –

встановити лінгвальні особливості новітнього TikTok дискурсу.

Варто відмітити, що найвиразніше у процесі аналізу проявилася саме лінгвальна семантика музичних композицій, котра передає абстрактні реалії, стани й поняття, вербалізовані у словесній формі [Орлова 2004, с. 6]. Окрім цього, ми змогли сформуванати тематичну та структурно-семантичну класифікації сленгізмів TikTok дискурсу. Перша базується на чітко окреслених темах популярних композицій зазначеної мережі, а саме: «Кримінал», «Гроші та жага до збагачення», «Особисті якості» і «Пестливо-зменшувальні вирази». Розглянемо на прикладах:

1. до так званих «кримінальних» пісень традиційно належать реп-композиції, у даних текстах активно вживаються назви окремих видів зброї, знижена лексика: Used to be my *homie*, you ain't *gang* no more;

2. у другій темі панує культ грошей та дорогих речей (відомі бренди, великі суми грошей і т.п.): Big *bag* bussin' out the *Bentley Bentayga* ;

3. до пісень із описом особистих якостей відносимо самохарактеристику виконавців, а також опис їхнього емоційного стану: Classy, *bougie*, ratchet. *Sassy, moody*, nasty;

4. до категорії із пестливо-зменшувальними виразами належать лексеми із різними відтінками значень, котрі описують одне й те саме слово (скажімо, «*baby*» (= «*sugarboo*», = «*bae*»): My *sugarboo*, I'm levitating, I look like *Bae*.

Структурно-семантична класифікація полягала у виділенні найбільш частотних елементів. За результатами аналізу мовних одиниць у текстах пісень мобільного додатку найуживанішими частинами мови виявилися: **іменники (40), дієслова й дієслівні конструкції (45), займенники (40), прийменники (28).**

Тож, перспективним напрямком подальших досліджень із даної проблематики постає розгляд мовних особливостей англомовного пісенного дискурсу інших типів соціальних медіа на матеріалі творчого доробку популярних іноземних виконавців.

Література

Орлова Н. О. Сленг vs. Жаргон : проблема дефиниции. *Ярославский педагогический вестник*. 2004. № 3 (40). С. 6.

World's Biggest Collection Of Song Lyrics And Musical Knowledge. URL: <https://genius.com/> (дата звернення: 20.05.2021).

СЕДЧЕНКО О. О.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ

АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ ПРИСЛІВ'ЇВ ТА ПРИКАЗОК)

При перекладі виникають труднощі, такі як схожість фразеологізмів із вільними словосполученнями, багатозначність тощо. Тож, для їх подолання застосовуються різні способи перекладу: *фразеологічний еквівалент, фразеологічний аналог, калькування, описовий переклад, контекстуальна заміна*. **Метою** мого дослідження став аналіз особливостей перекладу англомовних фразеологізмів українською мовою, а також способів перекладу та пошуку українських відповідників.

Фразеологізм — це стійке словосполучення, яке ще називають фразеологічним зворотом чи крилатим висловом. Прислів'я - це короткий влучний вислів, який уміщує в собі оцінку подій, якостей і рис характеру людей, повчання. Приказка ж - це стислий крилатий вислів, близький до прислів'я, але без повчального значення. Іноді це укорочене прислів'я.

Зрозуміло, що найкращим способом перекладу вихідного фразеологізму є *фразеологічний еквівалент*, якщо подібний існує в цільовій мові. Застосування подібної одиниці забезпечує не тільки повне відтворення змісту, але й передачу образності й експресивності вихідної фразеологічної одиниці. In seventh heaven — на сьомому небі.

Переклад *фразеологічним аналогом*, тобто використання в українській мові фразеологічних одиниць, які мають те саме значення, але які побудовані на іншому образі. Like mistress, like maid – яблуко від яблуні недалеко падає.

Переклад *калькою* – це дослівна передача образу фразеологізму мови-оригіналу. При такому способі треба пам'ятати, що образ повинен бути зрозумілим, метафоричне, переносне значення повинно виходити з прямого значення. The moon is not seen when the sun shines – коли світить сонце, місяця не видно. Якщо в перекладі є реалія, то вона повинна бути зрозумілою українському читачеві. To carry coal to Newcastle – ніхто не возить вугілля в Ньюкасл або український еквівалент зі зміною образу «в ліс дрова возити» «в криницю воду лити».

Описовий переклад – Якщо англійський фразеологізм не має в рідній мові еквіваленту або аналогу, а дослівний переклад міг би привести до малозрозумілого буквалізму, перекладачеві необхідно відмовитись від передачі образності та використовувати описовий переклад – з поясненням змісту фразеологічної одиниці за допомогою вільного сполучення слів. To cut off with a shilling – залишити без спадщини.

Я дійшла **висновку**, що для багатьох англійських фразеологізмів характерна багатозначність та різноплановість, що ускладнює їх переклад на інші мови. Калькування дуже рідко передає емоційність та образність, тому краще використовувати повний, частковий або дослівний переклад. Багато з них не складають особливих труднощів у перекладі, оскільки мають еквіваленти у мові перекладу, в той час як цей переклад є крилатим висловом, що підкреслює подібності між двома абсолютно різними культурами. Раніше зазначені способи перекладу не єдині, це лише основні серед великої кількості різних способів перекладу. Кожен перекладач має проаналізувати та віднайти той спосіб, який задовольнить його.

Література

Казакова Т. А. Практические основы перевода. СПб.: Изд-во «Союз», 2001. 320 с.

Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии. Л.: ЛГУ, 1978. 208с.

Журавель М. Історія і стан дослідження англійської та української фразеології. HUMANITY, COMPUTERS AND COMMUNICATION (HCC' 2015), 22–24 April 2015, Lviv, Ukraine. С. 170 –172.

СКРИПКА А. І.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ В СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ

Запозичення – це засвоєння однією мовою елементів іншої мови. Воно може відбуватися усним або писемним шляхом, безпосередньо або через інші мови. Ступінь засвоєння запозичень мовою-реципієнтом буває різний — від повної асиміляції (халва, граматика) до варваризмів (віп-персона, лайфхак). Запозиченні мовні одиниці аби співіснують, або конкурують із власне українськими словами. [Передрій 1983, с.207]

Англiцизм, або за іншою назвою – англомовне запозичення, це лексична одиниця (слово, зворот тощо), запозичена певною мовою безпосередньо з англійської. Англійська мова – одна з найпопулярніших мов світу, вона є найбільш поширеним засобом міжнародної комунікації. Також цю мову визнають основною в таких сферах як бізнес, технологічний розвиток, інтернет-комунікація, наука тощо. Все це впливає на поширеність саме англомовних запозичень у інших мовах світу, зокрема в українській.

За словами Білецького, мова – «сукупність правил, за якими будується мовлення... Норма диктується вихованням і освітою, родиною, школою, інститутом, університетом, літературою, театром, кіно, радіо- та

телепередачами й усіма засобами «масової комунікації». (норма порушується, норма не є незмінною і тд». [Білецький 1996, с. 16]

Тобто науковці ще у 1996 році визначали значимість впливу засобів масової інформації не тільки на свідомість населення країни, а й на те, як люди розмовляють. Аналіз мовного матеріалу засвідчив, що здебільшого у поданих ЗМІ англословні запозичення використовуються з метою опису конкретної ситуації або явища, мовних одиниць на позначення якого немає у власне українській лексиці.

Аби проаналізувати лексично-семантичні особливості досліджуваних запозичень, потрібно класифікувати матеріал тематично:

- 1) Економічні поняття та терміни – криптовалюта, біткоїн, імпорт, інвестиція, бюджет;
- 2) Політичні поняття – мітинг, саміт, віцепрем'єрка, спікер, конгрес, прес-конференція;
- 3) Технології – Apple, Microsoft, Skype, Word, вебсайт, операційка, відеореєстратор, планшет, QR-код, месенджер;
- 4) Косметологія – пілінг, скраб, ліфтинг, шугаринг, епіляція;
- 5) Медичні терміни – пандемія, карантин, коронавірус, вакцинація, епідситуація, маски, антибіотик тощо.

Варто зазначити, що засоби масової інформації активно впливають на активний словниковий запас мовців, розповсюджуючи англіцизми як нові мовні одиниці, що позначають певний описуваний аспект людського життя. Тож, оскільки через новини прямо транслуються основні процеси в суспільстві, можна зробити висновок, що й запозичена лексика є такою, котра найбільш актуальна для сучасного стану країни. І результат тематичного аналізу досліджуваних мовних одиниць це підтверджує.

Як ми бачимо, медичні англіцизми наразі складають чи не найбільш численну групу запозичень. Статті, пов'язані з коронавірусом, виходять щодня майже у всіх ЗМІ країни. І, оскільки ця тема стосується кожного, медичні

англiцизми поширюються i глибоко вкорiнюються в активному словниковому запасi середньостатистичного українця.

Лiтература

Бiлецький А. О. Про мову i мовознавство : навч. посiбник для студ. фiлол. спец. вищ. навч. закладiв. Київ : АртЕк, 1996. 165 с.

Передрiй Г. Р. Лексика i фразеологiя української мови. Київ : Радянська школа, 1983. 207 с.

СМАЛЬКОВА А. А.

(Запорiзький нацiональний унiверситет)

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ НАЗВ ХУДОЖНІХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Актуальність: Одним із основних завдань перекладача залишається адекватна передача на рідну мову назв заголовків з додержанням усіх правил мови-реципієнта й збереженням при цьому цілісності значення оригінальної версії. Тож слід звертати увагу на екстралінгвістичні фактори, адже без фонових знань можуть виникати непорозуміння.

Мета дослідження:

Порівняти обидва варіанти назв англomовних кінокартин

Визначити, чим зумовлені зміни при перекладі назв кінострічок

Проаналізувати, які типи трансформацій використовують при перекладі

Практична основа дослідження: 15 фільмів англійською мовою.

Перекладацькі стратегії при перекладі назв англomовних фільмів:

Калькування (при наявності у мові-реципієнта еквівалентів та відсутності культурологічних чинників, які б зумовили зміну назви) :

“The Greatest Showman” - “Найвеличніший шоумен”, “The Jungle Book” - Книга джунглів”.

Транслітерація й транскрипція власних назв та імен: “*Forrest Gump*” – *Форрест Гамп*, “*Notting Hill*” – “*Ноттинг Хілл*”, “*Annie Hall*” – “*Енні Голл*”.

Граматичні трансформації: “*Saving Mr. Banks*” – “*Врятувати містера Бенкса*” герундій було замінено на інфінітив та у “*The Misfits*” – “*Неприкаяні*” – іменник замінено на прикметник.

Спосіб додавання: “*City Lights: A Comedy Romance in Pantomime*” – “*Вогні великого міста*”. З одного боку, додано прикметник «великого», з іншого, в українській версії друга частина назви відсутня; „*The Holiday*” – “*Відпустка за обміном*” є прикладом **конкретизації**.

Генералізація – “*American Gangster*” – “*Гангстер*”, “*Перерване життя*” – “*Girl, Interrupted*”.

Явище **опущення** можна побачити у заголовку “*Flight of the monarch butterfly*” – “*Полім метелика*”.

Поширеним способом трансформацій є **повна заміна лексичних одиниць**.

“*Silver Linings Playbook*” – “*Мій хлопець – псих*”. Ідіома «Every cloud has a silver lining» означає «навіть у поганій ситуації можна знайти щось хороше».

“*The Bucket List*” – “*Поки не зіграв у ящик*” – дуже влучно підібрано фразеологізм при перекладі, що точно передає зміст оригіналу.

Покращення значення – фільм “*Pulp Fiction*” – “*Кримінальне чтиво*”. Режисер посилається на популярні в той час журнали “*Pulp Fiction*”, надруковані на папері низької якості, проте в нашій мові це поняття відсутнє.

Висновки: проаналізувавши назви англomовних фільмів, можемо сказати, що переклад дійсно є складною та кропіткою роботою. Кожна нація має власну картину світу, менталітет, тому назви фільмів рідко перекладаються дослівно. Режисери вказують приналежність до певної історичної епохи, явищ, поширених на території конкретної держави. Відмінності норм та правил англійської та української мов неабияк позначається на передачі змісту. Наявність артиклів призводить до зміни кількості слів у заголовків. Також відбувається заміна частин мови, наприклад прикметник стає іменником, і

навпаки, бо функція атрибутиву в нашій мові не використовується. Трансформації призводять до покращення та погіршення значення.

Література

Левицкая Т. Р., Фитерман А. М. Теория и практика перевода с английского языка на русский 1963 С. 20-22, 40-45, 48-49.

Панова К. О., Бондаренко Е.В. Факторы, осложняющие перевод названий фильмов. Интеллектуальный потенциал XXI века: ступени познания. 2013 № 16. С. 73–78.

Фінкель О. М. Теорія й практика перекладу. *Харьків, 1929* С. 78-93.

СТАРЕНКОВА Г. О.

(Національний університет «Запорізька політехніка»)

АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ “РОБОТА” В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ

Лінгвокультурологічні розвідки останніх років доводять, що фразеологічний фонд мови надає виключні можливості для вивчення співвідношення та взаємозв'язків між мовою та культурою, він дозволяє прослідкувати як історію становлення окремої лінгвокультурної спільноти, так і особливості її ментальної організації [Маслова 2001, с. 75-96]. Хоча дослідники і вважають, що ментальність, менталітет і культура загалом відносяться до числа понять, які майже неможливо визначити, саме аналіз фразеологічних одиниць та паремій дає змогу описати ці поняття [Виноградов 1983, с. 30-45]. Метою дослідження є встановлення ментальних відмінностей стосовно концепту РОБОТА та відображення їх у французьких та англійських пареміях. Матеріалом даного дослідження є культурне надбання англійської та французької мов стосовно концепту РОБОТА, що виражене фразеологічними зворотами та пареміями.

Увагу лінгвістів привертають, насамперед, основні «базові» концепти, які найчастіше пов'язані з культурою народу й найяскравіше відбивають специфіку

його мовної свідомості [Аскольдов 1980, с. 10-15]. Серед таких концептів особливе місце посідає концепт РОБОТА, який є складним і багатостороннім.

Фразеологізми та паремії на позначення роботи складають окрему групу в англійській та французькій мовах, та їх дослідження є актуальним, оскільки дозволяє виявити відношення британської та французької лінгвокультурної спільноти до праці та відображує менталітет нації. На вербальному рівні прислів'я та афоризми представлені як завершені висловлювання із синтаксичною будовою речення [Карасик 2001, с. 75-79].

Концепт РОБОТА розглядається у французькій та англійській культурах як діяльність, що потребує фізичних та розумових зусиль або виконується постійно; обов'язок, який є частиною роботи; результат виконання роботи; фізична праця; важка неприємна робота, яка виконується довгий період часу. Зокрема, у французькій мові *travail* визначається як організованість, підпорядкування правилам, фінансовий аспект. Виокремлюють такі групи одиниць на позначення концепту РОБОТА [Новикова 1998, с. 16]:

перша група – робота як діяльність (*in work; se mettre au travail*).

друга група – ставлення людини до роботи. Фразеологічний фонд сучасної англійської та французької мов відображає як позитивне (*work like magic; avoir du cœur à l'ouvrage*), так і негативне (*work like a horse; être sur charge de travail*) ставлення до роботи.

третя група характеризує фразеологічні одиниці, які розкривають якості людини стосовно виконання роботи. В людині цінуються такі якості, як наполегливість та цілеспрямованість – *practice makes perfect; jouer des coudes*.

окрему групу становлять фразеологізми, що позначають характер роботи. Наприклад, невдячна робота: *grunt work; travail de galériende forçat*.

Що стосується феномену «паремія», то вона визначається як лінгво-когнітивний конструкт, котрий інкорпорує передконцептуальну, концептуальну та вербальну фундаментальні елементи [Карасик 2001, с. 75-79]. В такому

випадку, праця розглядається як головна годувальниця людини та основа її існування, як шлях до заможності та збагачення – *if you won't work, you shan't eat; Il y a une vie après le travail; Il n'est si petit métier qui ne nourrit son maître.*

Відповідно до уявлень англосаксонської та франкомовної лінгвокультурної спільноти, якщо взявся за яку-небудь роботу, маєш виконати її добре. Навіть не розглядається можливість залишити роботу, не виконавши її – *the best way to get rid of work is to do it; chacun doit vivre de son métier.* Крім того, в сучасній англійській та французькій мовах наявні паремії, які підкреслюють корисність роботи для морального стану конкретної особи (*Constant occupation prevents temptation; Il n'y pas de sot métier*).

Отже, аналіз фразеологічних одиниць та паремій, що вербалізують концепт РОБОТА, дозволяє виділити наступні групи: робота як діяльність; як процес; якості, які виробляє робота; ставлення до роботи; характер роботи. Паремії в англійській та французькій мовах описують роботу як процес; результат; наголошують на її систематичності та моральному аспекті.

Література

Аскольдов С. А. Концепт и слово. Русская словесность. От теории к структуре текста. М. : Антология, 1980. 243 с.

Виноградов В. В. Об основных типах фразеологических единиц в русском языке. М. Л. : АН СССР, 1983. 126 с.

Карасик В. И., Слышкин Г. Г. Лингвокультурный концепт как единица исследования. *Методологические проблемы когнитивной лингвистики.* Воронеж : Изд-во Воронеж. гос. ун-та, 2001. С. 75 - 79.

Маслова В. А. Лингвокультурология. Учебное пособие для студентов высших учебных заведений. Москва : Наука, 2001. 194 с.

Новикова К. Ю. Лингвострановедческий анализ эмоционально-экспрессивных фразеологических единиц (на материале французского языка) : Автореф : дис. канд. филол. наук. М. : МГЛУ, 1998. 16 с.

СТОВБУР О. В.

(Запорізький національний університет)

ВІДТВОРЕННЯ ХРИСТІЯНСЬКИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЦЕРКОВНОГО УСТРОЮ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Метою нашої наукової розвідки було виявлення механізмів англомовної інтерпретації українських лексем на позначення місця богослужіння (*церква, храм, каплиця*) та його частин (*приділ, вівтар, катедра, амвон, іконостас, бабинець, нава, притвор, солея тощо*).

Щодо одиниць *церква* та *собор*, то вони мають усталені словникові відповідники в англійській мові (*Church, Cathedral*), а православна лексема *храм* може відтворюватися аналогом, або навіть за допомогою формальної транслітерації (*Khram Pokrovu Presvyatoyi Bohorodytsi*). Українську лексему *каплиця* часто помилково передають як *chapel*, адже попри схожу семантику слова на позначення місця для приватної молитви, вони різняться наявністю престолу. Цікаво, що на англомовній карті міста Львів можна побачити таку транслітеровану назву: *Kaplychka Stritennya Hospodn'oho*.

Одиниця *приділ* (частина храму для бічного вівтаря з престолом) через свою лакуарність немає еквівалентного англомовного відповідника і тому передається функціональним аналогом: *side-chapel*. Лексеми *амвон* та *нава*, що мають грецьке походження, відтворюються за допомогою еквівалентів.

...since the seating is stadium-style and the ambon goes out into the middle of the nave [Denysenko, p. 13]

Лексема *алтар/олтар/вівтар* — загальнохристиянська, однак є фактично хибним другом перекладача. У візантійській традиції — це східна частина храму, відокремлена іконостасом, а те, що в англійській мові іменується словом *altar*, в православній церкві є *престол*.

З певних історико-релігійних причин одиниця *іконостас* теж маловідома в англомовному світі попри те, що вона фіксується деякими словниками

середнього обсягу. Відтворена за допомогою формальної транскрипції, вона залишається незрозумілою для пересічного англомовного реципієнта:

On the main wall as you enter the Prayer Room, hang the central icons in a way that mimic the iconostasis in the Orthodox church [Holy Apostles Orthodox Christian Church]

На наш погляд, при перекладі цієї одиниці крім транслітерації необхідно також додати пояснення іншокультурного елементу:

From the iconostasis, a high screen before the altar... blazed diamonds and emeralds and rubies [Massie, p. 5]

Проведене дослідження показало, що найбільш ефективним способом англомовної інтерпретації одиниць на позначення місця богослужіння є транскрипція, доповнена експлікацією, також може застосовуватись аналог та лексична трансформація конкретизації, що допомагає англомовному реципієнту краще зрозуміти той чи інший релігійний контекст.

Література

Denysenko N. Renewing the Liturgical Theology of Alexander Schmemmann. URL:https://www.academia.edu/37509647/_Renewing_the_Liturgical_Theology_of_Alexander_Schmemmann_ (дата звернення 10.11.2021)

Holy Apostles Orthodox Christian Church. What is a Prayer Corner? URL: <http://holyapostles.online/common/post.php?EID=213> (дата звернення 10.11.2021)

Robert K. Massie. Nicholas and Alexandra: The Classic Account of the Fall of the Romanov Dynasty. New York, Random House Publishing Group, 2011. 763 p.

**ВИКОРИСТАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНОГО ХУДОЖНЬОГО
ТЕКСТУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ
(НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ РЕЯ БРЕДБЕРІ «DANDELION WINE» ТА
ЙОГО ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ)**

Адекватний переклад враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому жодних норм, є точним і без усіляких неприпустимих перекручень. Одним із головних завдань перекладача є створення адекватного перекладу. **Мета** мого дослідження: аналіз використання лексичних трансформацій при перекладі англomовних художніх текстів українською мовою, з метою досягнення адекватності та еквівалентності перекладу.

Лексичні трансформації застосовуються у тому випадку, якщо у вихідному тексті простежується нестандартна мовна одиниця на рівні слова. Отож наведемо приклади лексичних трансформацій. Існує дуже багато випадків, коли лексеми мови джерела з широким семантичним полем у процесі перекладу не мають адекватних відповідників у мові перекладу тому доцільно здійснювати трансформацію **конкретизації**. Наприклад, «*The street lights, like candles on a black cake, went out*» – «*Вуличні ліхтарі миттю згасли, наче свічки на шоколадному торті до дня народження*». У цьому прикладі словосполучення «*black cake*» перекладається не дослівно і автор виразив це через слово «шоколадний». Заміна слова вузької семантики на слово ширшої семантики при перекладі називається лексичною трансформацією **генералізації**. Наприклад, «*The picnics*» – «*далекі прогулянки за місто*». У цьому випадку слово «*пікнік*», що у нашому розумінні «вилазка на природу зазвичай з їжею» перетворилось за допомогою генералізації на прості «*прогулянки за місто*». Прийом **антонімічного перекладу** полягає у передачі поняття протилежним, часто із запереченням, тобто антонімом українського відповідника даного слова.

Наприклад, «*You all right?*» – «*Ти не забився?*», «*Move around*» – «*Не баріться*». Прийом антонімічного перекладу у цих випадках так само доцільний як і дослівний, адже значення зберігається. Не завжди можна передати англійський іменник українським іменником, а прикметник – прикметником, тобто необхідно замінити частини мови. Тоді використовується **суцільне перетворення речення**. Наприклад, «*Like the goddess Siva in the travel books, he saw his hands jump everywhere, pluck sour apples, peaches, and **midnight plums***» - «*І він уявив собі, як його руки снуватимуть на всі боки, наче в бога Шиви з книжок про далекі мандри, зриваючи з дерев недостиглі яблука, персики, **чорні як ніч сливи***». У цьому випадку, дослівний переклад був би не доречний в українській мові, адже ми не говорили «*опівнічні*», тому тут використане порівняння «*чорні, як ніч*».

Я дійшла до таких висновків : лексичні трансформації дуже поширені, але треба були обережним їх використанням. У ході опрацювання цього завдання був використаний **метод суцільної вибірки**. Для аналізу я взяла 50 прикладів лексичних трансформацій. Серед них конкретизація значень – 12 (24%), генералізація – 10 (20%), антонімічний переклад – 2 (4%), розвиток ідеї – 17 (34%), суцільне перетворення – 9 (18%).

Література

Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.

Латышев Л.К. Курс перевода (эквивалентность перевода и способы ее достижения). М., 1981. 198с.

Catford J.C. A Linguistic Theory of Translation. Ldn ., 1965. 103 p.

ФЕДУН Я. С.
(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ В ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕСЕРІАЛУ “LIE TO ME”)

Однією із важливих сфер перекладу є медицина, адже в ній виділяють до 200 галузей і кожна має свою термінологічну систему, яка постійно поповнюється новими термінами. Об'єктом представленого дослідження є англomовні терміни у телесеріалі “Lie to Me”. Метою роботи є розглянути способи їх перекладу українською мовою на матеріалі телесеріалу “Lie to Me”.

Термін як поняття сформувався в минулому столітті і на даний момент є центральним поняттям в будь-якій галузі науки. Вже за своєю суттю термін забезпечує точність, ясність і розуміння певної наукової думки. У художньому тексті термін може втратити свої специфічні характеристики та бути залученим до процесу метафоризації й набути додаткових естетичних відтінків. Спеціальна термінологія посилює пізнавальну роль художніх творів, адже вона дозволяє письменнику найбільш точно відтворювати професійне життя героїв, а система засобів мовної виразності та образності розширюється завдяки включенню до її складу термінів [Панаєва 2005].

Термін, з точки зору теорії, не має конотативних значень, він позбавлений синонімів та незалежно від тексту перекладається повним еквівалентом. На думку В. Калашника, серед основних труднощів перекладу є «хибні друзі перекладача», розширення значення терміну в одній з мов та синонімія.

Медичну термінологію перекладають за допомогою транскодування, калькування, варіантним відповідником чи добром еквівалента. Так, у телесеріалі “Lie to Me” зустрічаються наступні медичні терміни, які перекладаються за допомогою:

калькування: *psych ward* - *психіатрична палата*, *genetic therapy* - *генотерапія*, *pathological liar* - *патологічний брехун*, *chronic disease* – *хронічна хвороба*, *epilepsy* – *епілепсія*.

експлікації: *emotional trigger* - ситуація, що викликає сильну емоцію, *pent-up guilt* - почуття вини, яке особа намагається подавляти.

мовного еквіваленту: *neuropsychiatrist* - нейропсихіатр, *analysis* - аналіз, *diagnostic* - діагностика, *self-medicating* – самолікування, *blood* - кров, *cancer* – рак.

конкретизації: *antiseptic devices* – антисептичні засоби, *call doctor* – черговий лікар, *iron lung* – штучна вентиляція легень, *herd immunity* – колективний імунітет.

транслітерації: *Bernar's syndrome* - синдром Бернара, *Verlgof's disease* - хвороба Верлгофа, *Fregoli delusion* - синдром Фреголі, *agoraphobia* - агорафобія, *autism* - аутизм, *hormonal effect* - гормональний ефект, *posttraumatic stress* - посттравматичний стрес.

Отже, при перекладі англomовних медичних термінів на українську мову, найпродуктивнішими виявилися такі способи перекладу: переклад за допомогою мовного еквіваленту, калькування, експлікації та транслітерації.

Література

Панаева Е. В. Функции специальной лексики в художественном тексте: на материале произведений М. А. Булгакова: дис. ... канд. филол. наук: 10. 02. 01 /Е. В. Панаева. М., 2005. 189 с.

Galinski C. Terminology and specialized communication. The international conference on "Professional Communications and knowledge Transfer" (Vienna, 24–26 August 1998). Vienna, 1998. Vol. 1. P. 117–131.

ФІЛАТОВА П. М.
(Запорізький національний університет)

ЛОКАЛІЗАЦІЯ ІГОР ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ

У даній роботі нами було досліджено та виявлено основні проблеми локалізації ігор. Актуальність обраної теми полягає у тому, що наразі комп'ютерні ігри стали невід'ємною частиною життя багатьох людей в усьому світі, тому й якісна їх локалізація має велику роль.

Локалізація - це не тільки переклад тексту, а ще й мовна і позамовна адаптація продукту (в нашому випадку ігор) до особливостей певної країни, регіону чи групи населення [Демецька 2007], що є дуже важливим для сприйняття продукту чи інформації людьми у різних куточках світу.

У ході нашого дослідження нами було виявлено чотири основні проблеми, з якими зіштовхуються локалізатори ігор під час своєї роботи, а саме:

1. Технічні проблеми - коли погіршення якості локалізації не є виною людини, частіше за все це технічні обмеження самої гри. Наприклад гра «Відьмак 3: Дике полювання» [CD Projekt Red], де діалоги між персонажами мали часові рамки, встановлені при розробці і не могли бути змінені під час локалізації.

2. Відсутність контексту - перекладач, особливо при локалізації гри, що тільки готується до випуску, не завжди знає у яких обставинах герой каже ті чи інші репліки, а іноді вони навіть можуть бути надані у різнобій з репліками інших персонажів, через що перекладач вимушений наосліп підбирати варіант перекладу, який вважає найбільш правильним.

3. Некомпетентність перекладача - це також велика проблема в наш час, до проекту, особливо мало бюджетному чи зробленому й зовсім на одному лише ентузіазмі, може бути допущена людина, яка не є компетентною у даному виді перекладу і локалізації, або й зовсім не спеціалізується у ньому і просто вирішила допомогти.

4. Інші проблеми - це може бути проста людська необачність, через яку десь посеред тексту може з'явитися орфографічна помилка, чи одне єдине неправильно перекладене слово, чи то каламбур, або якась особливість мови оригіналу, яку ну ні як не перекласти правильно, не зашкодивши її сенсу.

Як висновок, ми можемо зазначити, що локалізація ігор це поле все ще нове для світу і тільки почало свій розвиток, тому тут можна знайти немало проблем, деякі з яких і зовсім не мають вирішення на сьогоднішній день (як от технічні обмеження, з якими локалізатори самостійно зробити нічого не можуть). Але, як і будь яка інша сфера, ця швидко розвивається, з кожним роком кількість команд локалізаторів тільки зростає, а інструменти для локалізації розвиваються, стаючи простішими та точнішими тому, є впевненість, що всі названі нами проблеми будуть вирішені.

Література

Демецька В. В. Теорія адаптації в перекладі : автореф. дис. ... докт. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2007. 28 с.

CD Projekt Red "The Witcher 3: Wild Hunt". URL: <https://en.cdprojektred.com/> (accessed: 24.11.2021)

ЩЕЛУПА М. А.

(Національний університет «Запорізька Політехніка»)

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ТЕКСТАХ НАПРЯМКУ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Тексти суспільно політичного напрямку завжди були і будуть актуальними у нашому житті. Особливість суспільно-політичних текстів — їх виразна політична спрямованість, за допомогою якої виражається принципова позиція людини, яка має владні повноваження, або, навпаки, що знаходиться до влади в опозиції. Це виступи, які ми звикли бачити по телевізору чи в смартфоні. Актуальність теми зумовлена тим, що з текстами такого напрямку, ми

зустрічаємось майже кожний день. Актуальним дослідженням для моєї теми є аналіз лексичних трансформацій для досягнення еквівалентного та адекватного перекладу. Судячи з цього, варто наголосити, що суспільно-політичні тексти відіграють значущу роль у нашому житті.

По-перше кожна лексична трансформація має свою особливість. Вона допомагає відтворити еквівалентний переклад та донести його суть. Поділяють трансформації на лексичні, граматичні, лексико-граматичні. Ці трансформації відіграють важливу роль особливості лексико-семантичних систем мов оригіналу й перекладу. Лексичні перекладацькі трансформації необхідні, тому що обсяг значень лексичних одиниць мови-джерела і мови-перекладу рідко збігаються у всьому об'ємі значень. Важливо пам'ятати залежно від того, структура якого мовного елемента копіюється, кальки діляться на словотворчі, фразеологічні і семантичні. Під час перекладу суспільно-політичної літератури перекладачеві досить часто доводиться стикатися з явищем багатозначності англійських слів. Саме великою кількістю слів з широкою семантикою в англійській мові, яким немає прямої відповідності в українській мові обумовлюється конкретизація та диференціація.

Перекладацька трансформація у вигляді конкретизації зумовлена тим, що В результаті одиниця мови-джерела виражає родове поняття, а одиниця мови-перекладу – більш вузьке видове поняття, яке входить до складу даного роду. Суть застосування цієї трансформації в тому, що при перекладі (наприклад суспільно-політичного тексту) відсутнє слово з таким же широким значенням. Диференціація також важлива трансформація, яка дуже корисна, коли в англійській мові багато слів із широкою семантикою не мають повної відповідності в українській мові. Тоді, ми підбираємо правильне тлумачення із врахуванням контекстуального значення слова. Тобто, кожна трансформація є потрібною одиницею при адекватному перекладі, проте конкретизація та диференціація найбільш актуальна при перекладі саме текстів напрямку суспільно-політичного дискурсу.

Кваліфікованому перекладачеві потрібно володіти та аналізувати лексичні трансформації. Вони є ключом саме до якісного та еквівалентного перекладу. До текстів різних напрямків характерність актуальних перекладацьких трансформацій також різна. Це дає змогу «відчувати» мову та вміло використовувати перетворення різного характеру, за умови їх виправданості, адекватності, та еквівалентності.

Література

Шевцова О. В. Лексичні трансформації при еквівалентному перекладі конвенцій з англійської та французької мов українською. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”*. Серія : Філологічна. 2012. Вип. 30. С. 175-178.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ГЕРГЕЦ К. В.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У РОМАНІ М. МІТЧЕЛЛ «ВІДНЕСЕНІ ВІТРОМ»

Фразеологія представляє собою складну та багаторівневу систему, яка бере свій початок ще з давніх часів. Функціонування фразеологічних одиниць диференціюється в залежності від ситуації та контексту використання. Так, вони слугують ідеальним інструментарієм для покращення якості художнього тексту, оскільки не просто описують події, явища та поведінку людей, а й позначають емоційно-оцінне ставлення до них, містять приховані коментарі.

Специфіка функціонування стійких словосполучень у художніх творах та особливості індивідуально-авторських модифікацій фразеологічних одиниць висвітлюються у роботах таких дослідників, як М. В. Нікітін, Г. Б. Антрушина, І. Р. Гальперін, Л. Блумфілд, В. М. Телія та багатьох інших. **Метою** даного дослідження є загальна характеристика фразеології роману М. Мітчелл «Віднесені вітром».

У проаналізованому творі були виявлені фразеологічні одиниці різних типів – фразеологічні єдності, зрощення та сполучення. Наприклад:

*"It'll bring the Yankees down on us **like a duck on a June bug**"* [Mitchell 1988, с. 58].

*"I like him, but it's **neither heads nor tails** I can **make** of most he says"* [Mitchell 1988, с. 43].

*"After all, **tomorrow is another day!**"* [Mitchell 1988, с. 61].

Особливу увагу необхідно звернути на заголовок твору, так як це головна фразеологічна одиниця, яка відображає основну тему роману і створює надзвичайно драматичну атмосферу. Мовою оригіналу, назва роману звучить як *"Gone with the wind"*.

"*Gone with the wind*" – це фразеологічний вираз, який має значення «зниклий», «той, що зник повністю та назавжди» [Thefreedictionary]. Цікавим є той факт, що саме з популяризацією роману цей метафоричний вираз став фразеологізмом.

Важливу роль у романі відіграють фразеологізми, що відносяться до семантичного поля «кохання». Вони поділяються на чотири основні групи: види любові, сила кохання, вплив кохання на людину та фразеологізми про шлюб. Проілюструємо кожну групу прикладами з роману:

*"I wouldn't ask to marry her till I could take care of her, Miss Scarlett, and I don't know when that will be. But if **true love** carries any weight with you, you can be certain Miss Suellen will be rich in that if nothing else"* [Mitchell 1988, с. 296].

*"One **cry from her of love** and longing, one look that pleaded for his arms, and the matter would be settled forever"* [Mitchell 1988, с. 433].

*"To Scarlett, Carreen was still 'baby sister', far too young to have had a really serious **love affair**"* [Mitchell 1988, с. 238].

*"It doesn't matter who you marry, as long as he thinks like you and is a gentleman and a Southerner and prideful. For a woman, **love comes after marriage**"* [Mitchell 1988, с. 25].

Фразеологізми, використані в мовленні героїв твору, допомагають увиразнити характеристику персонажів; роблять мову тексту більш різноманітною, експресивною, цікавою та наповнюють її палітрою почуттів.

Отже, проведене дослідження ще раз продемонструвало той факт, що традиційні та індивідуально-авторські фразеологізми відіграють важливу роль у художньому тексті. Вони виступають ефективним засобом створення образів героїв, впливають на ідейно-тематичне наповнення твору, використовуються для створення стилістичних ефектів.

Література

Mitchell M. *Gone with the wind*. Pan Books, 1988. 984 p.

The Free Dictionary. URL: <https://www.thefreedictionary.com/>

ДАШЕНКО М. А.
(Запорізький національний університет)

СПЕЦИФІКА КОМУНІКАЦІЇ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУЧАСНУ АНГЛІЙСЬКУ МОВУ

Найбільш популярний приклад інтернет-технологій – це соціальні медіа, які у наш час проникли у робочий процес та повсякденне життя. Соціальні медіа змінюють способи взаємодії людей, підтримки стосунків і виконання завдань. Англійська мова – як глобальна онлайнова мова – відіграє ключову роль у тому, як люди керують цими перетвореннями. Отже, дослідження її використання у соціальних медіа можуть пролити світло на те, що означає бути людиною у мережевих суспільствах ХХІ століття [Синюта 2018]. **Метою** даного дослідження є виявлення особливостей застосування інтернет-технологій, а також аналіз наслідків їх впливу на розвиток англійської мови.

Мережеві сайти, маючи критиків і прихильників, використовуються мільйонами людей по всьому світу. Це назавжди змінило певні форми поведінки у суспільстві, інформація розповсюджується з надзвичайною швидкістю, та доступ до неї ніколи не був простішим. За останні роки інновації Інтернету проникли як у особистий простір людей, так і зрештою перейшли до робочого місця [Ardito 2021].

У ході дослідження було проведено опитування 30 студентів, носіїв англійської мови, і в результаті було виявлено, що 80% респондентів щоденно користуються соціальними мережами, а саме такими сайтами, як *Messenger*, *YouTube*, *Instagram*, *Facebook* та *Twitter*. Причинами використання суб'єктами соціальних мереж, було встановлено: спілкування з друзями, створення особистих мереж, пошук необхідної для виконання завдань інформації, обмін інформацією з іншими студентами та створення ділових контактів з метою працевлаштування.

Соціальні медіа мають значний вплив на англійську мову через використання великої кількості неологізмів, аббревіатур, акронімів, нумеронімів, логограм та смайликів. Існуючі в мові слова отримують нові значення, скорочення переходять з письмового мовлення в усне, викликаючи двозначність. Серед лексичних одиниць, які отримали інші значення в онлайн-контексті, були виявлені, наприклад, такі – *wall, tablet, troll, streaming, catfish*.

Нові терміни виявлені під час опитування, такі як “*selfie*”, “*memes*” та “*unfriend*”, тепер є частиною щоденних розмов, як усних, так і письмових. Подібним чином, такі аббревіатури, як “*OMG*”, “*TBT*”, “*DM*” та “*LOL*”, перейшли з платформ соціальних мереж до звичайної усної та письмової комунікації англійською мовою. Деякі з цих слів навіть були включені в словники англійської мови.

Варто зазначити, що нові лексичні одиниці з’являються в Інтернеті швидко, вживаються надмірно, і часто з однаковою швидкістю зникають. Негативним впливом на функціонування англійської мови є порушення норм граматики, використання одиниць неформального мовлення в неправильних контекстах, орфографічні помилки. Проте, з іншого боку, соціальні мережі створюють певне відчуття обізнаності про вищезазначені помилки, оскільки деякі суб’єкти помічають їх та вказують на це через коментарі.

Таким чином, проведене дослідження дозволило виявити як позитивні, так і негативні аспекти впливу електронної комунікації на сучасну англійську мову. Глобалізація та розвиток комунікаційних технологій посилюють статус англійської мови як онлайн лінгва франка, яка використовується в різних контекстах соціальних медіа.

Література

Синюта О. Роль соціальних мереж у змінненні мов. *International scientific survey journal*. 2018. № 3. С. 1-13.

Ardito L., D'Adda D., Petruzzelli A. M. Mapping innovation dynamics in the Internet of Things domain: Evidence from patent analysis. Technological Forecasting and Social Change. Amsterdam, 2017. P. 317–330.

ІВАЩЕНКО О. С.
(Запорізький національний університет)

ТЕРМІНОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНО МАРКОВАНА ЛЕКСИКА У ДИСКУРСІ КОМІКСІВ ВИРОБНИЦТВА DC

Актуальність роботи обумовлена популярністю коміксів, як жанру літератури та недостатньою вивченістю політичної та соціально маркованої лексики у дискурсі коміксів DC.

Об'єктом дослідження є спеціальна лексика коміксів DC.

Предметом дослідження виступають лексико-семантичні зв'язки лексичних одиниць.

Лексикон коміксів знаходиться на периферії стилістично нейтрального та колокаційного (спеціального) шару, тому як і будь-який художній текст, маркований спеціальною лексикою, що відображає різні інституції людського життя.

Спеціальна лексика — це слова і вирази, які вживаються групами людей, об'єднаними професійною спільністю, до яких належать терміни і професіоналізми [Романова 2011, с. 55].

В вокабулярі коміксу «Justice League – The Deluxe Edition (2019)» [2] використовуються професіоналізми, які відносяться до різних сфер людської діяльності. Серед них ми виділяємо: судову галузь: *trial, evidence, public inquiry, subpoena, jail, jurisdiction, guilty, chairperson, imprison, arrest warrant, client, plaintiff, summon, indemnification* наукове поле (фізика, хімія, біологія): *electrophoresis, calcium carbonate, tantalum, virus, sonic wave, thermal energy, infestation, cerebral cortex, stasis cube, fiber-optic bundle, periapsis, cresol, perlite* (вулканічне скло з високим вмістом води), галузь робототехніки: *drones,*

warheads, neural inhibitor, degenerate oiler, interstitial thermolysis, technoscaling, propulsion, holographic emitter, соціальні інстанції: *embassy, court*, професії: *judge, chiropodist, congress-woman*; *youtube jihadists, stalker* соціальні явища: *fascism, crusader, agoraphobia, amish country, zealot, fugitive, vigilantism*.

В ході проведення лексико-семантичного аналізу було виявлено, що слова вступають в синонімічні та антонімічні зв'язки. Наприклад синонімічний ряд складають наступні лексеми: 1) *imprison, arrest warrant, jail*, де синонімічною домінантою виступає *prison*; 2) *neural inhibitor, technoscaling, fiber-optic bundle, stasis cube*, які відносяться до лексико-семантичного поля “*technology (engineering)*”; 3) *fascism, jihadists, fugitive* входять до семантичної групи *delinquency*.

В ряді антонімічної опозиції виступають наступні вирази: *White folk – black people, inhuman (superhero) – human being (people)*, що виявляється в протилежності ознак двох категорій людей.

Серед інших лексико-семантичних ознак можна виділити наявність неологізмів, таких як *neural inhibitor, interstitial thermolysis* (що позначають нові технології), «*technomorphing*» (*the ability to incorporate technology and machinery into one's body*). Визначальним є використання автором в якості опозиції до цього терміну деяких архаїзмів, які або виходять із вжитку, або історизмів, які вийшли із повсякденного обігу, наприклад *crusader, fascism, amish*.

Отже, виділені в ході дослідження лексичні одиниці репрезентують такі лексико-семантичні поля, як: суддівство, техніка та технологія, а також соціальний лексичний пласт. Дані одиниці вживаються для підвищення експресивності тексту та донесення основної ідеї та думки цього вербально-зображального твору.

Література

Романова О. О. Спеціальна лексика української мови як об'єкт лінгвістичного дослідження. *Термінологічний вісник*. 2011. Вип. 1. С. 55-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/terv_2011_1_8 (дата звернення: 14.11.21).

Комікс: «Justice League – The Deluxe Edition (2019)». URL: <https://getcomics.info/dc/justice-league-by-christopher-priest-the-deluxe-edition-2019/> (дата звернення: 03.12.21).

КОВАЛЬ К. Р.

(Запорізький національний університет)

СИСТЕМНІСТЬ ЛЕКСИКИ НА ПОЗНАЧЕННЯ «ПОГОДА» ТА «ПОГОДНІ ЯВИЩА» У ДІАЛЕКТАХ АНГЛІЇ

На сучасному рівні розвитку лінгвістики, неможливо уявити аналіз мовних одиниць без розгляду їх системної організації. Вважається, що діалекти є несистемними явищами, бо не є комплексними самостійними утвореннями які повною мірою відображають мовний репертуар діалектоносіїв та утворюють цілісну мовну систему. Тем не менш, ґрунтуючись на визначенні поняття системи [Ярцева 1990, с. 452], можна стверджувати, що лексичний рівень діалектів має широкий спектр парадигматичних відносин, які базуються на подібності позначуваних і позначувальних одиниць мови [Кочерган 2006, с. 211 – 212]. Крім того, саме лексико-семантична вибірковість системи діалектів демонструє синергетичну упорядкованість її елементів та відображає регіональну ідентичність та культурну значущість окремих понять та явищ дійсності [Голуб, Лужаниця 2020, с. 30], що створює **актуальність** цього дослідження.

Об'єктом дослідження є діалектна лексика яка вербалізує погоду та погодні явища у діалектах Англії (363 слова, відібраних з діалектного словника англійської мови Дж. Райта у 6 томах [Wright 1855 – 1930]).

Результати дослідження показали, що діалектна лексика найбільш продуктивно створює системні відношення за полісемією та синонімією. Так, було виявлено 282 полісемантичні одиниці, наприклад: *douky* – мокрий, сирий, туманний; *chollous* – холодний, похмурий; *helm* – хмара, що вкриває вершину гори, штормовий вітер, який надходить із гір із приголомшливою силою.

Моносемантичність складають 81 діалектне слово, наприклад: *cooth* – холодний, *whemmlе* – злива; *wack* – дощовий; *tarloch* – бурхливий. Синонімічні зв'язки досліджуваних одиниць представлені абсолютними синонімами (256 слів), наприклад: мінлива погода – *caddlesome, catchy, fluttery, gagey, casualty, foxu, voxu*, та частковими (39 діалектних слів): ливень – *clash*, мряка – *drizzle*, дощити дрібними краплями – *mizzle*, несильно дощити під час сильного вітру – *nazzle*. Прикладами діалектних географічних синонімів, що позначають одне і теж явище, але в різних діалектах є: туманна погода – *muddly* (Йорк, Ланкашир, Шропшир), *muzzy* (Шотландія, Англія), *clemency* (Вустер, Девон, Сомерсет, Корнуолл). Антонімія представлена 22 словами, наприклад: сухий – мокрий: *stark – blashy, drouth – lipping*.

Одним із способів утворення слів у систему є можливість їх об'єднання за енантіосемічними ознаками; у діалектах Англії проаналізованої групи вони складають 46 слів; найчастіше зустрічаються опозиції: (1) дощ – сніг (34 слова), наприклад: *blunt* – хуртовина, або дощ; *fall* – злива дощу, або сніг; (2) дощ – вітер (8 слів): *perry, thif*; (3) дощ – сніг – вітер (2 слова): наприклад: *mask, weather*; (3) теплий – мокрий (2 діалектних слова): *muddling, muggy*.

Отже, отримані результати дають можливість стверджувати, що системна організація діалектної лексики повністю корелюється з принципами системності словникового складу літературної мови. В лексичній системі досліджуваних діалектів було знайдено антонімію, синонімію, полісемію, моносемію та енантіосемію. Найбільш вираженими є явища полісемії та синонімії, що притаманно діалектам у цілому.

Література

Голуб Ю. І., Лужаниця О. І. Системні відношення у лексиці діалектів північно-східної Англії. Тези доповідей XII Міжнародної наукової конференції “Іноземна філологія у ХХІ столітті”. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. С. 30-33.

Кочерган М. П. Загальне мовознавство : підруч. для студ. філол. спец. ВНЗ. 2.вид., випр. і доп. К. : Видавничий центр "Академія", 2006. 463 с.

Ярцева В. Н. Лингвистический энциклопедический словарь. К. :
Видавничий центр "Советская Энциклопедия", 1990. 682 с.

Wright J. The English Dialect Dictionary in 6 vols. Oxford : Oxford University
Press, 1855 – 1930.

ЛИСЕНКО П. А.

(Запорізький національний університет)

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ ЖІНКИ В РОМАНІ ЛУЇЗИ МЕЙ ОЛКОТТ «МАЛЕНЬКІ ЖІНКИ»

Луїза Мей-Олкотт – письменниця літератури постмодернізму і представниця феміністичної прози. У її творах висвітлено ідеї фемінізму, які сповідують головні героїні, потрапляючи під вплив реальності. Хоча сама Луїза не вважає свою прозу феміністичною. Авторка демонструє складні жіночі характери, проблеми шлюбного життя, взаємини жінок із чоловіками та багато інших соціальних проблем. Жіночі образи ключові у творах письменниці, зазвичай це героїні різного віку (як молоді недосвідчені дівчата, так і жінки), самостійні особистості, здатні долати життєві труднощі, з чіткою позицією у житті.

Концепт «жінка» у художньому дискурсі письменниці експлікується різноманітними вербалізаторами, що свідчить про його значущість у творчості автора. У численних жіночих роздумах, сповідях, описах їх психічних та емоційних станів, у їхній комунікації розкривається їхній внутрішній світ, особливості жіночої психології. є яскравим прикладом так званого «жіночого письма». Жіночі образи ключові у творах письменниці, зазвичай це героїні різного віку (як молоді недосвідчені дівчата, так і жінки), самостійні особистості, здатні долати життєві труднощі, з чіткою позицією у житті.
[Адоніна 2001, с. 272–282.]

Активізація теперішнього інтересу до творчості Л. Олкотт сприяла друга хвиля феміністичної критики, що збіглася з поживавленням у сфері академічних

досліджень літератури для дітей. Ознаки наявності спільного підґрунтя між напрямками, за спостереженням Л. Пол, чітко простежуються у двох публікаціях: збірці наукових доробків «Феміністична критика і вивчення дитячої літератури» (“The Children’s Literature Association Quarterly”, 1982) та виданні «Поза межами дискримінації (“The Lion and the Unicorn”, 1991). [Сукаленко 2009. Вип. 46. с. 193–200.]

На момент появи останньої роботи елементи феміністичної критики (з відчутним зміщенням пріоритетів у бік гендерних розвідок) вже становлять суттєвий прошарок дитячого літературознавства, а імена Д. Джон (Judith John), В. Нікола-Лоса (W. Nikola-Losa), Л. Валлоне (Lynne Vallone), Л. Кузнец (Lois Kuznetz) репрезентують лише незначну частину зацікавлених у проблемі науковців. Розвиваючи погляди Д. Геллоп (Jane Gallop), Л. Пол виокремлює 3 складові дитячого літературознавчого процесу, котрі зазнали найбільшого впливу феміністичних теорій: перечитування текстів задля пошуку нових інтерпретацій; реабілітація творів, які раніше недооцінювалися; спрямування феміністичної теорії на попередньо маргіналізовані колоніальними спільнотами тексти. [URL <http://www.rs-journal.kpu.zp.ua/archive/10-2005/9.pdf>]

Література

Адоніна Л. В. Методика концептуального аналізу (на прикладі концепту ЖІНКА) Серія «Филология». 2001. Том 20 (59). №1. С. 272 – 282.

Сукаленко Т. Мікроконцепт «Внутрішні характеристики жінки» (за матеріалами асоціативного експерименту). Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2009. Вип. 46. С. 193 – 200.

Специфіка репрезентації жіночого образу в англійській кримінальній памфлетистиці XVI ст. (крізь призму гендерного підходу). URL: <http://www.rs-journal.kpu.zp.ua/archive/10-2005/9.pdf>

МЄЛІНА Д. В.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ФОНЕТИЧНИХ ЕВФЕМІЗМІВ

В останні десятиріччя питання евфемізації мови є досить загостреним, оскільки з одного боку у сучасному світі трапляється все більше й більше негативних подій, а з іншого боку засоби масової інформації, інтернет доносить новини про такі події досить швидко до найвіддаленіших куточків світу. **Актуальність** дослідження полягає в невинному зростанні кількості евфемістичних одиниць в англійській мові, як *lingva franca*, що спричинене прагматичною установкою сучасних засобів масової інформації впливати на рецепцію слухачів усіма засобами, включаючи евфемізми. У словотворенні сучасних евфемізмів важливу роль відіграють різні способи зміни форми слова. Це пов'язано з тим, що «табуюванню піддається не сам зміст слова, оскільки останнє неможливо вилучити з життя, а отже, і з мови, але конкретна мовна форма цього змісту» [Відлак 1967, с. 278]. Фонетична видозміна слова дозволяє комунікатору висловити сенс, еквівалентний змістом забороненого поняття, і уникнути при цьому негативної реакції адресата (образи, страху, обурення, гніву).

Фонетичним способом евфемізації мови є звукова аналогія. Цей термін ввів О. М. Кацев [Кацев 1988, с. 36]. У лінгвістиці немає загальноприйнятого термінологічної назви для заміни табуйованого слова близькозвучним евфемізмом. Так, В. П. Москвін пропонує термін «паронімічна заміна» [Москвін 2001, с. 65], Дж. Німан і К. Сільвер називають цей спосіб «фонетичне спотворення» (*“phonetic distortion”*) [Neaman 1990, p. 56], Б. Уоррен – «зміна фонем» [цит. за: Москвін 2001, с. 65], А. Домбровська говорить про «фонетичну алюзію» [цит. за: Москвін 2001, с. 66], С. Відлак у цьому контексті пише про «евфемістичну контамінацію» і «евфемістичну фонетичну деформацію слова» [Відлак 1967, с. 280].

При звуковій аналогії відбувається зміна форми слова-табу, що сприяє ефекту відволікання від денотата в сфері табу. Сфера використання даного засобу евфемізації мови обмежена. Звукові аналогії використовуються переважно при створенні евфемістичних субститутів для лайок, щоб, не промовляючи грубого або неприємного слова, але все ж дати зрозуміти співрозмовнику, про що йде мова.

Спосіб звукової аналогії також активно використовується для утворення евфемістичних найменувань надприродних сил, особливо в англійській мові, оскільки в Англії вважається гріхом згадувати ім'я Бога, і за допомогою різноманітних фонетичних видозмін створюються багато евфемізмів, що позначають це поняття: замість “*God*” («Бог») говорять *Gar, Gum, Dad, Gawd, Godfrey, Goodness*, замість “*Jesus*” («Ісус») – *Jeez, jings, jiggers*, замість “*Christ*” («Христос») – *Chris, cripes, crikey*.

Звукові зміни слова створюють формальну видимість неналежності даного слова до тієї ж системи, до якої відноситься табуйоване слово, з одного боку, а з іншого боку – видимість його приналежності до іншої системи, ніж слово-табу.

Література

Видлак С. Проблема эвфемизма на фоне теории языкового поля. Этимология. Москва : Наука, 1967. С. 267–285.

Кацев А. М. Эвфемизмы-неологизмы в английском языке. Лексическая семантика и фразеология. Ленинград, 1988. С. 64–74.

Москвин В. П. К типологии способов эвфемистической номинации. Кирилло-Мефодиевские традиции на Нижней Волге : материалы науч. конф., г. Волгоград, 24 мая 2002 г. Волгоград, 2014. Вып. 5. С. 126–135.

Neaman J. S., Silver C. G. Kind Words : A Thesaurus of Euphemisms. New York : Facts on File, 1990. 373 p.

ОСТАПЕНКО М. С.

(Запорізький національний університет)

СИНТЕТИЧНІ СПОСОБИ СТВОРЕННЯ ОБРАЗУ ІУДИ В РОК-ОПЕРІ Е. Л. ВЕББЕРА «JESUS CHRIST SUPERSTAR»

Рок-опера – це музично-сценічний жанр, який використовує структурні принципи традиційної опери (сюжетна зв'язаність елементів, відповідна театральність) в поєднанні зі стилістикою і інструменталом рок-музики [Безниско 2019, с. 98-99]. Оскільки рок-опера є принципово синтетичним жанром, способи створення образу персонажа в такому творі слід аналізувати, враховуючи аспект поліжанровості та композиційної складності цього явища [Цукер 2013, с. 42].

Твір у жанрі рок-опера є симбіозом таких компонентів, як музика, мистецтво сценічної дії, акторська гра, декорації, костюми, а також інші візуальні елементи (освітлення, постановка кінокадру, вибір кольору, спецефекти тощо) [Безниско 2019, с. 98-99]. Цей комплекс складових безпосередньо впливає на формування образу персонажа у такому творі, тому слід проводити аналіз всіх складових одночасно по мірі їх паралельного відтворення на екрані, оскільки всі ці елементи знаходяться в нерозривній єдності [Шаклеин 2017].

Об'єктом нашого дослідження є екранізація рок-опери Е. Л. Веббера «Ісус Христос – суперзірка» режисера Н. Джевісона. Авторський задум полягав у тому, щоб зробити Іуду Іскаріота головним персонажем у цій адаптації біблійного сюжету, тому на нього звертається підвищена увага. Нами було досліджено, за допомогою яких прийомів будується унікальність його образу.

Перше, що можна відмітити в образі Іуди, – це його червоний одяг, який виділяє його серед Ісуса та його послідовників. Це вказує на те, що він зовсім не ототожнює себе з ними і що він віддалився від цього натовпу насамперед своїми думками та сумнівами стосовно божественності Ісуса.

Арія «Heaven on Their Minds», яку виконує Іуда – перший вокальний виступ у рок-опері, що також є ознакою провідної ролі персонажа у творі. Ми бачимо Іуду, що сидить в задумливій позі на вершині пагорба, а коло – безкрайній і пустельний пейзаж. Через цей простір виражається відстороненість Іуди і безкрайність та чистота його роздумів, в які він поринув. “*My mind is clearer now...*” – підтверджує він вже словами. Емоційне напруження підкреслюється музичною темою арії, яка починає ставати голосніше.

Міміка та жестикуляція актора, який зіграв цього персонажа, мають досить експресивні ознаки протягом усієї рок-опери. Іуда ніколи не буває повністю спокійним, на його обличчі завжди виражена певна емоція, а якщо він вступає у діалог, то міміка може змінюватися дуже різко. Це зумовлено тим, що Іуда – людина нестабільна та неспокійна, яка прагне донести свої думки та занепокоєння щодо Ісуса, але його ніхто не слухає.

У більшості випадків Іуда знімається зверху, що робить його слабшим і більш вразливим. Нерідко його знімали на великій відстані, і при цьому робили його зображення меншим, щоб підкреслити його слабкість та самотність.

Таким чином ми бачимо, що в створенні образу персонажа в рок-опері грає роль цілий комплекс компонентів, які складають жанр рок-опери, і для реалізації повноцінного та ґрунтовного аналізу необхідно враховувати усі складові цього синтетичного жанру.

Література

Безниско О. Н., Карбулян Д. С. Современные тенденции в сценических жанрах как предмет освоения в курсе истории эстрадной и джазовой музыки (на примере рок-оперы «Легенда Ксентарона»). *Музыкальное искусство и образование*. 2019. Т. 7. № 2. С. 96-108.

Цукер А. М. О жанровой природе рок-оперы. *Аспекти історичного музикознавства*. 2013. № 6. С. 38-52.

Шаклеин В. М. Лингвокультурология. Традиции и инновации : монография. Москва : Litres, 2017. 809 с.

ПАНЧЕНКО Ю. Ю.

(Запорізький національний університет)

ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ПУБЛІЦИСТИЧНОГО СТИЛЮ

Англомовні публіцистичні тексти займають провідне положення у світовому інформаційному потоці, як у плані обсягу, так і у плані впливу. Вони найбільш повно сполучають у собі реалізацію двох основних функцій – інформативної та експресивної. Перша функція полягає у донесенні до читачів важливих питань суспільного життя. А друга – пов'язана із впливом на адресата, переконанням у необхідності певного відношення до викладеної інформації, наданням необхідного тлумачення, коментаря та оцінки фактам.

Актуальність дослідження публіцистичної проблематики зумовлена необхідністю вдосконалення інформаційних технологій, які включають в себе моделювання інформації у вигляді цілісних текстів, що відповідають потребам сучасних користувачів. Специфіка публіцистичного стилю висвітлюється у наукових працях таких вчених, як І. С. Грицай, В. М. Михайленко, С. І. Поворознюк, Д. Річардсон, І. О. Ференчук, та ін. **Метою** даного дослідження є визначення лінгвістичних особливостей англомовних публіцистичних текстів з точки зору їх ролі у посиленні впливу на адресата.

Розглядаючи особливості англомовних публіцистичних текстів, ми виявили найбільш характерні, а саме: наявність суспільно-політичної лексики і фразеології, переосмислення лексики інших стилів (зокрема, термінологічної) для цілей публіцистики; використання характерних для даного стилю мовних стереотипів, кліше; жанрова розмаїтість і пов'язана з цим розмаїтість стилістичного використання мовної багатозначності слова, словотворчих ресурсів (авторські неологізми), емоційно-оцінної лексики; використання зображувально-виразних засобів, зокрема засобів стилістичного синтаксису. Всі ці засоби вживаються для того, щоб показати адресатові інформацію більш

правдиво, передати враження і відношення до певних фактів і, таким чином, вплинути на адресата та зацікавити його, створивши ефект новизни.

Розглянемо приклади використання емоційно-оцінної лексики: *“He grows more **vicious** too, and with this the drama manages to capture some of the dark energy of the book in its presentation of **cruelty**, **grudge-bearing** and **beatings**”* [Wuthering Heights review 2021]. Слова *vicious*, *cruelty*, *grudge-bearing* вжито для характеристики одного із персонажів з метою мотивування читачів до перегляду фільму. Оцінна лексика використовується для формування у читачів певних стереотипів: *“It all seems **ingenious** and **faintly ridiculous**, like a postmodern literary satire”* [Wuthering Heights review 2021]. Так, оцінна лексика виражає ставлення автора до теми, яка обговорюється у публікації.

Посилення впливу на читачів здійснюється за допомогою повторів: *“It was **something** new, **something** different,” says Tomás Smyth, without whom Ireland would not have received its first milk vending machine”* [Why the vending machine 2021]. Питальні речення створюють ефект діалогу між автором публікації та читачами та мотивують ретельно обмірковувати все, що обговорювалося: *“Is a physical abnormality being used to imply a moral defect? Is a particular body type being mocked? Is an ethnic minority being insulted? And, ultimately, does the actor look pretty silly?”* [House of Gucci 2021].

Таким чином, проведений аналіз показує, що найбільш впливовими є тексти, які є не тільки цікавими і актуальними за змістом, але й оригінальними за формою. Увага читачів привертається правильним використанням і вдалим поєднанням різних лексичних, синтаксичних засобів, стилістичних прийомів.

Література

Wuthering Heights review – Emma Rice’s audacious riff on Emily Brontë’s classic. URL: <https://www.theguardian.com/stage/2021/oct/22>.

Why the vending machine is making a comeback. URL: <https://www.bbc.com/news/business-58815695>

House of Gucci and the trouble with extreme actor makeovers. URL: <https://www.bbc.com/culture/article/20211123>

СИНИЦЯ Р. Р.*(Запорізький національний університет)*

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ
ОСОБЛИВОСТІ АБРЕВІАТУР У ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ
(НА МАТЕРІАЛІ ВИДАННЯ «THE GUARDIAN»)**

Поняття аббревіації є складним багатогранним явищем у зв'язку зі специфічністю її структури, різноманіттям типів аббревіатур, особливим взаємовпливом графічних і звукових форм лексичних одиниць, специфічною взаємодією аббревіації з іншими способами словотворення і іншими факторами.

Абревіація, будучи однією зі специфічних характеристик публіцистичного стилю, є комплексним феноменом, що відображає основні функції мови преси. Іншими словами, кожне скорочення буде виконувати свою функцію – вибір тієї чи іншої аббревіатури для передачі повідомлення буде обумовлений прагматичним завданням, яке стоїть перед журналістом.

Специфіка формування та вживання аббревіатур найвиразніше проявляється у статтях науково-публіцистичного жанру. Абревіація, що грає провідну роль у семантичній конденсації, найкраще відповідає цілям і завданням публіцистичного дискурсу та його газетного формату в особливості. Використання аббревіатур забезпечує поєднання інформативності, стислості та експресивності.

Нами була проаналізована специфіка сучасного британського онлайн-видання “The Guardian”. Основним матеріалом дослідження виступив науково-публіцистичний блок “Science”. Ми визначили, що аббревіатура в зазначеному публіцистичному джерелі представляє собою одиницю, отриману в результаті процесу скорочення. Після проведеного структурного аналізу вибірки, яка склала 250 скорочених одиниць з наукового розділу, була представлена власна класифікація лексичних одиниць, що включає акроніми, ініціальні аббревіатури, усичення, зрощення та гібриди. Дана класифікація представляє собою

розділення скорочених одиниць за орфоепічним критерієм.

За семантичним критерієм нами було виділено наступні види скорочених лексичних одиниць: аббревіатури назв держав; аббревіатури і скорочення назв міжнародних організацій та асоціацій; скорочення назв професій, посад, наукових ступенів; аббревіатури медичних термінів; аббревіатури і скорочення комп'ютерної термінології; скорочення термінології зі сфери астрономії, космології та фізики.

Більш того, було визначено основні функції аббревіатур, серед котрих ми можемо виділити: компресивну, номінативну, дейктичну, експресивну, атрактивну та евфімістичну функції.

Важливим аспектом даного дослідження є також характеристика прагматичних принципів, що визначають роль скорочених одиниць, в залежності від особливостей ситуації донесення інформації та запланованого прагматичного ефекту. Прагматичні принципи вживання аббревіатур корелюють із принципами їхнього породження та обумовлені прагматичними потребами користувача. Вступаючи в мовленнєвий контакт, користувач прагне висловити свої думки і почуття якомога точніше, доступніше, відповідно до обставин задля забезпечення певного «ефекту». Відповідно, індивід керується певними прагматичними принципами вживання комунікативних одиниць: принципом економії, емотивності, мовної гри, евфемізації, етичності, естетичності або регулятивності.

Процес аббревіації, як і публіцистичний дискурс у англійській мові загалом характеризується такими ознаками: динамічність, експресивність, ємність, кодування та стислість інформації. Іншою суттєвою ознакою аббревіації у публіцистичних текстах є принцип економії мовних зусиль, що обумовлюється як формою комунікації, спрямованої на динамічну форму передачі інформації, так і самою природою аббревіатури, зверненою до процесу скорочення. Форма використаної аббревіатури та її зміст, визначають емоційне забарвлення скорочення.

СТРЕЛКОВСЬКА Е. В.

(Національний університет «Запорізька політехніка»)

ПОНЯТТЯ КОНЦЕПТУ «СВІЙ-ЧУЖИЙ» У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

У процесі міжкультурного спілкування представники різних лінгвокультурних угруповань сприймають «чужу» культуру через свою локальну культуру, внаслідок чого неминуче виникає різний ступінь нерозуміння специфічних проявів «чужої» культури. Це нерозуміння може обумовлюватися різними чинниками: незнайомою мовою, невластивими стандартами смислового сприйняття світу, іншими інтересами, потребами, Виникнення міжетнічних конфліктів, напруженості у процесі міжкультурного спілкування слід шукати у розбіжності, специфічній відмінності національних свідомостей комунікантів. Увагу дослідників привертають насамперед основні концепти, до яких належить і концепт «СВІЙ-ЧУЖИЙ» у сучасній лінгвістиці [Алиева 2009, с. 7].

Концепт, згідно з науковими дефініціями вчених, – це «багатомірний розумовий конструкт, що відображає процес пізнання світу, результати людської діяльності, його досвід і знання про світ, що зберігає інформацію про нього» [Аскольдов 1997, с. 261].

Концепт «СВІЙ-ЧУЖИЙ» є базовим і дискусійним концептом для цілого ряду гуманітарних наук, зокрема, філології, культурології, філософії, політології, етнології, соціології, психології та ін. Іншими словами, кут зору, під яким розглядається цей концепт, варіюється залежно від конкретної гуманітарної дисципліни. «Своє» та «чуже» – один із центральних концептів культури. Зіставлення цих концептів включає: 1) осмислення «свого» і натомість «чужого»; 2) «усунення» свого та надання «особистого» чужому. При порівнянні починають діяти прямі та зворотні зв'язку. Важливим є і той випадок, коли видаляється «своє» і наближається «чуже» [Алиева 2009, с. 11]. Основними варіантами передачі концепту «ЧУЖИЙ» є безпосередній (прямий

переклад) та опосередкований (такий собі варіант передачі суб'єктивного відношення).

Для англomовних людей властива чіткіша градація або відмежування свого від не-свого. Поняття *privacy* та *private property* в англійській мові мають набагато більшу вагу, ніж, наприклад, в українській, де є певна колективність і спільність. Для англійської мови це, перш за все, особистий інтерес і особистий простір, а потім будь-які суспільні потреби (що визначається природно культурними реаліями і умовами життя носіїв мови) [Clark 1981, с.11].

Кожна особистість належить соціуму та етносу в цілому, тому вона залучена до різноманітних та багаторівневих відносин «СВОГО» і «ЧУЖОГО» в культурі. Тим не менш, поза специфікою підходів до цієї проблеми, можна, очевидно, говорити про деякі її константні ознаки. У ході культурної комунікації виникають прямі та зворотні зв'язки, що визначають створення концептів, що входять у різні синонімічні та антонімічні ряди. Концепт «СВІЙ-ЧУЖИЙ» пронизує всю культуру і має універсальний характер, оскільки в основі будь-якого колективного, масового, народного, національного світовідчуття лежать механізми тотожності та розрізнення «свого» та «чужого». Ми окреслюємо лінгвокультурологічний характер концепту: мовне значення і культурний зміст утворюють єдине ціле.

Література

Алиева Т. В. Принципы рассмотрения оппозиции «свой – чужой» в отечественной и зарубежной лингвистической литературе. *Филологические науки в МГИМО*. 2009. Вып. 38 (53). С. 6-14.

Аскольдов С. А. Концепт и слово. *Русская словесность. От теории словесности к структуре текста : Антология*. М. : Academia, 1997. С. 267-279.

Clark H., Marshall C. Definite Reference and Mutual Knowledge. *Elements of Discourse Understanding*. Cambridge : University Press, 1981. P. 10-63.

ТЕРТИШНА Ю. В.

(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У РОМАНІ Л. М. МОНТГОМЕРІ “ANNE OF GREEN GABLES”: ВЕРБАЛЬНО – СЕМАНТИЧНИЙ РІВЕНЬ

У сучасному етапі лінгвістичних студій можна чітко простежити зацікавленість науковців у дослідженні «мовної особистості» людини, її мовленнєвої діяльності та засобів її реалізації. Мовна особистість є складним поняттям, оскільки має багаторівневу структуру. Під «мовною особистістю» ми, вслід за Ю. Карауловим розуміємо, «це особистість, виражена у мові (текстах) і через мову, це особистість, реконструйована в основних своїх рисах на базі мовних засобів» [Караулов 2010]. Структура мовної особистості складається з трьох рівнів: вербально-семантичний; лінгвокогнітивний; прагматичний.

В представленому дослідженні об'єктом виступає мовна особистість головного персонажа роману Л. М. Монтгомері «Anne from Green Gables» на вербально- семантичному рівні. В ході аналізу було виявлено наступні вербально-семантичні поля, а саме:

Семантичне поле «MENTAL ACTIVITY», представлене лексемами: “*I was imagining..., I made up my mind..., I don't suppose..., I didn't mean... I guess..., I don't think..., Oh, what I know ..., I learned..., I wonder..., I forgot..., I little dreamed...*”. Широке використання лексичних одиниць на позначення розумової діяльності, на нашу думку, свідчить про розвинутий інтелект, схильність до інтроспекції, жвавий розум, проникливість, спостережливість головної героїні.

Семантичне поле «EMOTIONS» представлене лексемами: “*I'm very glad..., I'm perfectly happy..., “I do love to imagine..., I don't like..., I liked it pretty well..., I shall love her ..., I ADORE Diana..., “I'd hate..., I'm sorry..., I was just furious every time..., I pity it..., I'm afraid..., I hate..., I just hate him furiously...*”,

Використання великої кількості лексем на позначення емоцій та почуттів. Це свідчить про те, що Ганна – емоційний персонаж, яка відкрито виражає свої почуття.

Семантичне поле «SPIRITUAL WORLD»

Головна героїня використовує велику кількість лексем пов'язаних з релігією: *sermon, solemn, praying, sinful, providential, God, spirit, infinite, eternal, heaven, moral*". Проаналізувавши ці лексеми, ми можемо зробити висновок, що у ціннісній картині світу головної героїні релігія займає важливе місце. На це впливає культура історичної епохи у якій живе головна героїня.

Отже, можна дійти висновку, що цінності, риси характеру, емоції, почуття, внутрішній світ головної героїні проявляються в персонажному мовленні. Аналіз вербально-семантичного рівня дозволяє окреслити ментальний простір персонажа, що становить перспективи подальшого дослідження.

Література

Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность. 7-е Москва : Издательство ЛКИ, 2010. 264 с.

Montgomery L. M. Anne of Green Gables. L. C. Page & Co. of Boston on June 13, 1980. 280 p.

ЧІГРИНА К. Р.

(Запорізький національний університет)

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ

У ГОТИЧНОМУ РОМАНІ БРЕМА СТОКЕРА «ДРАКУЛА»

Як відомо, у фразеологізмах знаходять відображення історія народу, своєрідність культури і побуту. Фразеологізми часто носять яскраво національний характер. Англійський фразеологічний фонд – складний конгломерат споконвічних і запозичених фразеологізмів з явною перевагою перших. У деяких фразеологізмах зберігаються архаїчні елементи –

представники попередніх епох.[Алефіренко 2007, с.133]. Сучасна фразеологія також вивчає специфіку фразеологізмів.

Зокрема, фразеологізмами (фразеологічні одиниці) прийнято вважати стійкі формування, які функціонують в системі мови у формі одного слова, оскільки в його основу закладене єдине семантичне значення [Комар 2011, с.130]. Для фразеологічних одиниць характерними є образність, емоційне та стилістичне забарвлення.

Термін «Готика» введений в епоху Відродження як зневажливе позначення всього середньовічного мистецтва, що вважалося «варварським». Готичний роман, або роман жахів — роман, в якому зображено незвичні ситуації, страхіття пекла, страхітливі жорстокості, великі таємниці, що перетворюють людину на іграшку надприродних сил [Гарашева 2020, с.11]

Використання фразеологізмів у готичних романах обумовлено їх культурною приналежністю та атмосферою, яку вони утворюють у творі. Так, можемо сказати, що атмосфера жаху та таємничості, яка притаманно готичному роману, завдячує своєю яскравістю та реальністю саме фразеологізмам. Вони підкреслюють певні моменти буття героїв та пояснюють їх вчинки.Саме це можна побачити у прикладі:

I was already thinking what I had best do, when the driver, looking at his watch, said to the others something which I could hardly hear; it was spoken so quietly and in so low a tone, I thought it was "An hour less than the time." Then turning to me, he spoke in German worse than my own". "There is no carriage here. The Herr is not expected after all. He will now come on to Bukovina, and return tomorrow or the next day, better the next day." [Br. Stoker, p. 16].

Використання цього фразеологізму обумовлено ситуацією, в яку потрапив головних герой. З його допомогою автор демонструє нетерплячість водія діліжансу та усіх його пасажирів, їх небажання залишатися у таємничому та жахливому місці більше ніж потрібно та їх намагання вберегти молодого чоловіка від біди.

Отже, можна зробити висновок, що за допомогою фразеологізмів автор утворює атмосферу, яка демонструє збільшення напруження протягом подорожі головного героя до місця його призначення. З наближенням Джонатана Харкера до замку Дракули, навіть природа починає ставати злісною та моторошною.

Література

Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Х. : Вища школа. Вид-во при ХДУ, 2007. 133 с.

Гарашева Е. М. Готический роман в английской литературе 18-19 в.в. *Вісник Університету імені Альфреда Хоббеля. Серія «Філологічні науки».* 2020. № 1(19), С. 8 – 15.

Комар Л. Фразеологія як наука та її предмет дослідження. *Молодь і ринок.* №3. 2011. С. 128 – 132.

Stoker B. Drakula. Palmira Classics (Рипол), 2017. 408 p.

ШВАЙКО Б. О.

(Запорізький національний університет)

РОЛЬ ПОРТРЕТНИХ ОПИСІВ У СТВОРЕННІ ОБРАЗУ КЕРОЛАЙН МІБЕР У РОМАНІ ТЕОДОРА ДРАЙЗЕРА «СЕСТРА КЕРРІ»

Природа художнього образу багатогранна і унікальна. Його невід'ємною частиною виступає портрет, що надає персонажеві конкретність, видиме відчуття, дає змогу читачеві «уявити» його, сприймати як живу, реальну людину. Автор наділяє своїх героїв певними компонентами зовнішності, характеру та мовлення, як типовими, так і індивідуальними, малюючи бажаний образ, та передаючи його читачеві [Turner 1996, с. 195].

Проблема створення та функціонування портрету у художньому творі цікавить як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Різні аспекти вивчення цього явища висвітлюються в працях О. І. Білецького, Н. О. Родіоновой,

М. Тернера та ін. **Метою** даної роботи є вивчення портретної характеристики головного жіночого персонажа у романі Теодора Драйзера «Сестра Керрі».

Портретний опис акумулює в собі різні складові: опис зовнішніх рис героя твору, розкриття його характеру, мовленнєві особливості та невербальна поведінка. Образ персонажа складається з багатьох аспектів: емоційного, фізичного, морального, соціального, духовного. Опис цих аспектів образу героя називається характеристикою, яка може бути прямою і непрямую [Томашевский 2002, с. 200].

Теодор Драйзер знайомить нас з Керолайн Мібер, або просто сестрою Керрі, у потязі, коли дівчина залишає рідний дім та вирушає до Чикаго: *“She was eighteen years of age, **bright, timid, and full of the illusions of ignorance and youth**”* [Dreiser 1981, с. 2]. Цікавим є коментар автора стосовно головної героїні свого роману, в якому він стверджує: *“When a girl leaves home at eighteen, she does one of two things. Either she falls into saving hands and **becomes better**, or she rapidly assumes the cosmopolitan standard of virtue and **becomes worse**”* [Dreiser 1981 р. 2]. Цей коментар виступає засобом перспекції, змушуючи читача замислитися над тим, що станеться з юною дівчиною у майбутньому.

Т. Драйзер детально вимальовує вербальний образний портрет сестри Керрі, звертаючи увагу на її привабливу зовнішність та природний розум: *“**Warm with the fancies of youth, pretty with the insipid prettiness of the formative period, possessed of a figure which tended toward eventual shapeliness and an eye alight with certain native intelligence, she was a fair example of the middle American class – two generations removed from the emigrant**”* [Dreiser 1981, с. 2].

Керолайн відкрита до всього нового: переїзд до великого міста, покупка нового одягу, знайомство з цікавими людьми. Для неї надзвичайно важлива візуальна сторона речей, тому Т. Драйзер у зв'язку з нею досить часто вживає дієслова *look, gaze, see*: *“She **looked** helplessly around”* [Dreiser 1981, с. 25], *“Sister Carrie **gazed** out of the window”* [Dreiser 1981, с. 13], *“She **saw** an enclosed executive department”* [Dreiser 1981, с. 27].

Описуючи головну героїню, автор звертає увагу на занижену самооцінку дівчини: “*Drue did not come and for some reason she felt a little offended, a little as if she had been abandoned – it was not good enough*” [Dreiser 1981, с. 20], проте в інших випадках зв’язок з Друе змушує Керрі відчувати себе вище інших жінок.

Отже, Теодор Драйзер змальовує перед нами образ молодой дівчини, яка сміливо вирушила назустріч своїм мріям до міста Чикаго. Описуючи Керрі, письменник використовує пряму характеристику, де портретні описи виконують характерологічну та оцінну функції, дають змогу читачеві погодитися з авторською думкою про персонаж або сформувати власну.

Література

Томашевский Б. В. Теория литературы. Поэтика : учеб. пособие. Москва : Аспект Пресс, 2002. 334 с.

Dreiser T. Sister Carrie. University of Pennsylvania Press, 1981. 850 p.

Turner M. The literary mind. New York : Cambridge University Press, 1996. 430 p.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФРАНЦУЗЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ДЕРЕВІНА Г. Г.

(Запорізький національний університет)

КОНОТАТИВНЕ ЗНАЧЕННЯ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ОЦІННИХ СМИСЛІВ: АКТУАЛІЗАЦІЯ ОБРАЗУ ДЕРЖАВИ У ФРАНЦУЗЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ

Динамічний розвиток інформаційно-комунікативних технологій, що почався в другій половині XX століття зумовив наростаючу медіатизацію всіх сторін сучасного життя, що в свою чергу, призвело до стрімкого зростання спілкування в сфері мас-медіа.

Метою дослідження є вивчення мовних способів – лексико-семантичних і стилістичних – формування образу держави у рамках медіадискурсу.

Об’єктом аналізу виступає семантика зазначених мовних способів, а **предметом** – формування стратегій і тактик позитивного чи негативного образу держави у рамках медіадискурсу.

Актуальність проблеми медіалінгвістики як нового системного підходу до вивчення мови ЗМІ обумовлена тим, що тексти масової інформації, або медіатексти, є сьогодні однією з найпоширеніших форм побутування мови. Аналіз мови у рамках такого виду спілкування доводить **актуальність** цього дослідження.

В основі будь-якої модальності лежить аксіологічна складова, отже, висвітлення подій відбуватиметься у комплексі із формуванням певної оцінки. Оцінка та ідеологічна модальність вибудовуються в медіатекстах за допомогою комплексу лінгвістичних прийомів та засобів. Одним з них є вибір номінацій, або в термінології Т. Г. Добросклонської «ідеологічно-модальної лексики» [Добросклонская, 2008, с. 91].

Стилістичні засоби, такі як метафори, епітети, метонімія та порівняння, часто використовуються журналістами для здійснення впливу на читача. Стилістичні засоби спрямовані на підвищення виразності тексту, тому вони дозволяють якби поглибити створюваний в ЗМІ образ, діючи емоційно і на рівні мови, і в рамках загальної функції впливу медіа тексту [Кузина, 2016, с.109].

Методом суцільної вибірки із статей французьких видань «Le Figaro», «Le Monde» було вибрано речення, де назви держав містять конотативний сенс і формують, таким чином, їх певний образ.

Royaume-Uni: malgré les crises, Johnson promet une économie post-Brexit florissante [Le Figaro, 6 octobre, 2021]. – Велика Британія: незважаючи на кризи, Джонсон обіцяє процвітаючу економіку після Брекситу.

В наш час тема «Брексит» є однією з провідних, навколо її багато сутичок, в даній фразі «*une économie post-Brexit florissante*» ми бачимо влучний епітет, який нам дає змогу зрозуміти, що британська влада задоволена даним положенням і що економічний стан країни буде покращуватись.

Covid, Brexit: le Royaume-Uni dans le piège des pénuries. Manque de carburant, de produits frais, de main-d'œuvre... [Le Figaro, 28 septembre, 2021]. – Ковід, Брексит: Великобританія в пастці дефіциту. Брак палива, свіжих продуктів, робочої сили...

Метафора «*le Royaume-Uni dans le piège des pénuries*», чи «Великобританія у пастці дефіциту». В українській мові є такий фразеологізм як «*потрапити у пастку*», що означає бути обдуреним, потрапити під владу чогось або когось, залежати від деяких обставин. В контексті даної фрази ми вбачаємо такий же закладений сенс, що Великобританія «потрапила в залежність» від топлива, продуктів харчування та робочої сили тобто країна потерпає від дефіциту вище перерахованих речей.

Le Kremlin a également confirmé dans un communiqué que Joe Biden avait proposé à Vladimir Poutine d'organiser une rencontre au sommet «dans un avenir proche», sans préciser si le président russe avait accepté cette proposition [Le Figaro, 13 avril, 2021]. – У Кремлі також у своїй заяві підтвердили, що Джо

Байден запропонував Володимиру Путіну організувати саміт "найближчим часом", не уточнюючи, чи прийняв цю пропозицію президент Росії.

Метонімія «*Le Kremlin*» – «Кремль» російська влада, яка проводить свої засідання у Кремлі. Метонімія використовують для того, щоб приховати справжнє ім'я того, про кого йдеться мова.

Faible comme une livre turque. La devise turque a inscrit un plus bas historique mercredi aux environs des 8,8 dollars [Le Figaro, 4 juin, 2021]. – Низька, як турецька ліра. Турецька валюта в середу досягла найнижчого рівня на рівні близько 8,8 долара.

В даній фразі, «*faible comme une livre turque*», для порівняння використовується прикметник, що виглядає як «слабий як турецька ліра». Автор статті за допомогою прикметника «*faible*» надає певне негативне забарвлення, що дає нам зрозуміти, що Туреччина потерпає від інфляції і її фінансове положення не в самому найкращому стані.

Отже, медіадискурс в умовах сучасної інформаційної війни виступає не просто каналом трансляції відомостей про навколишній світ, а й потужним інструментом впливу на масову свідомість.

Література

Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: инновационный подход к изучению языка СМИ. *Язык. Культура. Общение.* М., Флинта: Наука., 2008. 203 с.

Кузина О. А. Фразеологические единицы как средство отражения событий политической жизни на Украине (на материале англоязычных СМИ). *Политическая лингвистика.* Екатеринбург, 2016. №1 (55). С.104 - 111.

ДРУЖКОВА А. С.
(Запорізький національний університет)

ЛЕКСИКО - ФРАЗЕОЛОГІЧНИЙ КОНЦЕПТ *MUSIQUE* В СЕМАНТИЧНОМУ ПРОСТОРІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Концепти, як образи, які виникають у свідомості кожного носія мови коли він чує, або використовує слова важливі для його культури, відрізняються за значущістю. Як виявилось, важливими концептами для носіїв французької мови виступають емоційні концепти: гнів, радість, хитрість, а також всі, що пов'язані із красою мистецтва: архітектурні форми, живопис, і звісно музика. Ми визначаємо концепт, як одиницю психічних або ментальних ресурсів нашої свідомості. На думку Зінченко В. П., концепт аналогічний культурі. Якщо концепт – це макросистема, то музика виступає у вигляді мікросистеми [Зинченко 2007, с. 30].

Лексико-фразеологічний концепт – це сукупність взаємопов'язаних лексем та фразеологізмів, які вербалізують уявлення мовців досліджуваної мови щодо явищ, предметів, тим самим розкриваючи специфіку їх культури та їх світогляд. Посилаючись на наукову роботу Стерніна І. А., можна зробити висновок, що концептосфера – це область розумових образів, що являють собою структуроване знання людей, їх інформаційну базу, а семантичний простір мови – частина концептосфери, що отримала вираз (вербалізацію) в системі мовних знаків – слів, фразеологізмів, синтаксичних структур [Стернин 2007, с. 23]. Самі того не підозрюючи, вивчаючи іноземні слова, фразеологізми, ми наближаємося до кращого розуміння культури мови, яку ми досліджуємо.

Так як у своєму дослідженні ми орієнтувалися на положення, що музика являє собою культурно – комунікативний акт між творцем, виконавцем і слухачем, важливим кроком у дослідженні став аналіз ФО що несуть у собі семи чуттєвого, зорового і слухового сприйняття. Адже музика сприймається мовцями саме завдяки цим трьом відчуттям. Наступним кроком було

дослідження когнітивних елементів значущих лексем концепту *musique*. Ми зрозуміли, що виділяючи когнітивні елементи концепту *musique* ми начебто категоризуємо світ, так як світові знання асоціюються у нас із мовними формами. Змістовними лексемами концепту, за нашим дослідженням постали лексеми *la chanson, la mélodie, le motif*. Розкриваючи їх значення, ми змогли пояснити як саме кожен елемент постає у свідомості носіїв французької мови, помітили, наскільки яскраво кожен елемент відображається мовними засобами, та які знання про світ вони несуть у собі. Завдяки даним чітко спланованим етапам ми вийшли на більш цілісне розуміння концепту музики і змогли побудувати схему мовної репрезентації його змістовних компонентів. Схема була побудована на основі трьох компонентів: музичні твори (композитор), їх виконання (музикант) і сприйняття музики (слухач).

Лексико-фразеологічний концепт при цьому, постав для нас не тільки у вигляді схеми, але і у вигляді певних розумових картинок. Так, носії французької мови приділяють значну увагу не тільки звучанню інструментів, але і їх формам (*avoir une belle guitare*), матеріалу із якого вони зроблені (*être du bois dont on fait les flûtes*); асоціюють гру на певному інструменті із матеріальним становищем людини (*sentir le violon*); музика для них як бесіда, що може бути дратівливою (*mettre qn hors de gamme*), шумною (*faire entendre son grelot*), або спокійною (*mettre un bémol*); музика асоціюється також із різними поведками та норовами людини (*jouer du violon*).

Отже, за результатами даного дослідження, можна сказати, що даний концепт справді присутній і яскраво виражений у французькій мові в якості складної ментальної структури, а носії французької мови «омузичнюють» світ у якому існують та використовують музику як ще один спосіб комунікації між собою і світом.

Література

Зинченко В. Г. Межкультурная коммуникация. От системного подхода к синергетической парадигме. Москва: Наука, 2007. 215 с.

Стернин И. А. Контрастивная лексикология как лингвистическая дисциплина. Контрастивная лингвистика. М.: «Восток – Запад». № 2, 2007. С. 21–32.

ЗАЙЧЕНКО А. С.
(Запорізький національний університет)

ФРАНЦУЗЬКІ ЖЕСТОВІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ, ЩО НЕ ВКЛЮЧАЮТЬ НАЗВИ ЧАСТИН ТІЛА ЛЮДИНИ

Доведено, що при спілкуванні більшість інформації ми передаємо за допомогою невербальних засобів спілкування, тобто, за допомогою міміки, жестів і пантоміміки, через прямі сенсорні чи тілесні контакти: тактильні, зорові, слухові, нюхові та інші відчуття й образи, отримані від іншої особи [Кнапп 1999, с. 121].

Кожен народ, кожна нація має свій різноманітний арсенал засобів комунікації. Пріоритетним завданням вивчення іноземних мов є оволодіння як вербальними, так і невербальними засобами спілкування. Питання невербальної комунікації є дуже актуальними для мовної діяльності людей різних національностей, особливо тепер, коли глобальні інтегративні процеси поширюються на всіх рівнях взаємодії.

Крім того, пізнання невербальних засобів спілкування представляє більше можливості для виховання культурної компетенції. Знаки невербальної комунікації чужої культури, культури мови, що вивчається, допомагають формуванню комунікативної компетенції [Попова 2002, 60 с.].

У французькій мові невербальна поведінка репрезентується в багатому лексичному складі, особливо у фразеологічному, в тому числі у жестових фразеологізмах, які є предметом дослідження.

Дослідження показало, що всі жестові фразеологізми можна поділити на дві групи: такі, що вербалізують жест, не включаючи назв частин тіла, і такі, які мають в своєму складі соматизми.

Фразеологізми першого типу можуть передавати наступні семантичні значення:

- привітання: *coup de chapeau (de bonnet)* – вітання, уклін, кивок головою;
- спостережливість, пристальну увагу: *ne pas lâcher qn, qch de vue* – не випускати з поля зору;
- страх: *trembler de peur* – тремтіти від страху; *avoir le trouillomètre à zéro* – боятись; *avoir aire dans sa culotte* – бути охопленим страхом.
- зверхність, гординю: *s'en foutre comme de l'An quarante* – насміхатися, дивитися зверхньо;
- сміх, радість: *se (dé)boyauter* – сміятись, тримаючись за живіт;
- змирення: *aller à Canossa* – просити пробачення зі змиренням, визнавати свої помилки;
- відношення до зовнішності: *se mettre sur son trente-et-un* – одягатися в новий, гарний одяг, занадто перейматись своїм зовнішнім виглядом;
- манеру пересування: *monter les escaliers quatre à quatre* – поспішати, бігти з усіх ніг; *coller aux basques*; *marquer à la culotte* – триматися когось, слідувати за кимось.

Одиниці цієї групи передають жести за допомогою:

- похідних від соматизмів слів: *avalier en quatre **bouchées*** – закидати шапками, що означає незгоду з кимось;
- за допомогою назв частин тіла тварин або птахів: *faire le (son) petit **bec*** – підтискати губи;
- назвою самого жесту: *faire un **sourire** de travers* – криво посміхнутися, що може бути знаком відчаю, а іноді – хитрості: наприклад *sourire jaune*, в якому прикметник *jaune* може виступати як сема зі значенням «хитрий, підступний»;

Проведений аналіз показав, що ФО, які не включають назви частин тіла людини складають меншу кількість словникового складу французької мови. Найчастіше вони передають рухи тіла за допомогою назв самих жестів або через заміну соматизмів назвами частин тіла тварин або птахів.

Література

Кнапп М. Л. Невербальные коммуникации. М.: Просвещение, 1999. 121 с.

Попова З. Д. Язык и национальная картина мира / под ред. И. А. Стернина. Воронеж: Истоки, 2002. 60 с.

Kravtsov S. Dictionnaire russe-français des locutions idiomatiques équivalentes. Paris: L'Harmattan, 2005. 252 p.

Rey A., Chantreau S. Dictionnaire des expressions et locutions. Paris: Le Robert, 1991. 1036 p.

ЛИТВИНЕНКО В.

(Запорізький національний університет)

ДИСКУРС ВЕСТИМЕНТАРНОЇ МОДИ: ЛІНГВОСЕМІОТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

Елітарна вестиментарна мода – інтегральна частина французької культури. Дослідження даного феномену у дискурсивній площині дозволяє виокремити його культурно-ціннісні орієнтири, що актуалізуються за допомогою вербальних та невербальних засобів комунікації. У сукупності дані одиниці формують модель культурних цінностей даного суспільства.

Дискурс – комунікативний феномен, наділений, за думкою М. Макарова, функціональністю, динамічністю, актуальністю [Макаров 2003, с. 88]; процес актуалізації мови у мовленні, що, за думкою В. В. Красних, залежить від лінгвістичного та екстралінгвістичного контексту [Красных 2001, с. 200].

Базовою категорією дискурсу можна визначити концепт – ментальне утворення, продукт розумової діяльності носія мови та культури. Концепт позначений впливом культури мовця, що перетворює дане явище на засіб дослідження культурної складової дискурсу, закодованої певними знаками.

З позиції лінгвосеміотики та лінгвокультурології дані мовні знаки наділені культурно-смісловим геном переданої пережитої інформації [Карасик 2013, с.

15], який у повній мірі може виступати транслятором ціннісних орієнтирів представників певної культури. Дані знаки (мовні одиниці з культурно-значущою складовою), їх зв'язки формують окремі семіотичні системи, що можуть бути відображені як вербальні моделі – ідеалізовані системно-структурні утворення.

Дискурс вестиментарної моди може бути представлений як лінгвосеміотична модель. В її основі лежать наступні концепти, виокремлені на основі дефініційного аналізу словникових номінацій: “La mode”, “Vogue”, “Style”, “Confection”, “Couture”, “Prêt-à-porter”, “Haute couture”, “Habillement”. У свою чергу, дані виокремлені елементи утворюють формацію вищого порядку – концептосферу вестиментарної моди франкомовного суспільства.

Лексико-семантичний та лінгвостилістичний аналізи фактичного матеріалу, відібраного з франкомовних видань “Vogue”, “Madame”, дозволили виокремити наступні культурно-ціннісні категорії дискурсу елітарної вестиментарної моди: креативність (акцентування на приналежності моди до мистецтва); елітарність (піднесення високої моди до рівня окремого виду мистецтва, витвори якого представляють культурну і матеріальну цінність); іконічність (зразковість неповторного стилю автора, втіленого у його роботах); новаторство (прояв креативного потенціалу майстра у створенні принципово нових витворів, оновленні та переосмисленні); гриф (знаковий, унікальний підпис творця, що лежить в основі креативної концепції окремої модної марки).

Прикладом трансляції культурно-ціннісних компонентів досліджуваного дискурсу є наведений фрагмент: *“Toujours dans une volonté de mettre en avant le savoir-faire artisanal, Maria Grazia Chiuri, directrice artistique de Dior, s’est concentrée sur les techniques de broderie pour cette collection haute couture automne-hiver 2021-2022 présentée au musée Rodin, à Paris. ... Tout en puisant dans les racines de la maison parisienne, la créatrice italienne a redessiné les pièces iconiques Dior comme le tailleur Bar dans un esprit résolument rétro à la palette chromatique neutre sans jamais être austère qui se mêle à l’emblématique imprimé*

pied-de-poule et à des robes vaporeuses aux drapés élégants, signatures de la maison” [Vogue].

По-перше, символом елітарності виступає місце проведення показу мод – паризький музей мистецтва *musée Rodin*. Моделі колекції високої моди наче інтегровані у мистецькі артефакти музею і набувають особливої культурної значущості. Варто звернути увагу і на номінацію самого явища: *la collection haute couture*. Прикметник *haute* вжито в переносному значенні. В даному випадку він надає характеристику *couture* як чомусь високому, піднесеному, що має певну перевагу. Таким чином втілюється концепція елітарності моди.

По-друге, ідея артистичності закладена у лексемі “*le savoir-faire*”. Епітет *artisanal* надає важливу характеристику творчій діяльності, акцентуючи увагу саме на ручній роботі, що завжди високо цінувалася за свою ексклюзивність, неповторність та складність та унікальність виконання. Це одна з головних відмінностей виробів мас маркету від витворів майстрів високої моди.

Також ми спостерігаємо ідею іконічності креативної концепції будинку мод, закладену в наступних артистичних елементах: гусяча лапка (*l’emblématique imprimé pied-de-poule*), образи та фасони (“*tailleur Bar*”, “*des robes vaporeuses aux drapés élégants*” [Vogue]). Метафори “*les racines de la maison parisienne*”, “*signatures de la maison*” [Vogue] відсилають читача до засновника будинку мод «Діор», Крістіана Діора, що є автором цих унікальних елементів, творцем неповторного стилю даної марки. Саме семи епітетів *iconique* та *l’emblématique* чітко транслюють ідею іконічності (унікальності).

Як ми можемо спостерігати, на мовному рівні ціннісні категорії реалізуються за допомогою таких мовних засобів як лексеми, що транслюють відповідну культурно-значущу складову та стилістичні прийоми (метафора, епітети, метонімія, риторичні фігури), що віддзеркалюють їх ситуативні образні значення.

Отже, виокремлені культурно-ціннісні категорії, будучи рівноцінними, тісно пов’язаними елементами, формують у своїй сукупності лінгвосеміотичну модель дискурсу елітарної вестиментарної моди франкомовного суспільства.

Література

Макаров М. Л. Основы теории дискурса. М. : ИТДГК «Гнозис», 2003. 280с.

Красных В. В. Основы психолінгвістики и теории коммуникации: курс лекций. М. : ИТДГК «Гнозис», 2001. 270 с.

Карасик В. И. Языковая матрица культуры. М. : Гнозис, 2013. 320с.

Vogue. URL: <https://www.vogue.fr/mode/article/fashion-week-haute-couture-calendrier-automne-hiver-2021-2022> (дата звернення 25.11.2021)

ОСАУЛЕНКО В.

(Запорізький національний університет)

ЕВОЛЮЦІЯ КОНЦЕПТА «IMMIGRATION» У КОНЦЕПТУАЛЬНІЙ КАРТИНІ СВІТУ ФРАНЦУЗІВ

Міграційні процеси сьогодення стають на порядку денному більшості дискусій та сприймаються людьми досить негативно, в деяких випадках, як загроза.

Метою аналізу стала зміна способів концептуалізації такого соціально-політичного феномену, як імміграція і фіксація цієї зміни у мові.

У рамках даного дослідження ми обмежимося інформацією однієї події, що було висвітлено у французькій газеті *Le Monde* і мала місце на кордоні двох європейських країн. Саме ця інформація слугувала **матеріалом** дослідження.

Предметом дослідження стали мовні елементи, що вказують на нові ознаки феномену імміграції у сучасному світі і виступають базою концептуалізації.

Так, у сучасній французькій пресі з'явилися наступні ознаки процесу імміграції: *migrations inter-transnationales, les flux migratoires mondialisés, de nouvelles figures de migrant-e-s, de nouvelles stratégies de circulations, de nouvelles politiques migratoires dans les pays récepteurs.*

Подальший аналіз сучасних медійних ресурсів переконує, що зміни процесів міграції пов'язані зі змінами причин, об'єму і різновидом

імміграційних хвиль, на що вказує вжиток слова *immigration* з такими поняттями, як *nature, ampleur, diversité*. Не менш важливим для підтвердження змін ознак у концептуалізації феномену імміграції є вжиток прикметника *nouvelle* для його головних характеристик: *nouvelles stratégies, nouvelles politiques migratoires, nouvelles pratiques migratoires*.

Отже, якщо спочатку, тобто у XX столітті процеси міграції хоч і викликали подвійні думки, але все ж таки в більшості випадків сприймалися, як вирішення проблеми перенаселення та браку робочої сили чи, навпаки, робочих місць, то у XXI столітті міграція набула глобальний характер, мобільність населення та міжнародна міграція почали змішувати території та соціальні середовища. Так, XXI століття принесло багато змін щодо міграційних потоків, зокрема самих факторів, які слугували причинами для потенційних мігрантів залишати країни їх походження: *migrants climatiques, migrants sud-sud, migrations sud-nord*. Змінився характер самих мігрантів: *immigré / transmigrant*, що означає етнічну і національну приналежність: *appartenance binationale: ici et là-bas; multi-appartenances: ici, là, là-bas et ailleurs*; чи *non-appartenance: ni d'ici, ni de là-bas*. Різке зростання запитів для надання притулку людям, які потребували допомоги спричинило почуття тривоги і пригніченості в європейців, які, не звикли до таких різких змін, бачили в міграційних потоках небезпеку для себе. Звідси поява пейоративних назв мігрантів у країнах, де їх присутність стала масовою і небезпечною: *entrepreneur ethnique, fourmis*.

Література

Dumont G.-F. Les nouvelles logiques migratoires au XXIe siècle. *Outre-Terre*. Paris, 2006 (no 17/4). P. 15-25.

Le Monde : Crise migratoire à la frontière entre Pologne et Biélorussie : « Nous sommes devenus des pions », 2021 URL : https://www.lemonde.fr/international/article/2021/11/18/nous-sommes-devenus-les-pions-d-un-jeu-d-echec-entre-la-bielorussie-et-la-pologne-qui-nous-bougent-comme-ils-veulent_6102496_3210.html (дата звернення 29.11.2021)

Lima S. Mobilités, migrations inter-transnationales et réseaux sociaux : regards croisés empiriques et méthodologiques, 2017 URL : <https://journals.openedition.org/eps/7227> (дата звернення 20.11.2021)

TV5 Monde : Sud/Nord ou Sud/Sud, les enjeux de l'immigration au XXIe siècle, 2010 URL : <https://www.france-terre-asile.org/actualites/actualites-choisies/la-question-migratoire-au-xxie-siecle> (дата звернення 25.11.2021)

СЕЛІВАНОВА О. А.

(Запорізький національний університет)

СПОСОБИ ПОЯВИ ТА УТВОРЕННЯ АРГО В СУЧАСНІЙ ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Актуальність теми обумовлена, з одного боку, соціолінгвістичною природою лексики аргю, з другого боку, її практичним значенням – використання аргю у якості навчального матеріалу.

Об’єктом дослідження стали формально-структурні і семантичні особливості лексики аргю у сучасних французьких літературних творах.

Предметом дослідження є структурні та семантичні способи утворення арготичної лексики.

Матеріалом дослідження стали лексичні одиниці з таких сучасних літературних творів, як *“Pourquoi pas?”* David Nicholls, *“Kiffe Kiffe Demain”* Faïza Guène, що являється актуальним для молоді. З метою доведення сучасного характеру лексики аргю було здійснено порівняльний аналіз зі складом словників таких, як *Dictionnaire du français argotique et populaire* par François Caradec (2005), *Dictionnaire des néologismes*, *Dictionnaire du français d’aujourd’hui*: Larousse.

Метод дослідження: суцільна вибірка слів аргю із зазначених літературних творів і порівняльний аналіз з їх словниковими аналогами.

Зробивши суцільну вибірку аргю з літературних творів було виявлено, що французька мова активно використовує запозичення для поповнення свого

арготичного складу: *cool* - круто, *dealer de poussière* - продавець наркотиків, *flipper sa race* - трястись від страху. Як видно, французьке арго найбільше запозичує з англійської мови.

Цікавими, на нашу думку є структурні форми арго у творах. Наприклад, *pèt* для *pétard (joint)*, *tox* для *toxicomane*. Афереза виступає в якості симетричною моделі по відношенню до апокопи. Наприклад: *zic (musique)* музика, *lez (baleze)* міцний.

Образи, створені семантикою арго, її внутрішньою формою, наскрізь пронизані іронією, яка є не просто захисним рефлексом, а способом осмислення дійсності. Наприклад, метафора, яка основана на аналогіях дії *prendre son pied* – розважатись, насолоджуватись: *Tout le monde prend son pied avec Kate – ah, danser et chanter en chœur sur la musique de Kate Bush !* [Nicholls 2012, с. 13]

Метафора як спосіб утворення арго досить розповсюджений, можна вважати що арго – це метафорична мова, яка дозволяє йому залишатися секретною мовою. Наприклад, *en faire tout un cake* – вигадувати цілу історію; *un camembert* – людина з білим кольором шкіри, що вжито у наступних реченнях: *C'est bon, elle a de la chance, on a compris, pas la peine d'en faire tout un cake* [Guène 2005, с. 40-41]; *D'après ce que tout le monde dit, c'est un toubab, enfin un Blanc, un camembert, une aspirine quoi...* [Guène 2005, с.129-130].

Порівняння вибраних слів з їх словниковими аналогами навело на думку, що у літературному творі відбувається еволюція значення лексичної одиниці. Її функції є більш складними: формування характеристики персонажів і середовища, в якому відбувається дія.

Література

Caradec F. Larousse. Dictionnaire du français argotique et populaire. Paris : Editions France loisirs, 2005. 237 p. URL : <https://archive.org/details/francoiscaradecdictionnairedufrancaisargotiqueetpopulairefranceloisirslarousse2005/mode/2up?view=theater> (дата звернення 17.11.2021.)

Dictionnaire du français d'aujourd'hui : Larousse. URL : <https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais-monolingue> (дата звернення 19.11.2021.)

Guène F. Kiffe kiffe demain, Paris : Hachette Littératures , 2004. 188 p.

Nicholls D. Pourquoi pas ? / Traducteur Lévy-Bram M. Paris: Belfond , 2012. 461 p.

ФЕСЕНКО Т. С.

(Запорізький національний університет)

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФРАНЦУЗЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З АНТРОПОНІМОМ

Фразеологізми, тобто стійкі словосполучення, що відтворюються у мові маючи сталу структуру, розвиваючись разом з мовою, передають семантико-граматичні та лексичні особливості будь-якої мови на різних етапах її розвитку. Значення фразеологізму може не залежати, або залежати більш-менш частково від її компонентів, що, поряд із структурними особливостями, є базою для класифікації фразеологічних одиниць. Наприклад, класифікації за структурно-семантичними особливостями, класифікації за типом базового компонента, тощо.

Класифікація фразеологічних одиниць за структурно-семантичними особливостями (В. Виноградов, М. Шанський [Виноградов 1977, с. 137-138; Шанський 2010, с. 84]), включає: фразеологічні зрощення, фразеологічні сполучення, фразеологічні єдності та фразеологічні вирази.

З точки зору головного компоненту фразеологічних одиниць, для дослідження обрано ФО з антропонімом. Антропонім розуміється як власна назва і класифікується за способом виникнення та призначення, включаючи: імена, прізвища, псевдоніми, прізвиська та зменшувальні форми імен. Антропоніми у складі фразеологізмів є іменами історичних, фольклорних,

літературних, релігійних, міфічних персонажів, або іменами, які не називають певну людину, каламбурними [Луговий 2009. с. 263-269].

Аналіз обраних ФО дозволив поділити їх на 2 групи. До першої включено три типи обраної класифікації: зрощення, єдності і сполучення, до другої – вирази.

Аналіз першої групи прикладів показав, що найрозповсюдженішим типом фразеологізмів є фразеологічні зрощення, або ідіоми, наприклад: *l'été de la Saint-Martin, au diable Vauvert, à la Saint-Glinglin*. Ця група включає також більшу кількість різновидів антропологічних компонентів: імен фольклорних, літературних персонажів та каламбурних. Фразеологічні сполучення включають лише антропоніми-історизми: *couleur Isabelle, faire Jacques des Loges, le coup de Jarnac, faire Charlemagne*. Щодо фразеологічних єдностей, то вони зазвичай мають або одне переносне значення, або пряме і переносне одразу. У випадку з антропонімами пряме значення може бути представлене ім'ям персонажу або історичної особи, а у переносне значення перебудується його образ, діяльність, риса характеру і т.д., наприклад: *Barbe-Bleue* або *le Petit Poucet*.

Переважну більшість серед досліджених ФО представляють фразеологічні вирази. За типом антропоніму бачимо у їх числі наступні групи:

- Фразеологізми із вживанням історизмів: *du temps du roi Dagobert, lent comme Jean de Lagny, Chevalier sans peur et sans reproche*.

- Фразеологізми з ім'ям літературних персонажів: *fier comme Artaban, pot au lait de Perrette, pousser (faire) des cris de Mélusine*.

- Фразеологізми з ім'ям фольклорних героїв: *c'est Saint-Roch et son chien, employer toutes les herbes de la Saint-Jean, Riche comme (un) Crésus*.

Отже, аналіз структурно-семантичних особливостей показав, що домінують за кількістю фразеологічні вирази; аналіз антропонімічних компонентів показав, що найбільш розповсюдженими є фразеологізми, у склад яких входять антропоніми з історичними іменами.

Література

Виноградов В. В. Лексикология и лексикография : Избр. труды. М : Наука, 1977. 318 с.

Гак В. Г. Французско-русский фразеологический словарь. Под ред. Я. Н. Рецкера. М. : из-во иностранных и национальных словарей, 1963. 1112 с.

Луговий В. С., Летченя Л. М. Ім'я власне у складі фразеологічних одиниць французької та української мов: *Наукові записки, Вип. 11*. Горлівка : 2009. С. 263-269.

Шанский Н. М. Фразеология современного русского языка. К. : Либроком, 2010. 274 с.

ШАПР В. І.

(Запорізький національний університет)

ГЕТЕРОГЕННІСТЬ КОНЦЕПТУ INTENSIFICATION (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)

Досліджуючи загальні та спеціальні словники, можна помітити, що межі між такими поняттями, як *degré* та *intensification* часто розмиті, визначення обох даних понять нерідко трапляються неповними, а часом і подібними.

Метою дослідження є пошук різноманітних способів французької мови, що доводять гетерогенний характер такого поняття, як інтенсивність.

Об'єктом дослідження виступили мовні одиниці французької мови здатні вказувати на ступінь (*degré*) наявності ознаку чи кількості, що сприяє формуванню уявлення про їх інтенсивність.

Предметом аналізу стали семантичні особливості таких мовних одиниць, а семантичні процеси спрямовані на інтенсифікацію дії, ознаки, кількості.

Порівнюючи поняття *degré* і близьке до нього *intensification*, ми вбачаємо певні спільні риси, але й відмінності. Якщо у випадку з *degré* ознака чи кількість можуть бути охарактеризовані за рівнем (*niveau*), за ступенем (*grade*),

чи за зростаючою чи знижувальною послідовністю (*échelon*), тобто можуть уявляти ієрархію (*hiérarchisé*), чи можуть ототожнюватись із кількістю, мірою, а саме, з виразом більшої чи меншої міри характерних властивостей, причому *degré* визначається як кількість якості по відношенню до стандарту, на відміну від поняття *intensification*, що вказує лише на якість. Таким чином, у таких твердженнях, як «*Paul est meilleur que son frère*», мається на увазі, що перший референт (Paul) має більш характерні властивості, які дозволяють його кваліфікувати як кращого, ніж його брат. Більш того, поняттю *degré* притаманний критерій об'єктивності, який відрізняє його від інтенсифікації, яка сприймається як більш суб'єктивна; наявність ступеню (*degré*) сприймається як таке, що легше піддається кількісній оцінці об'єктивно, ніж посилення, яке легше покладається на суб'єктивну оцінку з боку того, хто говорить.

Інтенсифікація не завжди у мові висловлена відомими маркерами, кваліфікаторами інтенсивності такими, як *très*, *horriblement*, *extrêmement*, *vraiment* тощо. Цікавим явищем є невизначена кількість, яку можуть показувати інтенсифікатори. Невизначена кількість, характеризується абстрактними висловами. Це можуть бути, наприклад, гіперболи, метафори та інші художні засоби. Наприклад, *une forêt de bras levés*, *une nuée d'écoliers*, *un bataillon de fourmis*, *un déluge de larmes* тощо.

Існують словосполучення з переносними номінальними показниками кількості, які за межами цього контексту не можуть мати ніяких сем, пов'язаних з кількістю. У якості прикладу можна порівняти слово *un nuage* та вислів *un nuage d'écoliers*. Тут ми бачимо метафору, оскільки слово *nuage* не має значень, пов'язаних із кількістю, але, тим не менш, воно переносить асоціації та зв'язки. Інші приклади: *une cascade* та *une cascade de rires*, *une montagne* та *une montagne de questions* тощо.

Насправді, інтенсивність не обов'язково має виражатися у своєму «стандартному» вигляді, де присутній лише один інтенсифікатор. Їх може бути декілька, тоді це називається *sur-intensification*.

Щоб зробити своє повідомлення ще виразнішим, переконливішим, мовець може використовувати серію підсилювачів – від двох і більше, тобто вдаватися до редуплікації інтенсифікаторів або до накопичення кількох інтенсифікаторів того самого чи різного синтаксичного режиму. Наприклад: *très-très amoureux; une question ultra-supra-méga-hypra-stupide; Je t'aime à en mourir, je t'aime au-delà de toutes les limites, de tous les sentiments. Je t'aime plus que ma propre vie* [Izert, Pilecka 2018]. Все це доводить гетерогенний характер інтенсивності. У вище зазначених прикладах ми додали декілька додаткових слів-інтенсифікаторів для того, щоб показати, що таке *sur-intensification*.

Література

Izert M., Pilecka E. Comment exprimer en mots l'intensité de l'amour pour un être bien-aimé ? Varsovie : Université de Varsovie, 2021. 16 p.

ШЕВЧЕНКО В. А.

(Запорізький національний університет)

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФАКТОР ЯК ПРИЧИНА ЕВОЛЮЦІЇ КОНЦЕПТА *PRÉSIDENT* У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Данне дослідження присвячене вивченню змісту концепта *président* з позиції його розвитку в діяхронічного аспекті. В цьому полягає **актуальність** дослідження, тому що воно відповідає головному положенню лінгвоконцептології, в рамках якої робляться спроби виявити особливості формування національних концептів на різних історичних етапах, отримати соціокультурну інформацію, зашифровану в мові, вивчаючи механізми концептуалізації людського досвіду.

При цьому особливість національних концептів у історичній перспективі особливо ясно виявляється власне в ході виконання порівняльного аналізу різних часових періодів.

Об'єктом вивчення є формування і зміна змісту концепту *président* у історичній перспективі під впливом соціокультурного фактору: думки певних представників лінгвокультурного середовища.

Предметом дослідження стали лексико-семантичні компоненти оцінних висловлень представників франкомовного середовища.

Матеріалом для аналізу слугували висловлення, вилучені з електронних періодичних видань на різних етапах існування 5 Республіки у Франції. При цьому зверталась увага на відбір статей, де висловлювалась думка представників різних кіл французького суспільства, що до особистості і дій різних президентів названої республіки: Charles de Gaulle : 8 janvier 1959 – 28 avril 1969, Georges Pompidou : 20 juin 1969 – 2 avril 1974 (décédé en cours de mandat), Valéry Giscard d'Estaing : 27 mai 1974 – 21 mai 1981, François Mitterrand : 21 mai 1981 – 17 mai 1995, Jacques Chirac : 17 mai 1995 – 16 mai 2007, Nicolas Sarkozy : 16 mai 2007 - 15 mai 2012, François Hollande 15 mai 2012 - 14 mai 2017, Emmanuel Macron 14 mai 2017 - en cours.

Мета дослідження – довести вплив публічної думки соціуму як фактора формування національної особливості змісту концепту *president* у його історичному розвитку.

Теоретичною засадою дослідження слугувало положення про культурні концепти як кванти знання, сукупність яких є концептуальним досвідом людства, етносу, соціальної групи, окремої особистості.

У межах даної публікації ми будемо намагатися тільки показати об'єктивність вибраного метода вивчення змісту концепта у певних історичних рамках, а саме, шляхом аналізу оцінної лексики у вилучених висловленнях з публічних медіа текстах. Для підтвердження зміни суспільної думки щодо певної особистості президента порівняємо де-кілька висловлень з медіа текстів.

Інтернет видання *Express* характеризує ораторські здібності Ф. Мітерана, наголошуючи, що він “*espèce de la passion et de l'obsession de la langue française*”. Інтернет газета *Le Figaro* у 2020, відмічаючи 47 років з дня смерті Ш. де Голя, звернулась до суспільства з проханням висловити поняття, що

приходить на думку з іменем президента Charles de Gaulle. Газета пропонує статтю з цього приводу під заголовком: “*Six expressions devenues cultes*“, що свідчить про надзвичайно велику роль і признання суспільством особистості президента для історії Франції. Звернемося до характеристики суспільством ораторських здібностей діючого президента Е. Макрона: “ ... *plutôt un genre bavard, avec une prédilection pour les grands discours*”.

Присутність аксеологічної лексики у наведених прикладах свідчить про прискіпливу увагу суспільства до особистості президента, що є підтвердження з одного боку, еволюційного характеру концепта як концептуальної фіксації досвіду суспільства, з другого боку, існування впливу соціально-культурного фактора на зміну цього концепта.

Література

Карасик В. И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс. Волгоград: Перемена, 2002. 477 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСПАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ВОЛОСАЖАР А. О.

(Запорізький національний університет)

МОЛОДІЖНИЙ ЖАРГОН В ЛЕКСИЧНІЙ СИСТЕМІ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ

В роботі висвітлюється проблематика молодіжного жаргону в лексичній системі іспанської мови.

В молодіжному жаргоні, який є призмою бачення дійсності молоддю, специфічно інтерпретується світ, в якому вона живе. Цей соціолект є найрухливішим мовним пластом, адже покоління молоді змінюються приблизно кожні десять років, а разом із ними змінюється і лексика.

Вивченням соціальних діалектів (в тому числі і молодіжного жаргону) на матеріалі різних мов займалися багато дослідників: В.Б. Биков, О.А. Бугера, М.М. Маковський, А.В. Овчинникова, А.Н. Прончатова, В.В. Хімік, В.А. Хомяков та інші.

Актуальність дослідження визначається тією особливістю молодіжного сленгу, що, будучи невід'ємною частиною мови в цілому, він розвивається та еволюціонує разом з нею, а, отже, залишатиметься актуальною проблемою лінгвістики до тих пір, поки існує мова.

Об'єктом дослідження є іспанський молодіжний жаргон, що розглядається як соціально-лінгвістичне явище.

Предметом дослідження є структурно-семантичні та функціональні особливості молодіжного жаргону Іспанії.

Мета роботи полягає в описі соціолінгвістичних параметрів жаргону іспаномовної молоді та дослідженні основних джерел і способів його формування.

Матеріалом дослідження слугувала картотека з 346 лексичних одиниць

молодіжного сленгу Іспанії, яка була складена за матеріалами авторитетних словників та довідників: [Дадашян 2014; Симеонова 2001; Besses 2011]. Результати проведених досліджень допомогли виокремити серед більше трьохсот лексичних одиниць дев'ять найбільш затребуваних тематичних груп. Аналіз фактичного матеріалу з точки зору поставлених завдань дав змогу розкрити та описати головні шляхи формування жаргонних одиниць, серед яких: аффіксація (*nuevito, fumata, bañazo, desparramar, enrollarse*), яка є вельми продуктивним засобом формування жаргону, будучи одним з найбільш поширених в мові в цілому, та яка до того ж допомагає процесу запозичення з англійської мови (*bodi, babe, bro*) адаптуватися під граматичний устрій іспанської; метафора і метонімія (*hotel del Estado, cacao mental, hechar los perros*) - процеси переосмислення в зв'язку з переносним вживанням слів; аббревіація (*nores, esconar, NPI – ni puta idea, tqm - te quiero mucho*).

Одним з найбільш проблематичних аспектів досліджуваного явища виявилось визначення жаргону та супутніх йому термінів. На основі аналізу робіт різних дослідників були представлені їхні дефініції; резюмуючи отримані результати, ми вивчили 15 різних гіпотез, запропонованих лінгвістами з цього питання. Слід зазначити існуючу неоднозначність інтерпретації досліджуваного феномена в зарубіжній і вітчизняній лінгвістиці, необхідність соціальної та лінгвістичної практики в подальшому дослідженні теоретичних і практичних питань молодіжної мови.

Література

Дадашян М. К. Diccionario español-ruso y ruso-español de slang. Москва: Живой язык, 2014. 224 с.

Симеонова С. Словарь испанской разговорной речи. Москва: Эдиториал УРСС, 2001. 232 с.

Besses L. Diccionario de argot español o lenguaje jergal gitano, delincuente. Valladolid: Editorial MAXTOR, 2011. 280 p.

ГАРЯЧИЙ Є. В.

(Запорізький національний університет)

ТЕРМІН – ОСНОВНА ОДИНИЦЯ ІСПАНОМОВНОЇ МЕДИЧНОЇ СТАТТІ

Інтернаціоналізація сучасної медичної науки знаходить свій прояв більшою мірою через вплив двох класичних мов античного світу – давньогрецької та латинської, які й сьогодні позначаються на медичній термінології, хоча певну її частку становлять і власні аутентичні слова. У цьому аспекті на основі іспаномовних статей за тематикою «Політравма» було вивчено значення терміну у функціонуванні наукових медичних текстів. З цією метою терміни відповідно змісту статей були розподілені за тематичними групами: загальномедичні, які висвітлюють дану проблему взагалі (*el politraumatizado* [Navarro 2015, с. 80], *la atención de urgencia, la mortalidad* [Álvarez 2020, с. 1, 3]), анатомічні (*tórax, abdomen, intestino, el diafragma, el estómago, el colon, el páncreas* [Payamps 2016, с. 221 - 226]) та клінічні, які, в свою чергу, характеризували стан постраждалих (*la coagulopatía, los trastornos electrolíticos, sepsis generalizada, hipotermia* [Payamps 2016, с. 222-230]), вказували на діагностичні заходи (*la ecografía abdominal, el ultrasonido abdominal, la laparoscopia* [Payamps 2016, с. 225]) та описували хірургічні маніпуляції (*punción traqueal directa, cricotiroidostomía, traqueostomía* [Navarro 2015, с. 83]).

Ми дослідили, що термін за своєю структурою може бути одночленним та багаточленним. До складу одночленних термінів належать іменникові (*vasos, pulmón* [Payamps 2016, с. 221 - 226]) та прикметникові (*interóseo, contralateral, supraacetabular* [Hernández 2015, с. 40, 44]). Багаточленні терміни представлені групами: іменник+прикметник (*el ligamento interóseo* [Hernández 2015, с. 40], *el intestino delgado, la pared torácica* [Payamps 2016, с. 226]), іменник+два/три прикметника (*los ligamentos sacroilíacos anteriores, la spina iliaca anterior superior* [Hernández 2015, с. 40]), два іменника+прикметник (*pérdida aguda de*

sangre [Payamps 2016, с. 222]), декілька іменників+прикметник (*las funciones vitales gran inestabilidad hemodinámica* [там же, с. 230]). Були виявлені терміни, до складу яких входить запозичення з латинської або грецької мови+ автохтонна одиниця: *falla multiorgánica* [Payamps 2016, с. 220], *la víctima del trauma* [Navarro 2015, с. 79]. Також зустрічалися суто іспанські терміни (*un síndrome del cinturón de seguridad* [Alcívar 2019, с. 14] та терміни, до складу яких входили англіцизми: “*la ecografía abdominal ECOFAST (Focused Assesment for the Sonographic examination of the Trauma Patient)*” [Gómez 2008, с. 362].

Широке використання термінів (переважно латинських та грецьких) сприяє кращому розумінню тексту, оскільки вони забезпечують його точність, однозначність, беземоційність та стилістичну нейтральність.

Література

Alcívar Cruz M. V., Iglesias del Rosario H. E., Bajaan Vera T. M., Nieves Quiñonez J. E. Polytrauma in pediatric patients of a public hospital. *Universidad Ciencia Y Tecnología*. 2019. № 1(1). P. 12-18.

Álvarez V. M., Pérez D. A. Factor tiempo en la atención inicial del paciente politraumatizado. *Revista Médica Electrónica*. 2020. №42(3). URL: <http://www.revmedicaelectronica.sld.cu/index.php/rme/article/view/3686/4818> (Дата звернення: 11.02.2021).

Gómez M. V., Ayuso B. F., Jiménez M. G., Chacón M. M. Recomendaciones de buena práctica clínica: atención inicial al paciente politraumatizado. *Semergen*. 2008. №34(7). P. 354-363.

Hernández F. L., Bru P. A. Fracturas Pélvicas: una visión moderna. *Revista Española de Cirugía Osteoarticular*. 2015. № 261. Vol. 50. P. 39-48.

Navarro D. M., Morales D. V. Atención inicial al politraumatizado maxilofacial: evaluación de la vía aérea y la circulación. *Revista Cubana Estomatología*. 2015. №52(3). P. 78-91.

Payamps Rosa A. C., Cartaya Justo A. E., Acosta Jorge R. P., Fernández Zenén R. Algunas especificidades concernientes al paciente politraumatizado grave. Revista Cubana de Cirugía. 2016. №55(3). P. 220-233.

ДІДУХ А. В.

(Запорізький національний університет)

ФУНКЦІОНУВАННЯ КОГНІТИВНОЇ МЕТАФОРИ В ІСПАНОМОВНОМУ МЕДІА ДИСКУРСІ

Метафора – це засіб, який дає змогу поглибити наші знання про світ. Це механізм, за допомогою якого ми будуємо нові концепції з існуючих, будуємо на невідомому з відомого. У межах когнітивного підходу метафоризація розуміється як “специфічна операція над знаннями людини, передача інформації від одного концептуального поля-джерела до іншого концептуального поля-мети” [Казимір 2012, с. 121].

Актуальність дослідження обумовлена широким використанням когнітивної метафори у сучасному медіа дискурсі та увагою дослідників до її функціонування. Дослідженню когнітивної метафори у різноманітних аспектах присвячені праці багатьох учених, таких як О.О. Єгорова, В.В. Калашнікова, О.М. Кондратьєва, С.В. Кисельова, П. Мезо, К. Гранде та інших. Важливим доробком для медіа дискурсивних досліджень стали наукові роботи О.О. Менджеричької, В.М. Ларіонової, А.П. Чудінова та інших. **Метою** даного дослідження є вивчення особливостей реалізації метафоричної моделі “EDUCACIÓN” у сучасному іспаномовному медіа дискурсі.

Нами було виявлено і досліджено когнітивні метафори у статтях найбільш відомих іспанських електронних періодичних видань «ABC», «El Mundo» та «El País», що присвячені освітній сфері. Досліджуючи сферу-мету «EDUCACIÓN», ми спирались на класифікацію Чудінова А.П., за якою метафоричні моделі розподіляються на антропоморфні, артефактні, природоморфні та соціоморфні [Чудинов 2013, с. 35].

Антропоморфні метафори актуалізують сферу-мету «EDUCACIÓN» за допомогою характеристик, що притаманні людині. Наприклад, метафорична модель «EDUCACIÓN – VÍCTIMA»: «*Con motivo de la actual pandemia, la educación ha sido **víctima invisible** de esta tragedia mundial*» [ABC, 28.10.2021]. У цьому прикладі освіта порівнюється з жертвою пандемії. Висловлюючись таким чином, автор намагається звернути увагу на суттєві зміни, що відбуваються у сфері освіти з введенням карантину та розвитком дистанційного навчання.

Артефактна сфера є джерелом створення метафоричних моделей на основі назв різних предметів, які є більш зрозумілими через повсякденний контакт, ніж абстрактні поняття. Наприклад, «EDUCACIÓN – PUENTE»: «*Y amigos, **el puente entre este hoy y ese mañana** que queremos tiene un nombre y se llama **EDUCACIÓN***» [El País, 17.10.2010]. Автор вважає освіту мостом, що дає можливість перейти до кращого життя та створити своє майбутнє. Але найбільш вживаною виявилась модель «EDUCACIÓN – CAMINO»: «***La educación es un camino largo, a veces difícil, pero tiene que ser siempre en la misma línea***» [El País, 05.09.2016]. Автор вказує на те, що освіта – це довга дорога, іноді складна, але вона повинна бути неперервною, адже освіта – це довгий або навіть нескінченний період в житті кожної людини.

У рамках **соціоморфної метафори** представлені моделі, що використовують як сферу-джерело різні явища соціального життя. Наприклад, «EDUCACIÓN – DERECHO»: «***La educación es un derecho que abre puertas a otros derechos, es la principal herramienta para salir de la pobreza y para impedir que esta se transmita de generación en generación***» [El País, 26.10.2020]. Автор висловлює думку, що навчання – це право людини, на яке ніхто не може посягати.

Отже, дослідивши особливості вербалізації метафоричної моделі “EDUCACIÓN” у сучасному іспаномовному медіа дискурсі, можна зробити висновок, що підставою для створення метафор стають предмети і явища з

різних сфер життя людини, і тим самим реалізується їх експресивний та маніпулятивний потенціал.

Література

Казимір В. О. Значення когнітивного підходу в дослідженні метафори. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2012. Вип. 30. С. 118–121.

Чудинов А. П. Очерки по современной политической метафорологии. Екатеринбург : изд-во Уральск. гос. пед. унив., 2013. 176 с.

ABC – Tu diario en español. URL: <https://www.abc.es> (дата звернення: 16.11.2021).

EL PAÍS: el periódico global. URL: <https://elpais.com> (дата звернення: 13.11.2021).

КУЩ А. С.

(Запорізький національний університет)

ДО ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛІЗМІВ ІСПАНСЬКОЇ МОВИ КРАЇН ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

Відомо, що іспанська мова є другою у світі за кількістю носіїв. За даними Інституту Сервантесу, у світі розмовляють іспанською більше 500 мільйонів осіб, що складає 7,6% від світового населення, при тому у 20 країнах іспанська мова є офіційною. Зважаючи на таке територіальне поширення мови, не дивно, що вона має багато варіантів та форм існування.

Проблемам варіативності іспанської мови присвячені роботи таких науковців, як: Л.Б. Нікольський, А.Д. Швейцер, В.А. Аврорін, Г.В. Степанов, Н.М. Фірсова та ін. Лексична структура будь-якої мови знаходиться в стані постійної зміни та розвитку, чому чимало сприяє необхідність актуалізації лексичної структури та її адаптації під нові умови. Поява нових лексичних

одиниць в кожному із регіонів її розповсюдження, які отримали в сучасній лінгвістиці назву *регіоналізмів*, майже завжди нерозривно пов'язана з соціальним, політичним та економічним розвитком країни. Тому **актуальність** нашого дослідження зумовлюється необхідністю чіткого визначення терміну *лексичний регіоналізм*, потребою вивчення його етимології, ареалу використання і функціональних ознак. Базуючись на визначенні, яке дає М. А. Чернишева [12, с. 17-18], під лексичним регіоналізмом, в контексті даного дослідження, ми розуміємо лексичну одиницю національного варіанту іспанської мови, форма або значення якої не властиві стандартному варіанту, і вона характеризується вживанням на території одного чи декількох регіонів, у нашому випадку країн Латинської Америки.

Об'єктом дослідження даної роботи є латиноамериканський ареал розповсюдження іспанської мови.

Предметом дослідження є лінгвокультурологічна і структурно-семантична характеристика лексичного складу іспанської мови країн латинської Америки.

Матеріалом дослідження слугували лексичні одиниці регіонального розповсюдження, зареєстровані на сторінках періодичних видань країн Латинської Америки.

У ході дослідження було зібрано корпус латиноамериканських регіоналізмів сучасної іспанської мови, який налічує приблизно 51 лексичну одиницю. Важливим етапом роботи був розподіл регіоналізмів на лексико-тематичні групи, в яких спостерігається їх максимальна концентрація: соціально-політичні терміни, професії та рід діяльності, міська інфраструктура, гастрономічні номінації, предмети одягу.

Література

Чернышева М. А. Региональные варианты языка как источник формирования филологической компетенции (на материале французских выражений в Нормандии). URL: www.genproedu.com/paper/2010-01/

НІКОЛАЄВА В. В.
(Запорізький національний університет)

ОСОБЛИВОСТІ АСИМІЛЯЦІЇ ІНШОМОВНИХ ЗАПОЗИЧЕНЬ У СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ

Словниковий склад будь-якої мови є системою, що постійно зазнає змін. Іншомовні запозичення привертають увагу багатьох лінгвістів, оскільки вони є одним з найголовніших способів зросту та збагачення лексичного складу мови. Запозичення є словами іншомовного походження, які поповнюють лексику сучасної іспанської мови завдяки впливу екстралінгвальних та внутрішніх факторів.

Детальним дослідженням іншомовних запозичень займались Е. Хауген, Л. Крисін, Г. Капус, Д. Орміго, Л. Карретер, В. Виноградов та інші. **Актуальність** нашої роботи полягає в необхідності розгляду сучасного положення запозичень та їх функціонування, зважаючи на розширення зв'язків іспанської мови з іншими іноземними мовами.

Об'єктом дослідження є запозичення як елемент іспанського словникового складу, а **предметом дослідження** є особливості асиміляції іншомовних запозичень в іспанській мові.

Метою дослідження є розкриття особливостей адаптації та асиміляції іншомовних запозичень та їх функціонування в іспанській мові.

Матеріалом дослідження стали 55 іншомовних запозичень, відібрані методом суцільної вибірки із словників сучасної іспанської мови [Diccionario RAE, Wikcionario, Diccionario Etimológico Español en Línea].

Аналіз фактичного матеріалу дозволяє стверджувати, що слова іншомовного походження активно вживаються в іспанській мові. Вони адаптуються до фонетичних, граматичних та лексичних норм іспанської мови та стають повноцінними елементами іспанського словникового складу.

Проведений аналіз доводить, що найбільшу кількість запозичень в іспанському словнику представляють англіцизми, які у більшості випадків асимілюються в іспанській мові шляхом транслітерації, набуваючи категорії роду та змінюючи або розширюючи значення слів: від англ. *cricket* – *críquet*; *football* – *fútbol*; *penalty* – *penalti*; *derby* – *derbi*; *software* – *software*. Італьянізми та галліцизми уподібнюються до норм іспанської мови шляхом спрощення подвійних буквосполучень, додавання літери *e* перед словами, які починаються з *s*: від *im. duetto* – *dueto*; *quintetto* – *quinteto*; *grottesco* – *grotesco*; *novella* – *novela*; *sonetto* – *soneto*; від *фр. bouffante* – *bufanda*; *estofa* – *estofe*; від *im. sdrucchiolo* – *esdrújulo*; Деякі англіцизми також набувають літери *e* перед словами, які починаються з *s*: від англ. *scanner* – *escáner*.

Що стосується функціонального аспекту, здебільшого запозичення виконують номінативну функцію, позначаючи нові поняття чи предмети, які запозичено: від англ. *fashion week* – *el fashion week*; *casting* – *el casting*; *branding* – *el branding*. Запозичення використовуються також для підсилення експресивності, щоб додати сучасності та привабливості тексту, наприклад: від англ. *show* – *el show*; *glam* – *el glam*; *celebrity* – *el celebrity*.

Отже, наше дослідження дало змогу пояснити особливості адаптації та асиміляції іншомовних запозичень та надало перспективу для подальшого вивчення особливостей функціонування та асиміляції іншомовних запозичень у сучасному іспаномовному медіадискурсі.

Література

Diccionario de la lengua española. URL: <https://dle.rae.es/> (дата звернення: 24.11.2021).

Diccionario Etimológico Español en Línea. URL: <http://etimologias.dechile.net/> (дата звернення: 14.11.2021).

Wikcionario URL: <https://es.wiktionary.org/wiki/Wikcionario:Portada> (дата звернення: 26.11.2021)

СЕРЕБРЯКОВА Ю. С.
(Запорізький національний університет)

ЛІНГВОКОГНІТИВНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ MUJER В ІСПАНСЬКИЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

Активне використання терміна “концепт”, починаючи з другої половини ХХ століття, зумовило виникнення різних підходів до розкриття цього поняття. При всій різноманітності варіантів тлумачення концепт одностайно визнається одиницею ментального простору. Він структурує знання про світ і відображає національну специфіку членування світу. Концепт характеризується як складна структура, яка включає понятійний, образний та ціннісний елементи [Приходько 2008].

Актуальність даного дослідження визначається постійним інтересом сучасної лінгвістики до проблем мовної репрезентації різноманітних когнітивних структур, у тому числі таких складних ментальних утворень як концепт.

Об'єктом дослідження є концепт MUJER в іспанській лінгвокультурі.

Предметом дослідження є мовні засоби репрезентації концепту MUJER як відображення народних уявлень про жінку в контексті іспанської лінгвокультури.

Мета дослідження полягає у здійсненні аналізу засобів репрезентації концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі.

Матеріалом стали 363 лексичні та фразеологічні одиниці, відібрані методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел, фразеологічних словників.

Проведене комплексне дослідження концепту MUJER в іспанській мові показало, що відповідний концепт існує у свідомості носіїв іспанської мови як складне ментальне утворення, яке конденсує різнопланові уявлення про жінку.

Ці уявлення експлікуються різноманітними мовними засобами: окремими лексемами, словосполученнями, пареміями, фразеологізмами, тощо.

Ключове слово-репрезентант концепту MUJER має досить розлоге номінативне поле, що свідчить про щільну репрезентативність концепту на лексичному рівні і дає змогу говорити про те, що цей концепт є досить актуальним в іспанській лінгвокультурі. Основні ознаки, що входять до ядра концепту, наступні: *жінка; жінка, що досягла повноліття; дружина; жінка легкої поведінки*.

Здійснивши фразеологічну профілізацію концепту MUJER в іспанській лінгвокультурі, ми дійшли висновку, що основними ознаками концепту є такі:

- зовнішній вигляд: чарівна, красива, приваблива (*como un sol; buena / guapa / real moza; como la reina*); негарна, занадто худорлява, товста (*penca de guano; como una percha; pillón con chupa*);

- риси характеру: рішуча, стійка і працьовита (*mujer de digo hago; como la mujer de Ulises; hecha una ratita*); хитра і зла (*yegua rabona; buena chuncha; está hecha una lagarta*); занадто балакуча (*la tía Costilla; vaca huertera*); манірна і кокетлива (*gata de Mari-Ramos; más coqueta que un mirlo; la dama de la media almendra*); дурна (*más tonta que las gallinas de noche*);

- соціальний статус: дружина, няня, покоївка, економка, домоправителька, ключниця, дівчина легкої поведінки (*ama seca; mujer de gobierno; moza de cámara; moza de cántaro; dama de los veinte novios*).

Як бачимо, негативний образ жінки, втілений у фразеологічному фонді переважає, що свідчить про зневажливе ставлення до жінок в іспанській середньовічній лінгвокультурі. Тому перспективним вважаємо здійснення подальшого аналізу репрезентації концепту на матеріалі сучасної іспанської мови.

Література

Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.

Buitrago A. Diccionario de dichos y frases hechas. Madrid : Espasa, 2012. 996 p.

Diccionario de la lengua española. URL: <https://dle.rae.es/> (дата звернення 05.11.2021).

СКОЧ А. Р.
(Запорізький національний університет)

АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ LATINOAMÉRICA В ІСПАНСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

В результаті взаємодії людини зі світом складається її уявлення про світ, формується деяка модель, яка в філософсько-лінгвістичній літературі іменується картиною світу. Ця одне з фундаментальних понять, що описує людське буття.

Кожна мова і відповідна їй мовна картина світу співвіднесені з певною системою концептів, за допомогою якої носії мови сприймають, структурують, класифікують та інтерпретують потік інформації, що надходить з навколишнього світу. Представляючи світ у свідомості людини, концепти утворюють концептуальну систему, яку можна розглядати як систему загальноприйнятих і певною мірою узагальнених знань. Лінгвокультурологічний підхід трактує концепт як "згусток культури в свідомості людини, те, у вигляді чого культура входить в ментальний світ людини» [Степанов 2001, с. 143].

Вивчення будь-якого лінгвокультурного концепту як одиниці мовної картини світу являє цінність для виявлення особливостей культури та світогляду конкретної лінгвокультурної спільноти.

Дослідження репрезентації концептів в картині світу певної лінгвокультурної спільноти дозволяє стверджувати, що мовна картина світу та концептуальна картина світу тісно взаємопов'язані, бо вони несуть певні знання соціуму про предмети об'єктивної дійсності, про оточуючий його зовнішній світ, а також дізнатися, як відбивається в мові здійснювана людиною категоризація світу, відображена її свідомістю.

Можемо зазначити, що концепт LATINOAMÉRICA в іспанській лінгвокультурі репрезентований архісемою - іменником *Latinoamérica*, яка групує навколо себе цілу низку інших лексичних одиниць - диференціальних сем на ближній периферії концепту LATINOAMÉRICA, а саме: *Argentina, Bolivia, Chile, Colombia, Costa Rica, Cuba та інші*. Номінативне поле ключової лексеми - репрезентанту концепту LATINOAMÉRICA не є розлогим, адже представлене лише двома лексемами - *Hispanoamérica та Iberoamérica*.

Базуючись на аналізі багатьох словникових дефініцій, можна зробити висновок про те, що лексема-репрезентант концепту LATINOAMÉRICA, топонім *Latinoamérica*, перш за все, співвідноситься з великою територією, що включає сукупність країн американського континенту, в яких розмовляють мовами, що походять від латині, зокрема іспанською. Таким чином, в результаті дослідження було виявлено національно-культурну специфіку концепту LATINOAMÉRICA в іспанській лінгвокультурі шляхом аналізу його репрезентантів.

Дослідження фразем, афоризмів та паремійних одиниць дає змогу з'ясувати соціальні характеристики сприйняття такого феномену, як LATINOAMÉRICA, представниками іспанської лінгвокультури. На основі проведеного аналізу вище зазначених фразеологічних одиниць було отримано цілісну картину ставлення іспанців до представників різних країн Латинської Америки, що є прямим відтворенням концепту LATINOAMÉRICA в іспанській лінгвокультурі. Таким чином, виглядає так, що ціннісна, понятійна та образна складові відображення концепту LATINOAMÉRICA пов'язані із лексемами-топонімами, що є назвами країн латиноамериканського регіону.

Література

Степанов Г. В. К проблеме языкового варьирования : Испанский язык Испании и Латинской Америки. Москва: Эдиториал УРСС, 2004. 326 с.

Степанов Ю. С. Константы: словарь русской культуры. Изд. 2-е, испр. и доп. Москва: Академический Проект, 2001. 990 с.

ТЕНЮХ Д. А.
(Запорізький національний університет)

КОМУНІКАТИВНІ СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ В ІСПАНСЬКОМОВНОМУ РЕКЛАМНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Активний розвиток індустрії туризму в наші дні став стимулом до створення супроводжуючих цю діяльність текстів рекламного та інформативно-довідкового характеру.

Багато сучасних науковців зробили великий вклад у дослідження туристичного дискурсу. Це праці Тарнаєвої Л.П., Дацюк В.В., Панченко О.І., Сакаєвої Л.Р., Базарової Л.В., Клименко О.К., Шевцової В.О., Заюкової О.В., Россітера Д.Р., Амірі Л.П., Ромата Є.В. та інших.

Актуальність нашого дослідження обумовлена необхідністю більш глибокого вивчення комунікативно-прагматичних параметрів іспаномовного рекламного туристичного дискурсу, що передбачає дослідження та опис комунікативних стратегій і тактик.

Нами було досліджено три різновиди рекламного туристичного дискурсу. По-перше, це — туристичні сайти-путівники. Ми проаналізували близько 60 путівників і можемо виділити наступні комунікативні тактики, які втілюють стратегію зацікавлення та залучення потенційного споживача:

1. Тактика переваги і унікальності торгової пропозиції: *La ciudad es **un foco de nuevas tendencias** en el mundo (Portal oficial de turismo de España).*

2. Тактика створення авторитету: *Más de 45 años al servicio de nuestros clientes nos avalan, así como una red de **más de 700 agencias de viajes** propias en España (Viajes el Corte Inglés. Novios).*

3. Тактика економічної вигоди: *Para conseguir **el mejor precio** probad el buscador de HotelesBaratos.com y obtendréis **descuentos de hasta el 75%**. (Disfruta Madrid).*

4. Тактика інверсії: ***Hermosos lugares te esperan para mostrar el verdadero milagro de la naturaleza (Madeira. Tan Tuya).***

Також нами було досліджено більше 50 туристичних буклетів і 55 банерів (веб-банерів), де основними тактиками є:

1. Оптимізуюча тактика, тобто стислість викладу інформації, графічність та яскравість. Заголовки виділено іншим шрифтом, розміром або кольором, сторінки також можуть бути кольоровими. Обов'язковий ілюстративний супровід.

2. Позиціонуюча тактика: ... ***ofrecemos una amplia gama de productos que abarca los cinco continentes...*** (*Viajes el Corte Inglés*).

3. Раціональна тактика: ***¿Qué hago con mi mascota?*** (*Viajes el Corte Inglés*).

4. Емоційна тактика: ***¡UN SUBIDÓN DE ADRENALINA!*** (*Viajes el Corte Inglés*).

Отже, дослідивши комунікативні стратегії і тактики в іспанськомовному рекламному туристичному дискурсі, можна зробити висновок, що вони спрямовані на просування туристичного продукту та зацікавлення потенційних споживачів. Вони збуджують інтерес і спонукають до дії. У різних туристичних текстах використовуються схожі тактики але є і ті, що відрізняються в залежності від жанру дискурсу.

Література

Folletos y guías de viaje. URL: <https://www.viajeselcorteingles.es/catalogos.html#> (дата звернення 10.11.2021).

Información turística de España. URL: <https://www.spain.info/es/> (дата звернення 05.11.2021).

ЧЕЧЕНКО І. О.*(Запорізький національний університет)*

НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ-АНТРОПОНІМОМ В ІСПАНСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Фразеологізми з іменами людей – антропонімами — універсально представлені у фразеологічних ресурсах будь-якої мови. У подібних фразеологічних одиницях (далі — ФО) образно відтворені відомі в даній мовній спільноті риси характеру або зовнішність добре відомого історичного або міфологічного персонажа, який утворює фрагмент національної фразеологічної моделі світу.

Особливо важливими для сучасного мовознавства у галузі фразеології є дослідження І.О. Дяченко, Л.М. Гішкаєвої, О.Ю. Шостак, Х. Касареса.

Актуальність нашої роботи визначається тим, що розвиток фразеології характеризується широким колом проблем, які ще не вивчені, тому видається цікавим й актуальним порівняльне вивчення системи ФО іспанської та української мов у компаративному аспекті, зокрема в галузі семантики фразеологізмів.

Об'єктом дослідження є фразеологізми іспанської та української мов з компонентом-антропонімом.

Предметом дослідження є національно-культурні характеристики ФО з компонентом-антропонімом в іспанській та українській мовах.

Мета роботи полягає у дослідженні етноспецифічних характеристик фразеологізмів з міфічним, історичним та біблійним компонентом-антропонімом.

Матеріалом дослідження стали 120 ФО, відібрані методом суцільної вибірки із словників іспанської та української мов [Buitrago 2012; Білоніженко 2003]. Проведений аналіз доводить, що компонент-антропонім у ФО з міфічним

компонентом у двох мовах представляє собою втілення вірування наших предків. Можна зазначити, що міфічні істоти в іспанського та українського народів різні, це зумовлюється тим, що ми маємо різні ментальності та уявлення, наприклад: *Ya viene Martinico; Llamar a Cachano con dos tejas; Страшний, як Бобак; Чур моє.*

Звертаючись до ФО з історичним компонентом доцільно зазначити, що значна ланка фразеологізмів присвячена історичним особистостям, які показали себе у різних сферах життя. Але мова може йтися як про їхнє уславлення, так і навпаки, про висміювання, наприклад: *ser un Don Juan; німи до Івана Могильного.*

Окрему увагу заслуговують ФО з біблійним компонентом, оскільки вони складають найбільш численну групу. У ході компаративного аналізу було виявлено, що ФО двох мов показують, що треба жити по законам Божим і ні в якому разі не можна жалітися на своє життя. Проте, в іспанській картині світу образ Адама суттєво відрізняється від українського, а саме іспанські ФО з ім'ям прародителя позначають неохайно одягненого, брудного чоловіка.

Проведене дослідження дає можливість констатувати, що антропоніми в іспанських та українських ФО можуть мати як позитивну (*Saber más que Briján; Гамаюн-птиця віща*), так і негативну конотацію (*Не буди Лихо, поки воно тихо; Ser un Jaimito*); або кардинально змінювати свій сенс чи набувати іронічного відтінку (*Ser un donjuán/Don Juan; Важка ти, як шапка Мономаха*). Аналіз мовного матеріалу засвідчив, що досліджені ФО віддзеркалюють національно-культурні та етноспецифічні характеристики іспанської та української мовних спільнот.

Література

Словник фразеологізмів української мови / укл. В.М. Білоноженко, І.С. Гнатюк та інш.; від. ред. В.О. Винник. Київ : Наукова думка, 2003. 788 с.

Buitrago A. Diccionario de dichos y frases hechas. Madrid : Espasa, 2012. 996 p

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НЕОЛОГІЗМІВ У СУЧАСНІЙ ІСПАНСЬКІЙ МОВІ

Поняття «неологізм» за своєю природою є таким, що знаходиться у центрі уваги сучасних лінгвістів, зважаючи на постійну появу нових слів, що потребують аналізу. Детальним дослідженням неології іспанської мови займались В. В. Виноградов, М. М. Фірсова, Н. В. Ляпунова, Р. Р. Алімова, І. С. Грицай, О. І. Дзюбіна, О. О. Стишов, Т. Б. Денисюк, А. І. Погоріла та ін. Серед іспанських лінгвістів слід відзначити Пабло Естебана та Марію Естелу Рафіно. **Актуальність** нашої роботи полягає в необхідності дослідження та аналізу іспанських неологізмів як лінгвістичного явища, спираючись на сучасний мовний матеріал.

Об'єктом дослідження є іспанські неологізми.

Предметом виступають структурно-семантичні характеристики іспанських неологізмів.

Метою дослідження є розкриття особливостей структури й семантики неологічних одиниць у сучасній іспанській мові.

Нами було досліджено 50 неологізмів, відібраних зі словників [Diccionario RAE 2017, Banco de neologismos]. Зважаючи на різні сфери використання неологізмів, ми розподілили їх за тематичними групами і з'ясували способи їх творення.

Аналіз фактичного матеріалу дозволив зробити наступні висновки:

1. В іспанській мові існує декілька способів творення неологізмів, найчастіше використовується суфіксація, префіксація та поєднана афіксація.
Суфіксація: *ecologista* – *ecología* + *-ista*; *baldeador* – *baldear* + *-dor*.
Префіксація: *precordillerano* – *pre-*+*cordillerano*; *preguerra* – *pre-*+*guerra*.

Поєднана афіксація: *descafeinado* – *des-* + *caféina* + *-ado*; *alunizar* – *a-* + *luna* + *-izar*.

2. Переважну кількість неологізмів в іспанському словнику представляють запозичення (здебільшого це — англіцизми), наприклад: *fail* (від англ. *fail* — «невдача») — жаргонне чи сленгове слово, розповсюджене в інтернеті на форумах, у блогах, чатах, що означає негативну оцінку результату дій особи чи групи осіб; *backstage* — те, що сховано від очей глядачів, відбувається за сценою або за кадром.

3. Найпопулярнішими за сферами функціонування виявилися слова трьох категорій: 1) **економічної**: *microcrédito*, *corralito*, *internalizar*, *mutualización*, *mandatar*; 2) **політичної**: *briefing*, *poderdependiente*, *libertarismo*, *movilizador*, *prebendarismo*; 3) **соціальної**: *neowahabismo*, *flexitariano*, *cazaautógrafos*, *afrodescendiente*, *dosmileurista*. Особливо продуктивною за останні два роки виявилась тематична група, пов'язана з пандемією коронавірусу: *coronabebé*, *anticovid*, *covidiotoma*, *coronaplauso*, *covidivorcio*, *covidiota*.

Підводячи підсумки даного дослідження можна сказати, що воно допомогло пояснити питання творення неологізмів та надало перспективи на подальше вивчення особливостей функціонування неологізмів іспанської мови у різних типах дискурсу.

Література

Banco de neologismos. Centro Virtual Cervantes. URL: https://cvc.cervantes.es/lengua/banco_neologismos/listado_neologismos.asp (дата звернення: 21.11.2021).

Diccionario RAE 2017: lista de palabras nuevas y enmiendas. URL: <https://www.20minutos.es/noticia/3217507/0/diccionario-rae-palabras-nuevas-2017/#xtor=AD-15&xts=467263> (дата звернення: 23.11.2021).

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КОСА Г. В.

(Запорізький національний університет)

РОЗВИТОК ФЕМІНІТИВІВ ТА ГЕНДЕРНО-НЕЙТРАЛЬНИХ ПОНЯТЬ У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Фемінітиви – це іменники жіночого роду, що слугують для позначення жінок за їхніми професіями, посадами, видами зайнятості [Стельмах, Ярош 2018, с. 5]. Головною метою фемінітивів є репрезентація жінок у різних галузях життя та суспільства. В німецькій мові є декілька способів творення жіночих професійних назв. Одним з найпоширеніших є моція (*від лат. motio рух*) – спосіб афіксального словотворення іменників із значенням жіночої статі від іменників чоловічого роду суфіксальним, рідше флексійним способом [Бусел 2005, с.693]. Так, у німецькій мові, фемінітиви творяться за допомогою суфіксу «*in*»: *нім. der Lehrer - die Lehrerin, der Arzt - die Ärztin*; або використовується спосіб складеної номінації за допомогою прикладки «*-frau*»: *der Seemann - die Seefrau, der Geschäftsmann - die Geschäftsfrau* тощо.

Слід зауважити, що збільшенню кількості фемінітивів у німецькій мові сприяв активний процес фемінізації, тобто зростання кількості жінок у будь-яких соціальних, економічних, політичних процесах і галузях. Слід також зазначити величезний вплив феміністського мислення та руху, що особливо став популярним у 70-х роках у Західній Німеччині. Це призвело до виникнення нових лінгвістичних досліджень під загальною назвою «*feministische Linguistik*». Тези феміністичної мовної політики виражені у багатьох публікаціях. Основною метою цієї політики є позбавлення чоловічого роду функції *Genus commune* (функція позначення спільного роду). Тобто відтепер, таке речення, як «*Die Autofahrer werden zur Kasse gebeten*», є некоректним, слід говорити: «*Die Autofahrerinnen und Autofahrer werden zur Kasse gebeten*». Однак, така форма є не дуже зручною і тільки

ускладнює текст, тому її представили у скороченому вигляді. Результатом такого скорочення стала поява наступних конструкцій: StudentInnen («студентКи»), KollegInnen тощо. Написання великої «I» дозволяє набувати форми StudentInnen як для чоловіків-студентів, так і для жінок-студенток. З наведених прикладів можна зробити висновок, що гендерно-нейтральна форма твориться у результаті зливання двох слів в одне. При цьому, для позначення жіночого роду використовується велика літера «I», її також називають «Binnen-I» або «внутрішня I». Замість великої «I», для позначення одразу двох гендерів, можна ще використовувати «гендерну зірочку» (нім. *Gender-Star*), наприклад: *Teilnehmer*innen*, *Mitarbeiter*in*. Ця форма навіть офіційно була закріплена у словнику Дудена. Ще один варіант – «гендерний пробіл» або «гендерний штрих»: *Teilnehmer_innen*, *Mitarbeiter_in*. Проте, такі форми насамперед стосуються письмового мовлення. Під час читання чи вимови слова з «гендерним пробілом» або «гендерною зірочкою» рекомендується на її місці робити коротку паузу, щоб вимовлене слово не було сприйняте тільки за жіночу форму [Dombrowsky 2015].

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про те, що успіхи феміністичної мовної політики безперечні. Вони закріпилися не тільки в мовленні, а також в орфографічних традиціях. Однак, слід враховувати, що фемінітиви – мовне явище, засноване на ідеологічних засадах як мови так і суспільства, тому їхнє вивчення та аналіз може відбуватися лише з урахуванням ідеології, що панує у мові, яка вивчається, та гендерної критики в цілому.

Література

- Бусел В. Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – «Перун». 2005. 1728 с.
- Стельмах Б., Ярош О., Ісаєва Т. Гендерна чутливість українських медіа. Луцьк : Волинська мистецька агенція «Терен». 2018. С. 67.

*Dombrowsky Anna. Gender und Sprache: Sternchensammler*innen. Der Tagesspiegel. 2015. URL: <https://www.tagesspiegel.de/berlin/gender-und-sprache-sternchensammlerinnen/12515586.html> (дата звернення 08.01.2022)*

МАЛАНІНА К. В.
(Запорізький національний університет)

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕМАТИЧНОГО ДІАПАЗОНУ СУЧАСНИХ ПІСЕНЬ (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ НІМЕЦЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ)

Пісні є важливим компонентом при вивченні будь-якої іноземної мови. Сучасні пісні – це не просто джерело актуальної лексики, але й можливість познайомитись з культурою країни, мова якої вивчається.

Онлайн-словник Duden визначає **пісню** (das Lied) як ліричний вірш, який співається на певну мелодію та переважно складається з кількох однакових і римованих строф [Дуден]. Саме тексти пісень, українських та німецьких, є **об’єктом** даного дослідження. Його **предметом** є тематичний діапазон. Характеристика тематичного діапазону та порівняння допоможе не тільки заглибитись в німецько- та україномовну пісенну культуру, але й визначити спільні та відмінні риси в проаналізованих текстах.

У якості емпіричного матеріалу були взяті пісні, опубліковані на стримінговому сервісі “Spotify” (цифровий музичний сервіс, який дає змогу користувачам слухати мільйони пісень зі смартфона, ноутбука чи інших пристроїв). Вибір саме цієї платформи зумовлений тим, що вона активно використовується для прослуховування музики людьми по всьому світу.

Для аналізу були обрані плейлисти, опубліковані на вищезгаданій платформі: «Топ солов’їною» – добірка найпопулярніших україномовних пісень 2021 року від “Spotify”, а також “Deutsche Hits: Die 100 besten deutschen Songs 2021” – найпопулярніші пісні 2021 року німецькою мовою від видання

“Popkultur.de”. Було обрано топ-25 пісень з кожного плейлиста для характеристики тематичного діапазону та порівняння.

Розпочнемо з характеристики україномовних треків. Серед тематик, представлених в перших 25 піснях з добірки «Топ солов’їною», найпоширенішою виявилась тема кохання – 18 з 25. Серед пісень цього тематичного діапазону 7 розповідали про щасливе кохання, тоді як інші 11 – про нещасливе (невзаємне кохання, аб’юзивні стосунки, розставання). Другою за поширеністю є категорія мотиваційних пісень – 4. Також в топі була пісня про впевненість та любов до себе і трек про місто Львів.

Далі розглянемо німецькомовні композиції (1-16, 18-26). Як і у випадку з українськими піснями, серед розглянутих по кількості переважають пісні про кохання – 9 з 25. Але при цьому тільки 1 композиція присвячена щасливому коханню, інші 8 – про нещасливе. Наступна тематична група за чисельністю – пісні про пристрасть. У проаналізованому плейлисті їх нараховується 6. Також є пісні про життя – 5 та про музичний бізнес – 2. Крім зазначених, в топі також була пісня про емансипацію жінок і трек про самогубство.

Отже зазначимо, що тематичний діапазон українських та німецьких пісень має більше відмінностей, ніж спільних рис. Те, що їх об’єднує – переважання пісень про кохання. Різниця полягає в тому, що у майже всіх україномовних піснях йде мова саме про романтичне кохання, тоді як у композиціях німецьких про фізичне. Також варто зазначити, що німецькомовні композиції виділяються більш різноманітним тематичним діапазоном, ніж українські – 7 різних тем проти 3.

Література

Definition of Spotify. New Word Dictionary. Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/submission/14382/Spotify>

Duden. Bedeutungswörterbuch. URL :

<https://www.duden.de/rechtschreibung/Bedeutungswörterbuch>

Lied Rechtschreibung, Bedeutung, Definition, Herkunft. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/Lied#bedeutungen>

НІКУЛІНА Є. О.*(Запорізький національний університет)*

ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ *GESUNDE ERNÄHRUNG* У НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРАХ

Найважливішим засобом комунікації є мова. Вона є транслятором наших думок та переконань, які обумовлені культурними особливостями кожного народу. Саме це і є лейтмотивом такого терміну як концепт.

До тлумачення цього слова вдавалися такі вчені як А.П. Бабушкін [Бабушкін 1996, с. 46], О.Є. Кибрик [Кибрик 1994, с.126-139], В.І. Карасик [Карасик 2010, с. 120], Ю.С. Степанов [Степанов 2007, с. 33], А.Н. Приходько [Приходько 2013, с. 267], М.Ф. Алефіренко [Алефіренко 2010, с.156] та інші. Незважаючи на цей факт, остаточної інтерпретації в сучасній лінгвістиці «концепт» не має. Та головним є те, що концепт є ніби «згустком» досвіду певного народу, який знайшов своє відображення в мовній системі.

Звернувшись у своєму дослідженні до теми здорового харчування в українській та німецькій мовах, виникає потреба у його концептуалізації, яка нерозривно пов'язує виражальний аспект із культурним та дає змогу відобразити особливості функціонування даної проблеми у суспільстві.

Якщо взяти до уваги поняття «*Gesunde Ernährung*», то проаналізувавши його з лексичної точки зору, можна прийти до висновку, що даний концепт є більш ширшим та багатогранним у німецькій, аніж в українській культурі. Такі висновки обумовлені кількістю семантично зв'язаних прикметників у мові. Українські лексеми, що відносяться до даного концепту творяться здебільшого префіксальним (зне-) способом (напр. *знежирений*), а німецькі – за допомогою різноманітних закінчень (-arm, -frei) (напр. *kalorienarm, laktosefrei, milchfrei*).

Як одним із способів відображення культурних особливостей народу через мовний аспект є також використання стилістичних засобів, зокрема у креолізованих текстах представлених культур. Таким чином, репрезентація

концепту здорового харчування на прикладі такого текстового матеріалу представлена більшою мірою стилістичними фігурами. Найчастотнішими стилістичними засобами в цих мовах виявились риторичні звертання, гіпербола, метафора, повтор та анафора.

Таким чином, потрібно сказати щодо семантичних зв'язків - в німецькій культурі концепт GESUNDE ERNÄHRUNG є більш розгалуженим, в порівнянні з нашою мовою. Згідно отриманих статистичних даних, використання стилістичних засобів в українських креолізованих текстах є більш обмеженим та однотипним, в той час, коли в німецькій мові ми спостерігаємо відмінну картину. Проведений аналіз лексичного матеріалу показав перевагу у транслюванні концепту GESUNDE ERNÄHRUNG саме в німецькій мові.

Отже спираючись на отримані результати, можна прийти до висновку, що задля покращення стану здоров'я українців, можна спиратися на концептуальну картину здорового харчування Німеччини, яка є досить різноманітною, що допоможе сформувати нам різносторонні та оптимальні рішення цієї проблеми.

Література

Алефиренко Н. Ф. Лингвокультурология. Ценностно-смысловое пространство языка: уч. пос. / по ред. Н. Ф. Алефиренко. Москва: Флинта, 2010. 288 с.

Бабушкин А. П. Концептуальные типы значений // Контрастивные исследования лексики и фразеологии русского языка. Воронеж, 1996.

Карасик В. И. Языковая кристаллизация смысла: монография. Волгоград: Парадигма, 2010. 421 с.

Кибрик А. А. Когнитивные исследования по дискурсу. *Вопросы языкознания*. 1994. № 5. С. 126-139.

Приходько А. Н. Концепты и концептосистемы: монография. Днепропетровск: Белая Е. А., 2013. 267 с.

Степанов Ю. С. Концепты. Тонкая пленка цивилизации. Языки славянских культур. Москва, 2007. 248 с.

ЧУРІКОВА І. А.
(Запорізький національний університет)

СИНТАКСИЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ ДИТЯЧИХ ВІРШІВ

Об'єктом нашого дослідження виступають тексти німецькомовних дитячих віршів про пори року, які є яскравим репрезентантом фольклорного жанру. **Предметом** – їх синтаксична організація. Згідно тлумачного онлайн-словника Дуден, вірш трактується як певний різновид тексту, що виражає у римований формі почуття та думки [Duden, <https://www.duden.de/rechtschreibung/Bedeutungswörterbuch>].

Багато лінгвістів відводять дитячим віршам окрему увагу, бо їм притаманно використання простих конструкцій та часто повторюваних слів, що пояснюється фізіологічними та когнітивними аспектами їх розвитку [Степанов 2006, 52-70].

В якості емпіричного матеріалу нами було проаналізовано тексти вірші (20 віршів). В процесі роботи ми обмежились лише текстами віршів про пору року. Результати дослідження виведені в таблицю:

СИНТАКСИЧНІ МОДЕЛІ	КІЛЬКІСТЬ	%
1. Прості речення	128	82%
2. Складнопідрядні речення (паратакис)	14	8.5%
3. Складносурядні речення (гіпотакис)	14	8.5%
4. Складні синтаксичні комплекси	4	1%
5. Всього	160	100%

Перше місце за частотністю займають прості речення (82%). Вони, як правило, прості, поширені та демонструють велику кількість означень, що

пояснюється психічними особливостями дітей цього віку:
Einmal Regen, / plötzlich heiß – / so ein Wetter! / Niemand weiß.

Дитячі вірші про пори року презентують також і складні речення. Вони заявлені двома типами зв'язків, паратаксистом (9%), що демонструє як сполучниковий, так й безсполучниковий зв'язок та гіпотаксистом (9%), переважну кількість яких складають атрибутивні речення. Проведений аналіз текстів віршів, дозволяє стверджувати, що нами фактично не зафіксовано складних синтаксичних комплексів (1%):

Grüner Frühling kehret wieder, bringt uns Blüten ohne Zahl / Und sein fröhliches Gefieder jauchzt in Wald und Wiesental.

Це також, як нам здається, пояснюється тим, що такі складні синтаксичні комплекси складні для дитячої психіки, яка оперує більш простими структурами.

Отже, аналіз фактичного матеріалу дає нам право стверджувати, що для синтаксичної структури німецькомовних дитячих віршів про пори року є характерним прості поширені речення. Варто відзначити, що в процесі роботи над тезами ми обмежились малою кількістю текстів віршів, що безсумнівно вплинуло на наші підрахунки. Було б у подальшому цікаво детальніше вивчити дану тему.

Література

Степанов О. М., Фіцула М. М. Основи психології і педагогіки. Серія навчальних посібників Альма Матер. 2006, 142 с.

Fehsenfeld F. E. Duden, 1900 <https://www.duden.de/rechtschreibung/Gedicht>.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА

БОБРИШЕВА К. О.

(Запорізький національний університет)

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ МЕТАМОРФОЗИ ГРЕГОРА ЗАМЗИ У НОВЕЛІ ФРАНЦА КАФКИ «ПЕРЕТВОРЕННЯ»

Проблема візуалізації перетворення Грегора Замзи, головного героя однойменної новели Франца Кафки, здавна привертає увагу культурологів, літературознавців і художників. Попри однозначну заборону автора на пряме зображення перетвореного Замзи, висловлену у листі до першого видавця новели, Вольфа Курта (1915) [Bernofsky 2014], чимало інтерпретаторів і перекладчів новели (Вальтер Беньямін, Едвін і Вілла Мур, Стенлі Корнголд, Іоахім Нойгрошель, в українському дискурсі – Євген Попович, Іван Кошелівець) намагалися надати читачеві більш повне уявлення про фізичний вигляд Замзи, визначаючи останнього як «сороконіжку», «таргана», «шкідника», «a giant beetle-like creature», «a mammoth bug» тощо [Gooderham 2015]. Найбільш обґрунтованою вважається версія В.Набокова, який, виходячи з форми тіла, кольору та анатомічних особливостей комахи, доходить висновку, що герой Кафки перетворився на хруща [Набоков 2014, с. 332].

Втім, у своїх висновках Набоков оминає декілька важливих моментів, які Кафка вважав за необхідне підкреслити. Це, по-перше, раціон Грегора: на відміну від хрущів, які живляться свіжим листям, пильцею тощо, Замза полюбає недоїдки. По-друге, одним із лейтмотивів твору стає нехарактерна для хрущів вразливість панцира комахи: та здатна травмуватися навіть через падіння. По-третє, форма тіла Грегора є відчутно скругленою, наближеною до кліщів.

Зауважимо, що в листуванні з Максом Бродом Кафка неодноразово називає Замзу Wanze (клоп) [Bernofsky 2014]. Приналежність Замзи до клопів

могла би пояснити трансформації, що відбуваються з його розмірами впродовж сюжету: великий на початку, він усихає, зменшується в обсязі, що врешті респіт і дозволяє служниці легко позбавитися його мертвого тіла. Однак клопи, на відміну від хрущів, мають не жвали, а хоботок, і харчуються в зовсім інший спосіб, ніж це робить Замза.

Про експліцитний намір Кафки зробити зовнішність свого героя якомога невизначеним свідчить перша фраза новели: “Als Gregor Samsa eines Morgens aus unruhigen Träumen erwachte, fand er sich in seinem Bett zu einem ungeheueren Ungeziefer verwandelt” [Kafka 2006, с. 4]. Прикметник *ungeheuer*, яким позначений Замза, може стосуватися і розмірів («велетенський»), і ставлення до неї («жахливий») [Duden 2022]. Але найбільш амбівалентним є іменник *Ungeziefer*, який, за свідченням перекладачки Сюзен Бернофскі, означає не лише будь-якого комаху-шкідника, але й, з урахуванням давньосередньонімецького коріння слова (*ungezibere* від давньовірхньонімецького *zebar*), «нечисту тварину, негідну того, щоб бути принесеною в жертву» [Bernofsky 2014].

В такий спосіб, доходимо висновку, що певні особливості зовнішнього вигляду Грегора мають скоріше метафоричний, ніж фізіологічний зміст. Перед нами свідомо створений химерний конгломерат одразу з декількох видів комах, наділений, до того ж, і рисами, абсолютно їм не властивими. Уявляючи Замзу, читач має не аналізувати зовнішнє, а фокусуватися на внутрішньому.

Література

Набоков В. В. Лекции по зарубежной литературе. Москва: Азбука, 2014. 448 с.

Duden Worterbuch. URL: <https://www.duden.de/rechtschreibung/ungeheuer> (дата звернення 05.12.2022)

Gooderham W. Kafka's Metamorphosis and its mutations in translation. *The Guardian*, May 13, 2015. URL: <https://www.theguardian.com/books/booksblog/2015/may/13/kafka-metamorphosis-translations> (дата звернення 05.12.2021)

Bernofsky S. On Translating Kafka's "The Metamorphosis". *The New Yorker*, January 14, 2014. URL: <https://www.newyorker.com/books/page-turner/on-translating-kafkas-the-metamorphosis> (дата звернення 05.12.2021)

Kafka F. Die Verwandlung. Zurich: Diogenes. 2006. 112 с.

БОРОДКІНА А. А.

(Запорізький національний університет)

СВІТОГЛЯДНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛІЙСЬКИХ ЛЕДІ В РОМАНІ ДЖ. ОСТЕН «ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕННЯ»

Велика Британія – країна, що впровадила низку культурних феноменів, серед яких особливого значення набуло поняття «англійської леді», що остаточно утвердилося в англійському суспільстві у ХІХ столітті. На думку дослідників, саме в цей час «англійські жінки набули того, що можна назвати істинно англійським стилем поведінки: ірраціональне, інстинктивне зникло, і освічена англійка почала уявлятися спокійною, холодною, цілком розсудливою» [Priestly 1974, p. 48]. Такі характеристики традиційно відповідають поняттю «леді». Цілком очевидно, що письменники і їх літературні твори сприяли утвердженню зазначеної моделі жіночої поведінки і світогляду. Зокрема Джейн Остен у своєму найвідомішому романі «Гордість і упередження» презентувала жіночі образи, що втілюють світоглядні характеристики англійських леді тих часів.

Варто зазначити, що остенівські героїні діють не у великому місті, а у провінційному середовищі, що вимагає від письменниці особливих прийомів зображення жіночої поведінки, характерної для тогочасної Англії. Велике значення має той факт, що англійське суспільство завжди було чітко поділене на класи і приналежність до кожного з них вимагала дотримання певних поведінкових канонів. Ті ж, кому властиве почуття власної гідності, не припиняються до лестощів, а вільно висловлюють свою думку, як Елізабет Беннет та міс Бінглі, яка так характеризує сучасне їй суспільство: «Лезут из

кожи вон, чтобы себя показать! Сколько в этих людях ничтожества и в то же время самодовольства» [Остен 1987, с. 27].

В цьому контексті варто зазначити, що проблема класової нерівності визначає іншу, не менш важливу – проблему гендерної нерівності, а саме відхід від поведінкових канонів та закріплення за жінкою певних соціальних ролей. Елізабет Беннет у своїх судженнях виходить за межі поширеної вимоги «бути гарною дружиною», і наполягає на тому, що це далеко не єдиний спосіб для самореалізації, що потрібно цінувати себе і прагнути до пізнання нового: «Женщины придают слишком большое значение единственному восхищенному взгляду. А мужчины стараются их в этом заблуждении поддержать» [Остен 1987, с. 58].

У контексті протесту проти гендерної нерівності відбувається і переосмислення інституту сім'ї: хтось бажає якнайшвидшого заміжжя, переслідуючи «вигідних» кавалерів (Лідія та Кетрін Беннет); хтось поспішає вийти заміж, виходячи зі складного становища сім'ї (Шарлотта Лукас); дехто просто сприймає шлюб як належну подію в житті кожної дівчини і прагне найгарнішого та гідного себе (сестри Бінглі).

Зазначимо, що справжня англійська леді була щирою та чутливою, однак і не втрачала почуття власної гідності. Джейн – найстарша із сестер Беннет, якій властиві м'якість характеру і оптимізм, її провідна риса – думати про людей краще, аніж є насправді, чого не скажеш про її сестру Елізабет, яка поєднує в собі вищезазначені риси.

Отже, феномен «англійська леді» в романі Дж. Остен виражається як комплексне поняття, що не обмежене комплексом певних рис характеру та світоглядних особливостей, це радше неординарна жінка, яка виходить за межі поведінкових канонів англійського суспільства, і сама обирає свій шлях, не соромлячись робити помилки та відходити від канонічного «ідеалу».

Література

Priestly B. The English. London : Heinemann, 1973. 256 p.

Остен Дж. Гордость и предубеждение. Москва : Просвещение, 1987. 287 с.

ВОРОНІНА А. М.*(Запорізький національний університет)***ФОРМИ ВИРАЖЕННЯ ОЦІНКИ****В РОМАНІ ДЖ. ОСТЕН «ГОРДІСТЬ І УПЕРЕДЖЕННЯ»**

Найвідоміший твір Дж. Остен «Гордість і упередження» є одним із взірців літератури реалізму, основою якої є відсутність форм присутності автора в творі. Мета даної роботи – дослідження форм вираження художньої оцінки та взаємодії різних точок зору в романі «Гордість і упередження».

Як відомо, у своїй творчості Дж. Остен наслідувала основний естетичний принцип реалізму – об'єктивність зображення. В «Гордості і упередженні» ефект об'єктивності досягається за рахунок майстерно побудованих діалогів, які і дають можливість читачеві оцінити морально-етичні характеристики, ціннісні пріоритети, поведінку та вчинки героїв.

Проте, слід зазначити, що хід оповіді не обмежується лише діалогами, хоча вони і є основою формування оціночних суджень. В тексті також присутній авторський коментар, в якому можна простежити, яким рисам характеру та світоглядним особливостям героїв Остен надає перевагу. Вшановані нею дотепність, благородність, вихованість знаходять своє відображення в героях (містер Беннет, Елізабет, Джейн та інші); уособленням самовдоволення, легковажності, снобізму, грубості, обмеженості розуму стають місіс Беннет, Лідія, Мері, Кетрін, містер Коллінз. Прикладом контрастного опису в романі є такі рядки: «В характере мистера Беннета затейливо сочетались живость ума и склонность к иронии... Она (миссис Беннет) была невежественной женщиной с недостаточной сообразительностью и неустойчивым настроением» [Остен 2005, с. 37].

Роман «Гордість і упередження» неоднозначний відносно вираження оцінок. В ході оповіді читач зустрічається з репрезентацією подій з боку не одного, а декількох героїв, маючи можливість об'єктивно скласти враження про

того чи іншого персонажа. Прикладом такої неоднозначності може стати ситуація, в якій опинився Вікхем. Спочатку автор показує його з боку Джорджа, формуючи негативну думку про Дарсі-молодшого, потім зворотний бік історії, викритий Дарсі в листі до Елізабет, змушує читачів подивитися по-іншому на нещодавно обожнюваного містера Вікхема.

Сприйняття героями один одного є основним чинником формування думки про них. Наприклад, багатоаспектне сприйняття персонажами Чарльза Бінглі. Місіс Бенет вбачала в ньому «удачный случай для девочек» [Остен 2005, с. 72], Дарсі цінував його за «открытую и податливую натуру» [Остен 2005, с. 84], однак негативна думка також присутня: «Молодые люди, подобные мистеру Бингли, легко могут влюбиться на короткое время в хорошеньких девушек. А затем, – стоит им только куда-нибудь уехать, – так же легко их забывают» [Остен 2005, с. 117]. Автор залишається «над» подіями, не приймає жодної позиції, а показує читачам ситуації та характери з різних боків.

Отже об'єктивність досягається в романі «Гордість і упередження» завдяки розмаїттю форм вираження точок зору. Відмова письменниці від прямого вираження оцінки сприяє утвердженню реалістичних принципів саморозвитку характерів і саморуху дії.

Література

Остен Дж. Гордость и предубеждение. СПб.: Азбука-классика, 2005. 232 с.

ГАЦУЛА Є. С.

(Національний університет «Запорізька політехніка»)

КОНЦЕПТ «МІСТО» У СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Слово «концепт» походить від латинського «conceptus» – поняття, похідне від дієслова «conspicere» – означати. У сучасному науковому знанні «концепт» використовується не тільки в якості терміну, але й як зручний методологічний засіб, який дає змогу досліднику системно проаналізувати момент дійсності, який його зацікавив. О. О. Кудінова, яка трактує поняття концепту з позиції

лінгвістики, визначає його як існуючий в свідомості людини мислячий конструктор, який є елементом системи знань про світ, при цьому з притаманними йому характеристиками польових систем, у рамках яких елементи взаємопов'язані та взаємодіють [1, с. 49].

Образ – спосіб взаємодії людини та світу, посередник між свідомістю людини і зовнішньою реальністю. Образ, у деякому значенні, є візуальною декларацією дійсності. З одного боку, він завжди ґрунтується на реальних явищах, речах та подіях; не може існувати образ сам по собі, а тільки образ чогось (людини, події, явища, місця). Образ відрізняється від концепту саме тому, що він, у свою чергу, орієнтується на сферу «взагалі», говорячи про місто як про деякий типовий факт дійсності. З іншого боку, образ не стільки показує, як ця подія (явище, людина, річ) існує в дійсності, скільки те, як вона відбилася в свідомості конкретної людини, соціальної групи, народу або навіть усього людства. В цьому сенсі значення «образа» та «концепту» співпадають.

В художньому плані кожне місто формує свій тип героя, одночасно будучи самостійним організмом, який живе і має рівні права зі своїми мешканцями. Поняття про місто існує в будь-якому суспільстві, але так само, як різняться міста в інших частинах світу, так і відповідні їм концепти в різних лінгвокультурах. З цієї точки зору про місто можна цілком переконливо міркувати, користуючись термінами концептології: концепт «Місто» представляє собою одиницю колективного знання, яка має мовне вираження та відмічену етнокультурою специфіку.

Місто в свідомості письменника «поставало в двоякому образі: то як символ прогресу цивілізації, то як передвісник його кризи та загибелі. Те й інше обумовлено об'єктивними характеристиками міста. З одного боку, місто може надати людині максимальні зручності та різноманітні можливості, а з іншої, пригнічує та знеособлює людину.

Образ міста – система взаємопов'язаних та взаємодіючих знаків, символів, архетипів та стереотипів, які ядро та водночас достатньо просто характеризують будь-яку територію; це стійкі просторові уявлення, компактні

моделі певного географічного простору [2, с. 36-38]. До опису образу міста відноситься інформація з певною емоційною або аксіологічною оцінкою з приводу особливостей географічного положення та архітектури, історії розвитку, спеціалізації, звичаїв містян, примітних подій, згадка міста та\або його мешканців в історії держави або регіону, творах літератури та мистецтва. Саме тут має значення і розвиненість постіндустріальної економіки, і географічне положення, і культурна стандартизація (наявність патріархальних, етнічних, релігійних традицій), а також тип політичного режиму (авторитарність/демократичність політичного курсу міських еліт). Ці фактори створюють сприйняття міської середовища, яка певним чином інтерпретується людьми та має для них суб'єктивну значимість.

Література

Кудинова Е. А. Концепт и его соотношение с лексико-семантическим полем. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. 2008. № 1-2. С. 48-50.

Замятин Д. Н. Гуманитарная география : пространство, воображение и взаимодействие современных гуманитарных наук. *Социологическое обозрение*. 2010. Т.9. №3. С. 26-49.

ГРИНКЕВИЧ Ю. В.

(Запорізький національний університет)

ПРИЙОМИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП В РОМАНІ ОНОРЕ ДЕ БАЛЬЗАКА «БАТЬКО ГОРІО»

Велика Французька Революція 1789-1799 рр. змінила соціальний устрій Франції, визначивши домінування великої і малої буржуазії і поступовий занепад аристократії.

У романі О. де Бальзака «Батько Горіо» представлені усі соціальні групи післяреволюційної доби: аристократія, що втрачає колишній блиск, велика буржуазія, дрібна буржуазія і найнижчий прошарок бідняків та злочинців. Загалом для представлення представників кожної соціальної групи письменник використовує однакові прийоми:

Опис джерел і форм матеріальної власності (прибуток, одяг, побутові речі). Найбільш поширений прийом, яким виразно окреслюється соціальний стан героя, наприклад: *«...вносил тысячу двести франков за полный пансион, словно платитъ на сто франков больше или меньше было для него безделицей»* [Бальзак 1987, с. 16]; *«...хороший запас платья, великолепный подбор вещей, входящих в обиход богатого купца»* [Бальзак 1987, с. 16]. Речі, якими володіють герої, визначають їх поведінку і характер, стають відображенням людських стосунків.

Манера поведінки і мова. Соціальний стан визначається не лише матеріальним цінностями, але й зовнішністю, родинними зв'язками і манерою поведінки. Так, наприклад, мова Воке, Сильвії та декотрих мешканців, повна просторіччями: *«Господин Горио, вас любят красотки, — смотрите, как солнышко с вами играет. Черт возьми, у вас есть вкус, она прехорошенькая»* [Бальзак 1987, с. 21].

Опис світогляду і прагнень. Ежен як дрібний буржуа прагне до аристократичних кіл, адже для цього у нього також є і можливості; Вотрен прагне до багатства, проте заперечує соціальні норми, адже сам в них не вписується. Пані Воке хоче заміж за Горіо, поки він був багатим, щоб задовольнити всі свої потреби у розкішному житті: *«она, как куропатка, обернутая шпиком, румянилась на огне желанья проститься с саваном Воке и возродиться женою Горио»* [Бальзак 1987, с. 17].

Матримоніальні і родинні зв'язки. Згадка про те, що віконтеса де Босеан є кузиною Ежена; також зв'язок доньок Горіо, чоловік пані Воке тощо. *«Тряхнув*

ветви генеалогического дерева..., что среди эгоистического племени богатых родственников, из всех родных, способных сослужить службу ее племяннику, виконтесса де Босеан»[Бальзак 1987, с. 25]. Вотрен пропонує Ежену одружитися з Вікториною, щоб отримати придане.

Зовнішність. Не є ключовим елементом опису, проте застосовується Бальзаком для підкреслення соціального стану. Наприклад: стара діва Мішоно описується як кістлява жінка у старому одязі. Зсушена наче овоч. Нещасна доля Вікторини також підкреслюється її зовнішністю: *«отличалась нездоровой белизной, похожей на бледность малокровных девушек...»* [Бальзак 1987, с. 12]. На двоїсту натуру Вотрена теж натякає його портрет: *«человек сорока лет с крашеными бакенбардами», «У него были широкие плечи, хорошо развитая грудь, выпуклые мускулы, мясистые, квадратные руки, ярко отмеченные на фалангах пальцев густыми пучками огненно-рыжей шерсти»*[Бальзак 1987, с. 13] (натура звіра, небезпечна і оманлива).

Отже визначені прийоми репрезентації соціальних груп засвідчують прагнення Бальзака зафіксувати той історичний момент, коли матеріальні надбання остаточно стають способом соціального самовизначення особистості. Перш за все письменник малює соціально-економічний портрет, використовуючи матеріальні елементи як ключові відзнаки аристократа, буржуа, простолюдина.

Література

Бальзак О. Отец Горио. Москва : Просвещение, 1987. 276 с.

ДЕМИДОВА Е. А.

(Запорізький національний університет)

АВТОРСЬКІ НЕОЛОГІЗМИ АЙЗЕКА АЗІМОВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ

Лексика кожної мови постійно поповнюється новими словами. Цей процес відбувається під впливом науково-технічного прогресу, через появу нових

соціально-економічних реалій, відкриттів у науці і техніці та досягнень у сфері культури. Слова і словосполучення, створені для позначення нових явищ дійсності, нових предметів і понять, називають неологізмами.

Айзек Азімов належить до числа письменників, які описували ті прилади і поняття, що з'явилися лише через десять, двадцять і навіть п'ятдесят років. У творах Айзека Азімова ми зустрічаємо велику кількість наукових термінів. Серед них є багато понять, які стосуються космічних апаратів і подорожей (наприклад: *ecliptic* - екліптика, *porthole* - ілюмінатор, *faucet* - вентиль, *clutch* - лещата, *heat ray* - тепловий промінь, *gear* - шестерня, *helm* - штурвал, *air void* — вакуум, *space ship* - космічний корабель). На час написання оповідань цими термінами й поняттями активно користувалися в науці та космічній галузі.

Варто зауважити, що є певна кількість термінів, які письменник-фантаст вигадав сам. Значення цих понять ми можемо зрозуміти з контексту. Його часто називали «батьком сучасного оповідання про роботів», адже саме він вперше вжив термін «*robotics*», тобто «робототехніка», який означає «наука про роботів». Також Айзек Азімов увів у літературу такі поняття як *positronic* (позитронний), *psychohistory* (психоісторія, наука про поведінку великих груп людей), *transmutator* (трансмутатор - прилад, який змінює хімічний склад речовини), *transcriptionist* (фонотипіст - машина, яка записує текст, сприймаючи звуки), *hyperdrive* (гіпердвигун або гіпердрайв — двигун, який прискорюється до швидкості світла), *atomic clock* (атомний годинник - пристрій виміру часу, у якому постійно здійснюються виміри коливань атомів і молекул. Справжній атомний годинник був винайдений через 10 років після написання твору «Мул», *humanoid* (гуманоїд - людиноподібне створіння). Айзек Азімов уперше вживає їх у літературі, а в науці вони з'являються як запозичення [Швейцер А.Д. 1988. 216 с. С.11-13].

Перекладаючи оповідання Айзека Азімова «*The Deep*» («Глибини»), перекладачі зіткнулися з нелегким завданням - перекласти групу okazionalizmів, яка виникає на основі коренів *left-*, *right-*, *mid-*. На основі кореня *left-* виникають наступні іменники, що означають істоту лівої статі: *a left-ling*, *a lf-fellow*, *a little-*

left, a young-if, a baby-left, a left-let, a If-dear, a left-father. Аналогічні слова виникають із коренів *right- ma mid-* [Азімов А. 1990. 767 с.].

В оповіданні Айзека Азімова «*The last question*» ми бачимо дуже багато термінів, пов'язаних із вищими галактиками, кожна з яких має свій розум: *Zee Prime, Dee Sub Wun* [Азімов А. 1990. с.186]. Андрій Минко перекладає ці поняття шляхом транскрипції: Зі Прайм, Ді Саб Уан [Азімов А. 1990. 196 с.].

Зокрема, у тексті ми зустрічаємо кілька сполучень слів із приставкою «АС». Поняття АС використовується для позначення комп'ютерів. Ми зустрічаємо такі сполучення слів: *The Galactic AC, AC-contact, Planetary AC* (Галактичний АК або АК Всесвіту, АК-контакт, планетний АК). Кожне з них позначає поняття пов'язане з вищезазначеним комп'ютером.

Література

Азімов А. Кінець вічності: Вибрані твори. Дніпро, 1990. 767 с.

Азімов А. Кінець вічності: Вибрані твори. Дніпро, 1990. 196 с.

Швейцер А.Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. М., 1988. 216 с.

КАПЛЕНКО Ю. В.

(Запорізький національний університет)

ПОЕТИКА НАЗВИ РОМАНУ

“A TALE OF TWO CITIES” (1859) ЧАРЛЬЗА ДІККЕНСА

Станом на третє десятиліття ХХІ світова літературна спадщина становить велику кількість творів, специфіка й художня цінність яких й до сьогодні являють собою предмет постійних дискусій у науковому середовищі як України, так й усього світу. Існують численні прийоми дослідження особливостей художніх творів, одним із найважливіших при цьому залишається аналіз їхніх заголовків. Особливої ж уваги потребує осмислення заголовку роману “A Tale of Two Cities” одного з найвідоміших англійських письменників Чарльза Діккенса.

Заголовок – це один із найбільш важливих компонентів літературного тексту, який, не дивлячись на свою формальну відчуженість від його основної частини, є невід’ємним від сутності самого твору [Лужна 2013]. Займаючи сильну позицію у тексті, «заголовок відіграє головну роль у наданні спрямованості розуміння тексту» [Рижкова 2014, с. 38], при цьому «заголовки мають своє власне життя, незалежне від їхніх текстів» [цит. за Гавловська 2013, с. 154].

Виділяють такі типи заголовків: з вказівкою на жанр твору; персональні – ім’я одного або декількох головних персонажів, іноді зі згадуванням родинних зв’язків; заголовки на позначення професії, соціального статусу, положення персонажа в суспільстві; хронотопні – ті, що висвітлюють час та місце дії твору, значущі просторово-часові образи; інтертекстуальні, назви, що використовують алюзії на інші твори; заголовки із переносним значенням – метафоричні, алегоричні або символічні; з прямою вказівкою на тему, проблему або ідею твору; назви, що позначають сюжетну перспективу – вказують на весь сюжетний ряд або кульмінаційний момент у роботі [Ніколова, Васирина 2012, с. 77-78].

Заголовок роману “A Tale of Two Cities” Чарльза Діккенса є прикладом назви, що вказує не тільки на жанр твору, але й на певний локус, важливий для розкриття змісту зображуваних подій. Хронотоп подій роману охоплює два європейських міста часів Великої французької революції, а саме: Лондон, де розгортається сюжет першої половини твору, й Париж, де відбуваються події його другої частини. При детальному розгляді стає очевидним, той факт, що автор не вказує конкретні назви міст у заголовку сприяє зацікавленню читача.

Зокрема, перший компонент назви – “Tale” – надає історичному твору певної романтичної, казкової атмосфери. Вочевидь, що дотримуючись хронологічної дистанції, Ч. Діккенс здобуває можливість романтизувати минувшину. Змальовуючи вир революційних подій, автор деталізує жахливі епізоди цього історичного періоду, приділяючи особливу увагу описам розправи пригніченого народу над французькою аристократією. При цьому він

використовує історичне тло для зображення певних романтичних стосунків молодих людей з метою висвітлення впливу глобальних соціальних перетворення на конкретних особистостей. Так, зокрема, Чарльз Дарней та Люсі Манетт – молода подружня пара, родинне щастя якої опиняється під загрозою, через руйнівний вогонь повстання народу, що спалахнув у французькій столиці. Аристократичне походження чоловіка накликає на нього гнів народних мас й трохи не доводить його до ешафоту, якби не рішучі дії Люсі, яка вчасно прибуває до столиці й кидає усі сили на порятунок батька своєї дитини.

Друга частина назви “of two cities” вказує на локалізацію подій й зв’язує у єдиному наративі долі двох міст – Лондона й Парижа. Отже, змальовуючи буремні події європейської історії, Чарльз Діккенс не тільки радикально відмежовує столиці двох провідних держав того часу одну від одної, але й вдається до їхнього контрастного зіставлення. Переміщуючись у просторі, письменник демонструє особливості реалій життя англійської та французької націй, а також акцентує увагу читача на тому, що стабільне буття підданих англійської корони становить набагато кращу перспективу, ніж руйнівні бунти французів. Залучення письменником цього прийому викладення інформації допомагає йому влучно аргументувати власну точку зору, майстерно висвітлюючи зовнішню і внутрішню перспективи сприйняття революції, де зовнішня – це сторона консервативної британської монархії, а внутрішня – це рецепція подій крізь призму повстанського руху.

Література

Гавловська Т. А. Заголовок художнього твору (на матеріалі прозових творів Теодора Фонтане). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2013. Вип. 32(1). С. 154 - 158.

Лужна О. Заголовок художнього твору як проблема перекладу. *Науковий вісник Східноєвропейського університету імені Лесі Українки*. 2013. URL :

<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/8006/3/luzna.pdf> (дата звернення 06.11.2021).

Ніколова О. О., Васирина К. М. Теорія літератури: Навчальний посібник для студентів факультету іноземної філології. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2012. 229 с.

Рижкова С. В. Роль та функції заголовку в художніх творах (на матеріалах англійської та німецької художньої літератури). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія.* 2014. Вип. 10 (2) . С. 38 - 40.

КОНЄВА С. В.

(Запорізький національний університет)

ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ОБРАЗУ ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ У РОМАНІ С. МОЕМА «МІСЯЦЬ І МІДЯКИ»

Проблемі створення портрета персонажа та його ролі в художньому тексті приділено багато уваги з боку лінгвістів і літературознавців. Над цим питанням працюють І. А. Бикова, Н. В. Бохун, О. М. Січкарь, Г. В. Старикова та інші науковці. **Метою** даного дослідження є аналіз мовних засобів, використаних для створення психологічної та фізичної характеристики Чарльза Стрікланда – головного героя роману В. С. Моема «Місяць і мідяки».

Психологічний портрет літературного героя складається не лише з опису його зовнішнього вигляду (міміки, рис обличчя, манери одягатися, жестів), а й з опису поведінки в різних життєвих ситуаціях, його роздумів, емоцій і переживань [Бохун 2007, с. 67].

Створюючи образ головного героя, В. С. Моем детально зображує його зовнішність (риси обличчя і статуру, колір волосся і очей, манеру одягатися) та зазначає провідні риси його характеру.

*“He was **broad and heavy**, with **large hands and feet**, and he wore his evening clothes **clumsily**. He was a man of forty, **not good-looking**, and yet **not ugly**. He was*

*clean shaven, and his large face looked uncomfortably naked. His **hair** was **reddish**, cut very **short**, and his **eyes** were **small, blue or grey**...he was just a **good, dull, honest, plain** man* [Maugham 1999, с. 24].

Чарльз Стрікленд – персонаж, внутрішній світ якого наповнений ідеями, що обурюють та викликають огиду. Він – людина, наділена світобаченням, яке нам не зрозуміле та здається абсурдним. На початку твору ми зустрічаємо чудового чоловіка та батька, який любить свою родину та отримує задоволення від життя. Проте, поступово письменник, створюючи психологічний портрет, на контрасті описує, що відбувається з ним і як чорніє його душа.

*“He was probably a **worthy member of society**, a **good husband and father**, an **honest broker**”* [Maugham 1999, с. 25].

*“I’m frightened of him. I don’t know why, but **there is something in him that terrifies me**. He’ll do us some great **harm**. I know it. I feel it”* [Maugham 1999, с. 103].

Особливе місце у творі присвячене опису світу героя, речам, які його оточують, пейзажу. Безсумнівно, В. С. Моем, зображуючи зовнішнє оточення Чарльза Стрікленда, розкривав таким чином його внутрішній світ.

*“The room was in **darkness**. I could only see that it was attic. ...a **tiny** apartment, half room, half studio, in which was nothing but a **bed, canvases** with their faces to the wall, an **easel, a table, and a chair** ”* [Maugham 1999, с. 98].

Важливу роль у романі відіграє характеристика мовленнєвих особливостей головного героя. Талановитий художник, який був дивовижно красномовним на полотні, мало що міг описати та пояснити словами.

“His vocabulary was so small, and he had no gift for framing sentences” [Maugham 1999, с. 156].

Отже, проведене дослідження продемонструвало той факт, що, створюючи образ головного персонажа роману «Місяць і мідяки», В. С. Моем вдало використав характероцентричний портрет, який знаходить відображення у зовнішності, мовленнєвих особливостях, світі речей Чарльза Стрікленда. При

цьому однакова увага приділяється як психологічним, так і соціальним особливостям героя твору.

Література

Бохун Н. В. Мовно-стилістичні особливості створення портрета персонажа в іспанській художній літературі XIX-XX століть : автореф. дис ... канд. філол. наук: 10.02.05. Київ, 2007. 20 с.

Maugham W. S. The Moon and Sixpence. Short Stories. Книга для чтения на английском языке. М : Менеджер, 1999. 320 с.

КУЧЕРЕНКО К. С.

(Запорізький національний університет)

ПОЕТИКА НАЗВИ ПСЕВДОНІМНОГО РОМАНУ

“THE BURDEN” АГАТИ КРІСТІ

Постать Агати Крісті є добре відомою читацькому загалу саме завдяки її детективній прозі, проте варто наголосити на тому, що коло її робіт не обмежується виключно творами детективного жанру. Так, зокрема “The Burden” є лірико-психологічним романом, який належить до псевдонімної прози Агати Крісті і був опублікований у 1956 році під ім’ям Мері Вестмакотт.

Варто зазначити, що у структурі художнього твору важливим елементом, головна мета якого полягає у відтворенні авторського задуму, – є заголовок. Так, зокрема, заголовок виступає первинним ідейно-смісловим сигналом, який налаштовує реципієнта на необхідне для автора сприйняття інтерпретації сюжету (образу, мотиву), а іноді й підказує читачеві характер його переосмислення [Гавловська 2013, С. 154-158]. Виділяють різні типи заголовків: з вказівкою на жанр твору, персональні, з вказівкою на професію, соціальний статус, положення персонажа у суспільстві, хронотопі, інтертекстуальні, заголовки із переносним значенням, з прямою вказівкою на тему, проблему або ідею твору, із сюжетною перспективою тощо [Ніколова,

Василина 2012, с. 77-78]. Щодо функцій заголовку, то серед них прийнято відокремлювати: номінативну, тематичну, інформативну, композиційну, розділову і оцінну [Рижкова 2014, С. 38–40].

Слід зауважити, що на відміну від романів детективного жанру А. Крісті, у назвах яких міститься інформація безпосередньо про злочин, навколо якого розгортається головна сюжетна лінія (наприклад, «Загадкова пригода в Стайлзі», «Смерть на Нілі», «Убивство у Східному експресі»), мають номінативний та хронотопний характер, то назви лірико – психологічних творів авторки є переважно метафоричним, їхній смисл розкривається по ходу розгортання нарації.

Саме таким є і заголовок псевдонімного роману “The Burden”. Сюжет цього твору заснований на складних стосунках між сестрами. Головна героїня – Лаура – вкрай негативно ставиться до молодшої сестри – Ширлі – дитини, яку плекає вся сім’я. Проте, у момент, коли життю молодшої дівчинки загрожує небезпека, поведінка Лаури змінюється і вона присягається захищати і любити сестру.

Слід зазначити, що слово “*burden*” з англійської мови перекладається як «тягар, ноша, ярмо» [Зубков, Мюллер 2018, р. 43]. І у романі лексема «тягар» набуває різних відтінків значення та смислового навантаження. На початку твору мова йде про тягар ненависті Лаури до Ширлі: “*Laura was so jealous of the poor mite that she might do her a mischief!*” [Christie 1956, р. 63]. Підставою для подібної поведінки старшої сестри були ревності, брак батьківської уваги та їхня відстороненість. Коли ж згодом під час пожежі ледве не гине Ширлі, почуття ненависті переростає у відчуття провини по відношенню до молодшої сестри, що наче кайдани сковує Лауру. Поступово «ноша» ненависті–провини трансформується у надмірну любов старшої сестри до молодшої, що, не лише лягає тягарем на останню, яка потрапляє під цілковитий контроль і фактично втрачає свою свободу, але і перетворюється на добровільне «ярмо» для самої Лаури. Крім того, нещасливе сімейне життя молодшої з жінок стає настільки невиносним «вантажем», що призводить до фатальних наслідків. Ще одним

різновидом тягаря, тепер вже більш приємного, є пізня любов Лаури до Левеліна. Пройшовши крізь важкі випробування жінка спочатку не змогла повністю віддатися кохання, лише звільнившись від усіх психологічних «тягарів», вона змогла відчути свободу і легкість. Тож, очевидно, що проста на перший погляд назва цього роману є фактично розгорнутою метафорою, що виступає головним смислотворчим елементом, ключем до розуміння суті авторського задуму.

Література

Гавловська Т. А. Заголовок художнього твору (на матеріалі прозових творів Теодора Фонтане). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2013. № 32. С. 154-158.

Зубков В. М., Мюллер С. А. Сучасний англо-український та українсько-англійський словник. Харків, 2018. 752 с.

Ніколова О. О., Васирина К. М. Теорія літератури: Навчальний посібник для студентів факультету іноземної філології. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2012. 229 с.

Рижкова С. В. Роль та функції заголовку в художніх творах (на матеріалах англійської та німецької художньої літератури). *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Філологічні науки*. Одеса, 2014. №10, том 2. С. 38–40.

Christie A. The Burden. Collins. 1956. 298 p.

ЛОГІНОВА В.

(Запорізький національний університет)

ОПОЗИЦІЯ «РЕАЛЬНІСТЬ – ІЛЮЗІЯ» В ХАРАКТЕРОТВОРЕННІ РОМАНУ ГУСТАВА ФЛОБЕРА «МАДАМ БОВАРІ»

Проблема засобів художнього характеротворення одна з найактуальніших в будь-яку літературну епоху. Літературний характер – художній образ персонажа, у якому переважають індивідуальні риси, соціальна, побутова та психологічна

обумовленість властивостей особистості, які проявляються у тих чи інших обставинах. Метою даної роботи є дослідження засобів характеротворення в романі Г. Флобера «Мадам Боварі», виходячи з опозиції «реальність - ілюзія».

У творі автор порушив проблему співвідношення реального та ідеального світів у свідомості людини. Розкриття характеру головної героїні побудоване на невідповідності ідеалів і реальності. Письменник-реаліст, як відомо, не надавав прямої оцінки персонажам. Характери розкриваються самі у відповідності до соціально-історичних умов.

Емма Боварі дивиться на світ крізь призму книжкових ілюзій. Перебуваючи у своїх думках, малюючи собі ідеальний світ, який так і не втілюється в реальності. Це явище отримало назву «боваризм». Емма жила лише мріями та бажаннями на красиве життя та аристократизм, але усе що вона отримувала – лише буденність, сірість та безпідставність сподівань. Це автор передає, зображуючи побут, у якому жила дівчина. Так, будинок батька він змалював, як сире приміщення, де «на стінах потріскана зелена фарба, а на підлозі стоять мішки з зерном» [Флобер, 2007, с.14]. Маючи жагу до зміни свого буття, героїня одразу виходить заміж за Шарля, який щиро кохав дівчину, при цьому Флобер чітко зобразив, що Емма лише уявляла своє кохання до чоловіка. У цьому автор намагався підкреслити, як його героїня може видавати бажане за дійсне. Емма намагалася знайти те, що буде схоже на книжкові ідеали, але згодом зрозумівши, що її життя з чоловіком не схоже на те райське місце, яке Емма собі уявляла, вона продовжує вибудовувати навколо себе ілюзії, не зважаючи, що книжкові ідеали не відповідають дійсності.

Флобер зобразив Емму не як жінку, якій набрид чоловік та вона була у пошуках нових розваг, він передав, що будучи захопленою у романтичну меланхолію, вона опинилась далеко від французької провінційної реальності. Через буденність та обивательське існування, вона намагається знов зануритись у світ кохання. У коханцях вона бачить втілення своїх уявлень про ідеальну любов, та, маючи лише книжкові стереотипи, не може відокремити моральні, душевні почуття від їхніх фізичних потреб. Її коханці змінюють один одного,

але не мають нічого спільного з очікуваннями і мріями. Знов, огорнувши себе бажаннями про ідеальне сімейне життя, вона вкотре помилилась.

Усе життя Емма Боварі жила двома світами, від одного вона намагалася втекти, а до іншого вона так і не знайшла вірної дороги. Світ провінційної сірості кожного разу перемагав ідеальні мрії та фантазії. Намагаючись втекти від рутини та навислої мряки, героїня перетворила життя своєї родини на борги та ще більші злидні. Після того, як Емма сама побачила, що усі мрії та вигадані ідеали – це жорстока реальність, вона померла разом зі своїми надіями: «А! Що смерть – дрібниця! – думала вона. – Ось засну та й по всьому!» [Флобер 2007, с. 304].

Отже, Г. Флобер використав ефективний прийом для вираження своєї головної ідеї. Через опозицію «реальність – ілюзія» він розкрив увесь трагізм долі своєї героїні, яка стала жертвою байдужого світу обивателів.

Література

Флобер Г. Мадам Боварі. Санкт-Петербург : Азбука, 2011. 384 с.

НЕЛЮБОВА О. Є.

(Запорізький національний університет)

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАРАТИВНИХ ТЕХНІК ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ У ВІДЕОГРІ (ФЕНОМЕН ДВОСВІТТЯ У КОМП'ЮТЕРНІЙ ГРІ “ALICE: MADNESS RETURNS” (2011))

Наратологія – теорія розповіді, літературознавча дисципліна, проблеми якої наразі є досить актуальними. Її становлення відбулося «внаслідок перегляду структуралістської доктрини з позицій комунікативних уявлень про природу мистецтва, про сам модус його існування» [Брайко 2020, с. 160].

Наратологія формувалася шляхом вивчення таких структурних компонентів художнього твору, як суб'єкт розповіді, кут зору (чи точка зору), фокалізація тощо. Нового розквіту наратологія досягла при спробах описати та

проаналізувати явище трансформації наративних технік при інтермедіальному синтезі різних видів мистецтва. Одним з таких медіумів є відеоігри, популярність яких робить їх цікавим об'єктом для наукового осмислення.

Відеоігри, засновані на художніх текстах, наразі викликають значне зацікавлення у літературознавців в інтермедіальному контексті, оскільки вони створені за допомогою нових оповідних технік, характерних для культури постмодернізму, та передбачають новий тип інтерпретації класичних текстів.

Одним з наративних базисів книги «Аліса в Країні Чудес» Льюїса Керролла є метафізичний феномен «двосвіття», винахід якого по праву належить естетичній системі романтизму [Баняс, Баняс 2015, с. 28]. Основи оповідної стратегії казки закладено вже в назві твору: Аліса, звичайна дівчинка, потрапляє у дивну фантастичну країну, так несхожу на її реальність, і саме подорож по цій надреальності дозволяє митцю розкрити власне бачення проблем Вікторіанського суспільства.

У своєму творі Л. Керролл звертається до такого характерного прояву концепції двосвіття як створення опозиції «реальність/сон», акцентуючи увагу на важливості оніричних елементів: *““Oh, I’ve had such a curious dream!” said Alice, and she told her sister, as well as she could remember them, all these strange Adventures of hers that you have just been reading about”* [Carroll 1998, p. 189].

У художніх творах авторів XIX ст. оніричні мотиви часто використовувалися у якості елементів фабули, виконували естетичний ефект та не несли значного «семантичного навантаження» [Баняс, Баняс 2015, с. 29].

Творці ж комп’ютерної гри “Alice: Madness Returns” (2011) актуалізували елементи двосвіття на новому наративному рівні, послуговуючись і таким прийомом застосування оніричних елементів, характерним для романтиків, коли «митець бачить у сновидіннях глибокий психологічний зміст (своєрідний внутрішній «документ»), унаслідок чого тексти постають відображенням складних процесів, наявних у підсвідомості» [Баняс, Баняс 2015, с. 29].

Таким чином у сучасній відеогрі концепція романтичного двосвіття слугує не лише елементом сюжету, але більшою мірою засобом психологічної

репрезентації, адже у «мандрування» Країною Чудес – це спосіб комп'ютерної Аліси Ліддел подолати внутрішні проблеми після моральної травми. У експозиції гравець дізнається, що вся сім'я Аліси загинула у штучно влаштованій пожежі, а розв'язка демонструє, що саме сприйняття протагоністкою двосвіття «реальний світ/Країна Чудес» як нерозривної єдності, члени якої залежать один від одного та взаємодіють через саму Алісу, дозволяє дівчині успішно вирішити ряд завдань. По-перше – розібратися з власними психічними проблемами, а по-друге – знайти злочинця, який спричинив раніше зазначену пожежу. Таке переосмислення феномену двосвіття у руслі поетики постмодернізму призвело до того, що він не лише реалізується на рівні елементу сюжету, але й перетворюється на тотальну наративну стратегію психологічної репрезентації стану протагоністки відеогри.

Література

Баняс В. В., Баняс Н. Ю. Романтична концепція «двосвіття». *Наукові записки ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*. Харків, 2015. №1(80). С. 28-34.

Брайко О. В. Наратологія і літературна компаративістика. *Методології сучасної літературної компаративістики* : зб. наук. пр. відділу компаративістики Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Ред. Сиваченко Г. М. Київ, 2020. С. 160-203.

Carroll L. Alice's Adventures in Wonderland. Chicago : Volume One Publishing, 1998. 195 p.

ПІКАЛОВ І. М.

(Запорізький національний університет)

ТРАНСФОРМАЦІЯ ТРАДИЦІЙНОГО СЮЖЕТУ АРТУРІАНИ У ТВОРІ «ЛАНСЕЛОТ ТА ЕЛЕЙНА» АЛЬФРЕДА ТЕННІСОНА

Лорд Альфред Теннісон – неперевершений автор, він й досі залишається одним з найбільш цитованих англійських поетів, його творчість є важливою

складовою англійської літератури. Його поеми послуговували натхненням для пре-рафаелітів таких як Д. В. Вотергаус, В. Г. Гант, Д. Г. Росетті тощо. Значення творчості А. Теннісона в англійській літературі важко переоцінити.

Письменника високо цінять на Батьківщині, свідченням цього є те, що на території Великобританії можна знайти багато пам'ятників цьому видатному поетові. Найвизначнішими з них є статуя лорда Теннісона в каплиці Трінті-коледжу (м. Кембридж), та монумент на пагорбі, який було названо на його честь – Теннісон-Даун, що на острові Уайт. Зазначимо й те, що творчість А. Теннісона дуже шанується і серед канадців. У бібліотеці м. Оттави можна знайти вітраж, де його зображено поруч з такими видатними письменниками, як Ч. Діккенс, А. Лемпман, Д. К. Скотт, лорд Байрон, В. Шекспір та Т. Мур.

Важливо, що творчість А. Теннісона не втратила своєї актуальності, до неї активно звертається сучасна масова культура. Зокрема кінематограф: посилання на нього можна знайти у серії фільмів про Джеймса Бонда. Також сучасні відеоігри – наприклад образ, Леді Шалот можна зустріти у комп'ютерній грі «The Sims 4», в якій він втілений у персонажі Леді Мімсі тощо.

Творчість поета досліджена досить добре, свої наукові праці йому присвятили Д. Н. Манкофф, У. П. Мастард, А. Д. Михайлов та інші. При цьому в більшості робіт увага приділяється лише найвідомішим його творами, зокрема, «Леді Шалотт» та «Смерть Артура». Водночас такий твір як «Ланселот та Елейна» поки що залишається на периферії дослідницької уваги і згадується, переважно, у контексті «Королівських ідилій». Тож необхідно розглянути цей твір у компаративному плані з опорою на прецедентний текст – роман Т. Мелорі «Смерть Артура» [Malory 1985].

Нагадаємо, що Ланселот, який є одним із лицарів круглого столу у якості своєї дами серця обирає Гвіневеру та повністю віддає себе васальному служінню жінці Артура. Їхні стосунки розкриваються у ряді епізодів, одним із них є історія про Елейну. Звертаючись до сюжету Т. Мелорі, А. Теннісон зберігає основні елементи, такі як: приїзд Ланселота до двору Елейни, куртуазний характер стосунків між Ланселотом та Гвіневерою (*“yielded; and a*

heart// Love-loyal to the least wish of the Queen" [Tennyson 1859, p. 152], нерозділене кохання Елейни та Ланселота ("*Sweet is true love though given in vain, in vain*") [Tennyson 1859, p. 199].

Водночас автор вдається і до трансформації окремих елементів сюжету, найбільш очевидними зміни є у долі самої Елейни. За Т. Мелорі, Ланселот познайомився з дівчиною випадково, коли за своєю давньою звичкою мандрував у пошуках пригод. За А. Теннісоном, Ланселота до замку Елейни привів прагматичний мотив: йому потрібно було, не викриваючи своєї персони, взяти участь в турнірі, і дівчина могла йому з цим допомогти, що вона, власне, і зробила. В оригіналі подібний сюжет з турніром був відсутній, а отже поранення лицаря, який з'явився неупізнаним на турнірі, також є нововведенням поета.

Не менш цікавим є мотив магії та пророцтва. У «Смерті Артура» Мелорі передбачення нерідко постає основою дій персонажів. Елейна в першу чергу звернула увагу на лицаря саме через те, що за пророцтвом він мав подарувати їй дитину – майбутнього сера Галахада, якому судилося шукати Святий Грааль [Grunes 1984, p. 282]. Звичайно, в їхніх стосунках було місце й справжньому кохання, адже Елейна добровільно пішла на обман, аби розділити ліжко з Ланселотом вдруге. З цією метою жінка зверталася до відьми, яка могла обернути її на кохану лицаря – королеву Гвіневеру. Цей елемент сюжету випущено у творі Альфреда Теннісона. Поет, який прагне зацентувати увагу на психологічному боці стосунків Ланселота та Елейни, ретельно оминає магічну тему. Щоправда, певний елемент містичності присутній у смерті головної героїні поеми: Елейна помирає просто від нерозділеного кохання, а не через якусь реальну причину на кшталт хвороби або поранення.

Стосунки Ланселота з Гвіневерою також вимагають окремої уваги, адже вони досить сильно відрізняються у цих двох творах. При прочитанні «Смерті Артура» стає зрозумілим, що їхній зв'язок є довготривалим. Тож, Гвіневера шалено ревнує лицаря, коли застає його за таємною зрадою із Елейною. За сюжетом тенісівської поеми, стосунки лицаря та королеви є радше

однобічними: Ланселот до нестями кохає Гвіневеру, вона теж має певні почуття до нього, але більш стримана у їхньому прояві. Найбільш показовою у поемі є сцена, де королева бажає Ланселотові щастя із Елейною, відпускаючи його (“... *Not for me!//For her! for your new fancy. Only this//Grant me, I pray you: have your joys apart*”) [Tennyson 1859, p. 210]. Можна сказати, що у А. Теннісона Гвіневера є більш стриманою та зваженою: вона здатна впоратися зі своїми ревностями, і навіть пробачити лицареві його стосунки з Елейною, на відміну від героїні Т. Мелорі, яка відправляє славетного Ланселота у вигнання (“*False traitor knight that thou art, look thou never abide in my court, and avoid my chamber, and not so hardy, thou false traitor knight that thou art, that ever thou come in my sight!...*”) [Malory 1985, p. 173].

Таким чином, А. Теннісон оригінально інтерпретує перипетії традиційного артурівського сюжету, створюючи нову та унікальну історію, надаючи образам більшої психологічної переконливості.

Література

Tennyson A. Idylls of the King. London: Moxon, 1859. 261 p.

Malory T. Le Morte D'Arthur. Vol. 2. Boydell Press, 1985. 990 p.

Grunes D. Beast of Eden: Tennyson's "Lancelot and Elane". *College Language Association Journal*. 1984. Vol. 27, No. 3. P. 280-292.

ПРИХОДЬКО Н. Ю.

(Запорізький національний університет)

РЕАЛІЇ ГЕОРГІАНСЬКОЇ АНГЛІЇ

В РОМАНІ ДЖ. ОСТЕН «ПОЧУТТЯ І ЧУТЛИВІСТЬ»

Георгіанська епоха, відома також як час Вельфів, тривала з 1714 до приблизно 1830-х років. Для цього періоду є характерним послаблення королівської влади, посилення парламентаризму, становлення британської демократії. Друга половина XVIII століття – час докорінних економічних і

соціальних змін, пов'язаних із промисловою революцією і початком бурхливого розвитку капіталізму.

Будь-яка епоха конкретизується в тому числі в реаліях побуту – речах, якими оточує себе людина. В романі Дж. Остен «Почуття і чутливість» знайшли відображення описи будівель, предметні та інтер'єрні деталі, звичаї та традиції того часу, а також звички людей із вищого та середнього класу.

До числа змістовних реалій, що мають характерологічне значення у художньому світі Дж. Остен, належать дім і садок. Показовим є опис Бартон котеджу: *«Бартон Котедж як будинок був хоч і маленький, зате зручний і компактний, але як сільський котедж був трохи недоладний... До садка, що знаходився поза будинком, вів до задніх дверей вузький коридор»* [Остен 2005, с. 18]. Для героїнь роману цей невеликий (порівняно з їхньою попередньою домівкою, Норлендом) будинок має стати новим домом, а його розміри вказують на скромний статок нових власників.

Характерним є і опис Клівленду: *«Клівлендський будинок, просторий, нової забудови, стояв на пагорбі, і перед ним тягнулися вниз луки. Парку при ньому не було, але сади компенсували це своїми досить великими розмірами»* [Остен 2005, с. 51]. Величність та просторість будинку, велика територія довкола нього вказує на багатство і високий соціальний статус власників Палмерів.

Слід зазначити, що письменниця надавала дуже стислі описи домівок та предметів побуту: *«І, щоб змінити розмову, вона (Люсі Стіл) заходила за захоплюватися будинком і меблями»* [Остен 2005, с. 64], однак детального опису будинку і меблів за цим не слідує, з чого можна зробити висновок, що Джейн Остен не приділяла багато уваги таким деталям: *«Она лишь расставляет реперные точки, которые позволяли ее современникам легко воспроизвести тот или иной интерьер, сообразно социальному положению и доходам героев ее романов»* [Созінова 2017, с. 108]. Таким чином, побут в романі відповідає соціальному статусу володарів будинку.

Слід згадати про заняття жінок: після сніданку – рукоділля, яке мало водночас і практичну користь, а також свідчило про талант майстрині (в романі цим займаються Еліно́р Дешвуд та Люсі Стіл) належать такі предмети: робочі кошики, ножиці, ножі, вишивка, шиття тощо. У вільний час найпоширенішими заняттями були музика (займається Маріанна) або малювання (заняття Еліно́р). Заняття музикою включали гру на інструменті, спів, розбір та переписування нових музичних збірок.

До основних розваг чоловіків належить полювання: *«коні, собаки, полювання та інші подібні розваги правили йому (Віллобі) за достатню заміну сімейного блаженства»* та читання, здебільшого газет: *«Містер Палмер ... узяв зі столика газету, яку продовжував читати, поки не настав час відкланятися... нічого не відповів і навіть не підвів очей від газети»* [Остен 2005, с. 81].

Отже, в романі Дж. Остен реалії георґіанської доби виконують культурологічну і характеротворчу функції. Образ «старої доброї Англії» виявляється в способі життя, предметах побуту, розвагах та дозвіллі.

Література

Остин Дж. Чуття і чутливість. Харків : «Фоліо». 2005. 319 с.

Созинова К. А. Эпоха Джейн Остен: английское провинциальное дворянство на рубеже XVIII-XIX в.: дис. ... канд. ист. наук, 2017. 284 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

АНВАРУЗЗАМАН М.
(Запорізький національний університет)

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Проблема пошуку ефективних способів підвищення мотивації до вивчення іноземної мови є особливо актуальною у процесі навчання старшокласників. Загальновідомим є той факт, що на початковому етапі учні мають високу мотивацію і бажання вчити іноземні мови, але на старшому етапі, коли виникають певні труднощі у засвоєнні іншомовного матеріалу, мотивація поступово знижується. У цьому випадку, вчитель повинен використовувати різноманітні методичні прийоми, щоб зацікавити старшокласників і підвищити їхню мотивацію до вивчення іноземної мови.

Мотивація – це результат внутрішніх потреб людини, її бажань і емоцій, цілей і завдань, спрямованих на активізацію її діяльності у певній сфері [Азімов 2009, с.148]. У дослідженнях науковців зазначається, що однією з головних умов мотивованої іншомовної діяльності є розуміння учнями важливості вивчення іноземної мови для подальшої успішної кар'єри, можливості спілкування з носіями мови, отримання необхідної інформації іноземною мовою. Джерелом мотивованого підходу до навчання іноземної мови є індивідуально-особистісні вподобання учнів, а саме, фільми і літературні твори, якими вони захоплюються, мелодії улюблених пісень іноземними мовами і т.п.

Мета нашого дослідження – виявити шляхи підвищення мотивації до вивчення англійської мови учнів старшої школи у процесі формування компетенції в аудіюванні з використанням пісенного матеріалу.

На думку Бігич О.Б., «успішність перебігу аудіювання залежить від наявності в учнів потреби пізнати щось нове, інтересу до теми повідомлення, усвідомлення потреби вивчати іноземну мову, тобто від спрямованості на пізнавальну діяльність і її мотивацію» [Бігич 2013, с.285].

Формування компетенції в аудіюванні засобами прослуховування популярних пісень іноземною мовою здійснюється як на уроках, так і в позакласній діяльності, наприклад, на засіданнях гуртка шанувальників англійської та американської музики; на зустрічах у дискусійному клубі або у тайм-кафе з перегляданням музичних відео, обміном думками, власним співом у караоке. Дуже цікавим для шанувальників популярних пісень є використання музичного тренажера *Singlish English*. Спочатку пісня прослуховується куплетами, а потім її текст записується в спеціальному полі. Спеціальна програма перевіряє правильність запису та надає підказки. Аналіз пісенних текстів допомагає вдосконалити навички сприйняття на слух лексичних одиниць і граматичних структур виучуваної мови, сприяє збільшенню словникового запасу учнів, в тч, сленговими словами та скороченнями, поширеними в сучасній англійській мові.

Таким чином, одним з ефективних способів підвищити мотивацію до вивчення англійської мови у старшій школі у процесі формування компетенції в аудіюванні є прослуховування улюблених музичних композицій з виконанням відповідних мовних вправ і творчих завдань.

Література

Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва: ИКАР, 2009. 448 с.

Бігич О. Б. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика. Київ: Ленвіт, 2013. 590 с.

Murphey T. Music & Songs. Oxford University Press, 1992. 376 p.

БОБРИШЕВА К. О.*(Запорізький національний університет)*

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Відомо, що для більш продуктивнішого оволодіння іноземною мовою треба починати вивчати її якомога раніше, і найкраща можливість для дітей, в яких батьки не розмовляють іншими мовами – вивчати її в дитсадку. Тому вивчення іноземної мови потрібно вводити вже сьогодні в систему дошкільного навчання.

І тут найважливішими особливостями вивчення мови є врахування фізичного та психологічного розвитку дітей та способи взаємодії з ними. Діти в цьому віці мають несформований організм, не вміють фокусуватись на запропонованій інформації дуже довго [2]. Пам'ять в цей період мимовільна, фантазія погано розвинена.

Тому дуже важливим є наочність при вивченні матеріалу. Краще за все в цьому питанні можуть допомогти системи мультимедійного забезпечення. Демонстрація на екрані, а також звуковий супровід допомагають викликати зацікавленість дітей, і вони на прикладі будуть бачити використання слів та простих словесних конструкцій[1].

Ще одна особливість сприйняття це – емоційна забарвленість. Діти краще засвоюють інформацію, якщо вона викликала у них емоції (не важливо, негативні чи позитивні) і легше застосовують отриманні знання у майбутньому.

Також важливо випрацьовувати у дітей дошкільного віку увагу та посидючість, що гарантує запам'ятовування інформації. При цьому важливо зазначити, що інформація для запам'ятовування не повинна бути науковою, а подаватися в форматі гри, мультфільму чи відео, де є діти їхнього віку.

Зважаючи на той факт, що у сучасному світі діти змалечку отримують багато інформації, для більш інтенсивного її засвоєння рекомендується

використовувати образи і сюжети, які діти вже знають. Наприклад, герої мультфільмів чи казок, яких сьогодні можна зустріти в медіапросторі.

Під час вивчення іноземних мов важливо використовувати медіаресурси з носіями, адже діти будуть чути правильну вимову. Також не варто використовувати метод перекладу при вивченні мови (будь-то двомовні відео чи переклад від вчителя). Повне занурення в мовне середовище допоможе дитині розвинути рецептивні навички.

Так як основна функція вивчення іноземних мов – це комунікація, використання мультимедійних засобів допомагає дитині легше перетнути мовний бар'єр і не боятися спілкуватися мовою. Більш того, за допомогою відео дитина запам'ятовує мовні штампи та повсякденну лексику. Формує активний та пасивний лексичний мінімум, а також здобуває мінімальні знання з граматики мови.

У висновках зазначу, що навчання з раннього дитинства допомагають у формуванні іншомовної компетенції в аудіювання та говорінні, що в свою чергу є основними засобами комунікації. У цьому віці можна сформувати лексичний і фонетичний мінімум, з яким легше засвоювати інформацію, яка викладається на подальших шаблях освіти.

Література

Використання ІКТ у навчально — виховному процесі. URL: http://dnz294.edu.kh.ua/dlya_vas_batjki/bezpechnij_internet_dlya_batjkiv_ta_ditej/vikoristannya_ikt_u_navchaljno_vihovnomu_procesi_doshkiljnogo_zakladu/

Розвиток психіки в дошкільному віці (3 роки -- 6-7 років). Розвиток психічних функцій в дошкільному віці. URL: <http://www.mymagickey.com/index.php/batki-ta-diti/17-batki-ta-diti-zagalni/batki-ta-diti/psikhologiya/vikova-psikhologiya/139-rozvitok-psikhiki-v-doshkilnomu-vitsi-3-roki-6-7-rokiv-3-rozvitok-psikhichnikh-funktsij-v-doshkilnomu-vitsi>

БОРОВСЬКА Е. О.*(Запорізький національний університет)*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ РОЗМОВНИХ КЛУБІВ

Використання засобів інформаційних технологій у освіті характеризується активним розвитком суспільства в епоху інформатизації. Вирішенням питання про модернізацію освіти може стати раціональне поєднання традиційних засобів навчання із сучасними інформаційними і комп'ютерними технологіями. Метою дослідження є обґрунтування актуальності застосування інформаційно-комунікаційних технологій під час проведення розмовних клубів та аналізування їх напрямків. Актуальність проведення розмовних клубів залежить від того, що вимоги до процесу вивчення іноземної мови постійно збільшуються, через що мотивація вивчаючих значно зменшується.

Аспект мотивації знайшов своє відображення у зарубіжній педагогічній літературі. У своїй праці Graham Crookes та Richard W. Schmidt визначають термін «мотивація» як «орієнтація учня щодо мети вивчення другої мови» [Crookes, Schmidt 1991, с. 470]. Однак, визначення, яке дають D. Schunk, P. Pintrich, J. Meese здається найбільш влучним: «Мотивація – це процес, за допомогою якого стимулюється та підтримується цілеспрямована діяльність» [Schunk 2008, с. 19]. Пошук форм і методів, які створюють умови для вдалого розвитку комунікативних навичок та звичок працювати в команді, є одним із важливих аспектів у теорії та практиці освіти. Робота в групі має велику перспективу для реалізації цього. М. Шоу, спеціаліст з групової роботи, визначає групу, як «колектив, об'єднаний двома или більшим числом людей, взаємодіюючих и впливаючих друг на друга» [Майерс 1996, с. 356]. Таким чином, ціллю розмовного клубу є зміцнення індивідуальності та розвиток певного спектру комунікативних навичок кожного учасника розмовного клубу. Сучасний підхід здійснюється лише за допомогою

використання мультимедійних технологій, які складаються із відеоматеріалів, різноманітних платформ для проведення уроку, аудіо та візуального супроводу. Тому пропонуємо змістовну модель роботи розмовного клубу за темою «Знайомство з літературою Німеччини за допомогою екранізації казки братів Грімм «Принц-жабення»», у якій буде використовуватися інтерактивна дошка.

План заняття у розмовному клубі

I. ОРГАНІЗАЦІЙНА ЧАСТИНА (1. Вступна бесіда; 2. Мотивація учасників клубу за допомогою вікторини на платформі Kahoot. Дізнатися, що відомо про братів Грімм та казку «Принц- жабеня»).

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА (1. Формування мовної компетенції. Після перегляду фільму відповісти на питання за допомогою колажу з кадрів. 2.Формування граматичної та слухової компетенції. Розділити учасників на міні-групи (3-4 людини) та дати завдання, в якому потрібно вставити пропущені слова. Дати учасникам час на обговорення відповідей в групах, потім перевірити усім разом).

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА (1. Підведення підсумків; 2. Опитування про враження; 3. Обговорення планів для наступної зустрічі у клубі).

Отже, використання інформаційних технологій у процесі вивчення іноземної мови у формі розмовного клубу має велику кількість переваг. Такий засіб навчання не тільки мотивує, а й роблять процес навчання більш цікавим для учнів. Інформаційні технології розвивають навички усного мовлення; перевіряють активний та пасивний мінімум, розширюють активним та пасивний лексичний мінімум тощо.

Література

Майерс. Д. Социальная психология. СПб.: Питер, 1996. 668 с.

Crooks G., Schmidt R. W. Motivation: Reopening the Research Agenda. Language Learning. Vol. 41, 1991. pp.469-512

Schunk D.H. Motivation in Education : Theory, Research, and Applications. Pearson: Merrill Prentice Hall, 2008. 247 p.

ГРИЦАНЕНКО Ю. О.
(Запорізький національний університет)

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІНШОМОВНОЇ ПІДТРИМКИ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ПРЕДМЕТІВ ТА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СУЧАСНІЙ СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Метою даних тез є доведення необхідності застосування елементів іншомовної підтримки під час навчання предметів в середній школі. Реалізація мети передбачає пошуки шляхів для одночасного засвоєння предметів та практичного використання елементів іноземної мови. Такий підхід має стати надійною основою для подальшого розвитку іншомовної комунікативної компетенції випускників середньої школи у контексті майбутньої спеціалізації.

Згідно з філософією методики інтегрованого навчання (Content and Language Integrated Learning), сутність кожного конкретного предмету має бути системно й найбільш спрощено представлена через іноземну мову, що значно покращує розуміння іншомовного контексту, бачення міжпредметного зв'язку і стає головним орієнтиром у виборі цілі навчальної діяльності. Серед основних принципів інтегрованого навчання предмету та мови можна виділити наступні: багатократного фокусу, сприятливого навчального середовища, активного навчання, структурної підтримки, співпраці в багатьох напрямках [Раннунт, Райк 2016, с. 77].

Теоретичні аспекти методики інтегрованого навчання розробляли відомі зарубіжні дослідники Б. Блум, Д. Койл, І. Маккензі, Д. Марш, Р. Тайлер, Ф. Худ, які розглядали інтеграцію предметів як горизонтальні відносини навчальних програм або як інтегративні нитки до навчального плану, що мають сприяти міжпредметним зв'язкам.

Складність впровадження елементів інтегрованого навчання в середній школі пояснюється потребою в розширенні іншомовного змісту різних предметів (підкріплення змісту іншомовним матеріалом у вигляді реклами, інструкцій, таблиць, графіків тощо); необхідністю спрощення елементів

іншомовної підтримки та наведення відповідності із змістом предметів; необхідністю тісної співпраці керівників середніх шкіл, викладачів предметів, викладачів іноземної мови та шкільних психологів. Як правило, між собою комбінують близькі за змістом предмети, наприклад, фізику і математику, біологію і географію, англійську і німецьку мови або українську і російську. Щодо кількості предметів, які відбираються для створення навчальних програм, як правило намагаються об'єднати близькі природничі й гуманітарні науки (математику, мову, історію); різні природничі науки; теоретичні (фундаментальні) і прикладні науки; природничі науки і гуманітарні; природничі й суспільні науки; іноземні мови і культурне середовище [Шевчук 2007, с. 50].

Таким чином, впровадження елементів мовної підтримки предметів має розглядатись не лише як механічне об'єднання знань з предмету і мови, але й перетворення мотиваційної сфери учнів, що має кардинально підвищити ефективність підготовки учнів в сучасній середній школі.

Література

Шевчук К. Інтегрований підхід до навчання: ретроспективний аналіз *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського*. 2007. №20. С. 50-55.

Раннунт М., Райк К. Подготовка студентов педагогических вузов к интегрированному преподаванию предмета и языка. *Пособие по разработке учебных программ и подготовке будущих учителей к работе в многоязычной школе*. Нарва. 2016. 77 с.

ДРАНА У. В.
(Запорізький національний університет)

ВИКОРИСТАННЯ ПОПУЛЯРНИХ ПІСЕНЬ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

(на прикладі вивчення граматичної конструкції Present Continuous)

У сучасній парадигмі досліджень граматична компетенція визначається як здатність людини до коректного граматичного оформлення своїх усних і писемних висловлювань та розуміння граматичного оформлення мовлення інших, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок і знань та граматичної усвідомленості. Основними компонентами граматичної компетенції виступають граматичні навички, граматичні знання і граматична усвідомленість [Азімов 2009, с. 362].

У процесі викладання іноземної мови існує багато різноманітних підходів і методів для вивчення граматичного аспекту мовлення. Одним із найбільш цікавих і популярних є використання пісенного матеріалу на уроках англійської мови, адже музика є ефективним способом впливу на учнів, а пісні іноземною мовою мають великий навчальний потенціал.

Метою дослідження є визначення особливостей використання популярних пісень у процесі навчання граматики англійської мови (на прикладі вивчення граматичної структури Present Continuous).

У ході дослідження ми ознайомилися з науково-методичною літературою за темою, вивчили найбільш ефективні способи використання популярної музики для вивчення граматичних явищ; проаналізували завдання, які запропоновані у науково-методичній літературі для опрацювання граматичної структури Present Continuous за допомогою популярних пісень [3].

На думку науковців, у процесі використання пісень на уроках іноземної мови слід дотримуватися певних етапів, а саме, підготовчий етап включає розмову про авторів і виконавців пісні, переклад важких слів/фраз; пропозицію

здогадатися, про що йдеться у пісні, якщо вони її не знають. На другому етапі учням пропонуються практичні завдання, наприклад, після прослуховування пісні “*Lemon tree*” групи *Fools Garden* учням пропонується знайти у реченнях приклади з використанням граматичної структури Present Continuous (*I`m sitting here in the boring room, It`s just another rainy Sunday afternoon, I`m wasting my time*) та пояснити її вживання. Серед наступних завдань можуть бути такі: заповнити пропуски, задати запитання до виокремлених речень, відповісти на запитання за змістом пісні, відтворити текст із розрізнених фраз, виправити помилки, скласти власні речення з граматичними структурами, і, за бажанням, можна запропонувати учням творчі завдання, наприклад, виконати пісні у караоке хором або індивідуально, описати асоціації, викликані піснею, намалювати ілюстрацію, яка передає своє враження від пісні [Murphey. с. 52].

За результатами дослідження, ми дійшли висновку, що використання пісенного матеріалу на уроках надає великі можливості для збагачення учнів англійськомовним лексико-граматичним матеріалом, адже пісні англійською мовою є прикладом звучання автентичного тексту, який містить активно вживану лексику і найбільш поширені граматичні структури.

Література

Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва: ИКАР, 2009. 448 с.

Murphey T. Music & Songs. Oxford University Press, 1992. 376 p.

The Art of Teaching Grammar: Practical, Detailed and Illuminating Guide.
URL:<https://www.goodreads.com/book/show/49378802-the-art-of-teaching-grammar>
(дата звернення: 07.12.2021)

Thornbury S. How to Teach Grammar. Pearson Education, 1999. 189 p.

ЗАПОЛЬСЬКА Е. О.*(Запорізький національний університет)*

КОНТРОЛЬ СФОРМОВАНOSTІ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Згідно з новими стандартами освіти і сучасними технологіями навчання іноземної мови у школі вивчення іноземної мови спрямовано на досягнення таких цілей: подальший розвиток комунікативної компетентності, розвиток і виховання здатності і готовності до самостійного і безперервного вивчення іноземної мови, подальшої самоосвіти з його допомогою, використання іноземної мови в інших галузях знань. Розвитку комунікативної компетенції присвячено багато праць сучасних методистів (І. Бім, Є. Бистрікова, П. Гуревич, Р. Мильруд та інші), які пояснювали необхідність формування комунікативної компетентності, давали докладні характеристики її складових, звертали увагу на практичну значимість компетентнісного підходу.

Завжди актуальним стає питання контролю сформованості іншомовної комунікативної компетентності старшокласників. Метою контролю є формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь, а успішна реалізація функцій впливає на ефективність всього процесу навчання. Виділяють такі функції контролю: 1) функція зворотного зв'язку (зворотний зв'язок, що діє у напрямі до вчителя, несе йому інформацію про рівень успішності учнів. Зворотний зв'язок у напрямі до учнів дає їм інформацію про успішність їх навчальної діяльності); 2) оціночна функція (оцінка є основним показником успішності навчання); 3) навчальна функція (під час виконання контрольних завдань продовжується і процес навчання); 4) розвиваюча функція (у процесі контролю відбувається розвиток спеціальних навчальних умінь, оперативна слухова або зорова пам'ять, гнучкість мислення, фонематичний слух, пластичність артикуляційного апарату та ін.) [Барановська О. 2000, с. 48-50] .

Сучасне суспільство характеризується глобальним процесом інформатизації, стрімким переходом на новий етап розвитку – інформаційне суспільство. У зв'язку з цим, серед основних стратегічних цілей розвитку інформаційного суспільства в Україні визначено забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні всебічно розвиненої особистості. На допомогу вчителю приходять інноваційні технології, що дають можливості як для навчання, так і для контролю сформованості іншомовної комунікативної компетентності, а саме: ESL, Kahoot, Quizizz та ін..

Наголошуємо, що педагогічні технології (ПТ) – сукупність прийомів навчально-пізнавального процесу або послідовність певних дій, пов'язаних з конкретною діяльністю вчителя та спрямованих на досягнення поставленої мети, які мають спростити навчально-виховний процес або зробити його більш ефективним. До основних якостей ПТ можна віднести: організаційна чіткість, упорядкована подача навчального матеріалу, оптимальна затрата ресурсів для масового навчання. Найбільш актуальними стають технології: інформаційно – комунікаційна технологія; технологія розвитку критичного мислення; проєктна технологія; технологія проблемного навчання; ігрові технології; модульна технологія [2].

Таким чином, інформаційні технології тестування знань студентів є поширеними в наш час і використовуються багатьма провідними науково-дослідними, навчальними та іншими центрами. Підтверджено дані про переваги комп'ютерних тестів у порівнянні з традиційними формами контролю іншомовних знань.

Література

Барановська О. Сучасна модель оцінювання навчальних досягнень учнів :переваги і недоліки. *Рідна школа*. 2000. N 7. С. 48 – 50.

Сучасні педагогічні технології. URL: <https://inlnk.ru/xveKAe> (дата звернення: 14.12.21)

КОТЕЛЮК К. Д.
(Запорізький національний університет)

РОЛЬ СУЧАСНИХ МУЛЬТИМЕДІА-ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ ЯКОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Науково-технічний прогрес не стоїть на місці, і тепер сучасне життя, як і освіта не можуть існувати без інформаційних технологій. І хоч раніше навчальні заклади мали тенденцію поступово впроваджувати безліч таких технологій у навчальний процес, то зараз їх використання досягло найвищого рівня як серед викладачів, так і серед студентів.

Через перехід на кредитно-модульну систему освіти суттєвою необхідністю для студентів стало самостійне набуття знань. Тому освітній процес повинен забезпечити їх навичками та вміннями в методології пізнання та самостійного орієнтування в інформаційному просторі, а також обізнаність новітніми технологіями та їх використанням для вирішення теоретичних та практичних питань [Вембер 2007, с. 1].

Мультимедіа-технології включають анімаційну графіку, відеофільми, звук, інтерактивні можливості, використання віддаленого доступу і зовнішніх ресурсів, роботу з базами даних тощо [Тукало 2007, с. 3]. Залучення таких технологій сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих та розумових здібностей студентів, а й робить заняття більш цікавими наочними.

П. Ф. Шпірко поділяє засоби мультимедіа на навчальні, діагностичні, інструментальні, предметно орієнтовані, керувальні, адміністративні, тренувальні, контролювальні, інформаційно-довідкові, імітаційні, демонстраційні, ігрові та позакласні [Шпірко 2009, с. 3].

Основні переваги використання мультимедійних засобів у навчальному процесі в цілому та у вивченні іноземних мов у вищих навчальних закладах, які можна виділити, це:

забезпечення гіпертекстової презентації матеріалів;
 створення відповідного емоційного фону, який підвищує ефективність засвоєння матеріалу;
 об'єднання навчального процесу з розважальним;
 перетворення навчання на інтерактивне;
 розвиток навичок алгоритмічного та логічного мислення;
 розширення можливостей для творчого мислення;
 сприяння самовираженню студентів [Насонова 2008, с. 117-118].

Отже, мультимедійні засоби надають більші можливості, ніж раніше надавали традиційні підручники. Таким чином, викладачі можуть планувати такі види діяльності, які будуть заохочувати студентів так, що вони створюють кероване комунікативне середовище навчального процесу. А взаємодія студентів з такими сучасними технологіями перетворює простий обмін інформацією на багатогранну діяльність, яка, у свою чергу, відкриває необмежені можливості як перед студентом, так і перед викладачем.

Література

Вембер В. П. Інформатизація освіти та проблеми впровадження педагогічних програмних засобів в навчальний процес. Ел.-не наукове фахове вид.-ня «Інформаційні технології і засоби навчання». Випуск 3. 2007. С. 8

Насонова Н. Практика та перспективи використання комп'ютерних технологій та Інтернет в навчальному процесі при вивченні іноземної мови The Sixth International Conference "INTERNET-EDUCATION-SCIENCE". Vinnytsia, Ukraine, October 7-11. 2008. С. 117-118.

Тукало М. Д. Мультимедійні системи навчання як новий методологічний засіб інтерактивного навчання на уроках хімії. URL <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/43> (дата звернення: 04.12.2021).

Шпірко П. Ф. Сучасні та інноваційні підходи викладання англійської мови для студентів інженерних факультетів. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/11276/1/39.pdf> (дата звернення: 04.12.2021)

MAMEDOV I. A.
(Saporoscher Nationaluniversität)

SPIELE IM DEUTSCHUNTERRICHT (AM MATERIAL DES LEHRBUCHS „HALLO, FREUNDE!“)

Spiele ist eine effektive Lehrmethode beim Unterrichten von Fremdsprachen sowohl in der Grundschule als auch in der Mittel- und Oberschule. Beliebige Spiel stimuliert die Motivationssphäre von Lernenden [НОВИНСКАЯ 2015, с. 56-58]. **Der Gegenstand** von unserer Forschungsarbeit ist das Material vom Lehrbuch „Hallo, Freunde!“ von Svitlana Sotnikova. **Die Forschungsfrage** des überarbeiteten Materials sind die Spiele, die in diesem Buch präsentiert werden. Das Lehrbuch ist für Level A1 ausgelegt. Das ist meistens die 5. Klasse, die Kinder sind 10-11 Jahre alt, und sie beginnen Deutsch als die zweite Sprache zu lernen.

Die Analyse vom empirischen Material verweist, dass in diesem Lehrbuch fast jede Lektion ein Spiel enthält. Alle Spiele sind Sprachspiele und sind auf die Entwicklung von vier Kompetenzen ausgerichtet. In Bezug auf Spiele im Hinblick auf die Entwicklung bestimmter Fähigkeiten sind die Ergebnisse in folgender Tabelle dargestellt:

Tabelle 1

Spiele in Bezug auf Kompetenzen

	Kompetenzen	Zahl	Prozent
1.	Sprechen	29	82%
2.	Lesen	6	18%
3.	Schreiben	-----	-----
4.	Hörverstehen	-----	-----
	Insgesamt	35	100%

Unser Studium belegt, dass die meisten Spiele (82%) mit der Entwicklung von Sprechfertigkeiten verbunden sind. Zum Beispiel: **das Spiel „Reporter“**: *In die Klasse kommt der deutsche Reporter und er befragt alle Kinder und interessiert sich*

für ihre Namen und ihren Alter. Dieses Spiel entwickelt die Kenntnisse zum Thema „Begrüßung und Vorstellung“.

Die Spiele, die auf das Üben von Sprechfertigkeiten ausgerichtet sind, sind oft die so genannten Bewegungsspiele: **das Spiel „Was mache ich?“** *Eine Person zeigt irgend-welche Handlung, die zweite Person rät, stellt die Frage und erwartet die Antwort: Schreibst du jetzt? / Ja, das stimmt. Ich schreibe.*

Den zweiten Platz belegen die Spiele, die im Mittelpunkt die Lesefertigkeit haben (18%). Sehr oft braucht man für diese Spielart Brettspiele, Würfel: **Das Spiel „Wo wohnen die Menschen? Woher kommen die Menschen?“** *Bei diesem Spiel wirft man den Würfel. Die Zahl von Punkten bedeutet die Person und die Zahl, und auf dem Bild ist die Stadt gezeigt, die bei den Fragen und Antworten genannt werden muss. Besonders wichtig ist hier das Üben von Satzstrukturen: - Woher kommst du? / - Ich komme aus München. / - Wohnst du auch in München? / - Ich wohne auch in München.*

Es muss auch betont werden, dass in diesem Lehrbuch keine Spiele sind, die mit dem Hörverständnis und mit dem Schreiben verbunden sind. Wir vermuten, dass die Auswahl von Spielen das Niveau A1 und das Alter der Lernenden beeinflussen. Die Schüler der Mittelschule, die mit Deutsch nur beginnen, schenken mehr Aufmerksamkeit gerade der mündlichen Rede. Es muss auch beachtet werden, dass von in nur ein Lehrbuch von Level A1 analysiert war. Vielleicht gibt es in anderen Lehrbüchern die Spiele, die alle Kompetenzen präsentieren. Und diese Forschung wäre auch in der Zukunft interessant.

Literaturverzeichnis

Новинская В. А. Речевые игры как метод обучения иностранному языку. Научно-методический электронный журнал «Концепт». 2017. Т. 33. С. 56-58. URL: <http://e-koncept.ru/2017/771129.htm>.

Сотнікова С. І. Німецька мова (1-й рік навчання) „Hallo, Freunde!“. Харків : Вид-во «Ранок», 2014. 192 с.

НОВОЖИЛОВА А. Д.
(Запорізький національний університет)

ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

На перші роки впровадження концепції Нової Української Школи припала складна епідеміологічна ситуація, яка кардинально змістила акценти в навчанні на користь дистанційної освіти, що в першу чергу позначилось на молодших школярах, на їх процесі навчання та спілкування. Дистанційна освіта що розгадається як явище останні десятиліття значно відрізняється від тієї системи яка реалізується сьогодні через карантинні умови. Отже, організаційно-педагогічне забезпечення процесу дистанційного навчання в початковій школі має бути спрямоване на підтримку процесу отримання знань, умінь та на підвищення навичок учнів. При цьому зміст такого навчання має залишатись близьким до очного, проте з деякими послабленнями з огляду на психофізіологічний стан учасників процесу.

Головна мета навчання іноземної мови у початковій школі, полягає у формуванні в учнів комунікативної компетенції, яка реалізується завдяки поєднанню набутого лінгвістичного, мовленнєвого і соціокультурного досвіду, узгодженого з віковими можливостями молодших школярів.

Говоріння – це процес, який забезпечує спілкування в діалогічній та монологічній формах. Базова необхідність людини встановити контакт, обмінятися інформацією, вислови думки та почуття є метою говоріння. Для успішного навчання дітей говоріння іноземною мовою та підбору засобів навчання необхідно чітко розрізняти, розуміти його характерні ознаки, види та особливості.

Початок роботи починається з вибору моделі дистанційного навчання. На нашу думку, дистанційні платформи є досить гарним варіантом у порівнянні з

використанням соціальних мереж тощо, адже при якісній підготовці усіх учасників для роботи з сервісом можливо досягти значного автоматизму під час роботи, а також знизити відсоток навантаження. Пропонуємо такі платформи, як: *Google Classroom*, *Zoom*, *ClassDojo*. Останній сервіс програє попереднім двом що стосуються проведення відеоконференцій, проте може бути використана як допоміжна програма, адже завдяки особливості оцінювання та коментування розвитку навичок учнів підтримує їх інтерес та вмотивованість до навчання, а батькам дає можливість слідкувати за розвитком дитини.

Після вибору доцільної платформи для синхронної роботи з учнями початкової школи необхідно розглянути онлайн-ресурси, які відповідають принципам наочності та ситуативності. Завдяки цим ресурсам вчитель матиме змогу підтримувати принци вмотивованості та активності, активізувати систему лексико-граматичних навичок та тренувати оперативну пам'ять дітей. Найважливішим аспектом на користь онлайн-ресурсів є змога підтримати цілеспрямованість уроку, формуючи комунікативну задачу, яка має відповідати одній з двох ситуацій штучній або реальній. Проаналізовані сайти (*LearnEnglish Kids*, *Liveworksheets*, *Canva*, *Miro*, *Kahoot*, *Mentimeter*) представляють широкий вибір шаблонів (*mindmap*, *колаж*, *алгоритм*, *інфографіка*), стікерів, які можна тегувати (тобто, прив'язувати) до кожного учня; а функція "*smart drawing*" значно облегшує роботу при підготовці зображення на екрані.

Проведене дослідження дає можливість констатувати, що попри виклики, що постають перед учасниками освітньої діяльності під час вимушеного переходу на дистанційну форму навчання, досягнути поставленої мети навчання можливо. Було встановлено основні параметри проведення такого типу занять. Це наочність навчального матеріалу та підтримання принципу комунікативності, який реалізується за умови підтримки синхронного та стабільного відео- та аудіо- зв'язку, використання спеціальних сервісів та платформ для адаптації друкованих підручників під потребу он-лайн навчання, що значно покращують потенційний результат освіти.

ПАЦАЦІЯ Л. С.*(Запорізький національний університет)*

ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА МАТЕРІАЛІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У сучасному суспільстві мета навчання переходить із накопичування знань в процес формування компетенцій, які уможливають процес навчання протягом життя. Учні, відповідно, повинні вміти осмислювати отриману інформацію, трактувати її, застосовувати в конкретних умовах; в той же час думати, розуміти суть речей, вміти висловити особисту думку. Саме цьому сприяють інноваційні комп'ютерні технології навчання.

В часи постійного розвитку інформаційних технологій та Інтернет ресурсів методика викладання іноземної мови зазнає змін, вона змінюється за своїми формами та видами, удосконалюється та модернізується.

На сьогоднішній день важливим є питання необхідності засвоєння іноземної мови за допомогою сучасних ресурсів та їх використання в процесі самостійного опанування іноземною мовою.

Нами було виділено наступні форми та засоби організації самостійної роботи: *традиційні* – тренувальні вправи за зразком, диктанти, твори, доповіді, реферати і т. п., *нетрадиційні* – проєктні технології, веб-квести, кросворди, онлайн-опитування, кейс-метод, модульна технологія і т.п.

При аналізі мотивації підлітка була виявлена необхідність враховувати біологічні зміни, психологічні зміни та соціальний контекст життя старшокласника для забезпечення позитивної мотивації учня.

Одним з продуктивних і перспективних напрямів даної роботи є використання можливостей комп'ютерної техніки, за допомогою якої, в першу чергу, якнайкраще вирішується проблема забезпечення вчителя й учня художніми текстами та науково-методичною літературою.

Сучасні Інтернет технології відіграють важливу роль в організації самостійної роботи учнів при вивченні англійської мови. Головним чином, це залежить від широкого спектра можливостей мережі. У процесі виконання вправ з використанням Інтернету в учнів виробляються та вдосконалюються навички та вміння здійснення пошуку матеріалів з даного питання, їх читання, перекладу та оцінки, конспектування, написання листа для пересилання електронною поштою, написання статті та доповіді з викладом різних точок зору.

Використання інформаційних технологій в освітньому і самоосвітньому процесі є ефективним засобом активізації пізнавальної, рефлексивної діяльності учнів, дозволяє урізноманітнити форми роботи, активізувати увагу, підвищує творчий потенціал дітей, мотивує потребу їх читацької культури.

По-перше, Інтернет дозволяє постійно отримувати нову інформацію на тему, що цікавить. При цьому інформація іноземною мовою буде абсолютно автентичною і, крім того, сучасною. Порівняно з минулими роками, коли такий феномен як Інтернет тільки з'явився, процес оновлення інформації міг займати місяці, навіть роки. Але зараз цей процес є настільки модернізованим, що може займати не тільки дні, але й години за які відбудеться оновлення інформації за поданою темою.

По-друге, існуючі сайти дозволяють відстежити рівень своїх знань, виконуючи ту чи іншу тренувальну вправу. З кожним роком кількість таких сайтів зростає, що дає учневі змогу вибору серед безлічі можливостей.

По-третє, за допомогою Інтернету можна створити справжнє мовне середовище при роботі з літературою, аудіюванням оригінальних текстів, що, безсумнівно, сприяє підвищенню рівня мотивації учнів до вивчення англійської. І, нарешті, Інтернет є незамінним помічником при навчанні різним видам і аспектам мовної діяльності. Використовувати Інтернет-технології, безсумнівно, можна на всіх етапах навчання іноземної мови. Отже, особливо важливу роль глобальна мережа буде відігравати при самостійній роботі учнів, спонукаючи їх до пошукової та творчої діяльності.

ПЕДЕНКО К. А.*(Запорізький національний університет)*

ІНТЕРАКТИВНІ ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Одним із важливих напрямків розвитку інформатизації освіти є інформаційно-цифрові та комп'ютерні технології. Інтерактивність, інтенсифікація процесу навчання, зворотний зв'язок – помітні переваги цих технологій, котрі зумовили необхідність їх застосування у різних галузі викладацької діяльності. Після впровадження дистанційної освіти через пандемію коронавірусу помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі під час впровадження дистанційної освіти. Цій темі в Україні присвячені дослідження таких науковців, як В.Ю. Биков, Я.В. Булахова, О.М. Бондаренко, В.Ф. Заболотний, Г.О. Козлакова, О.А. Міщенко, О.П. Пінчук, О.В. Шестопал та інші.

Для більшості викладачів та учнів через епідемію коронавірусу змінилися не тільки форми та методи навчання, але й комунікація між викладачами та учнями. Таким чином вчителі, які працюють з окремими учнями або з невеликими групами, підтримують зв'язок за допомогою електронної пошти, *Viber*, *WhatsApp* або *Slack*. Використання інформаційних технологій відображається в засобах та способах надання та перевірки домашніх завдань і тестів. Для виконання поставлених цілей, необхідно обрати відповідну навчальну платформу, серед яких *Google Classroom*, *Human Школа*, *Edmodo* є найпопулярнішими [1].

Попитом користуються програми, які сприяють незалежному навчанню та можуть використовуватись на уроках з іноземних мов для формування комунікативної компетенції. Простими у використанні є програмами: *Padlet* – інтерактивна дошка, на яку можна додавати фото, тексти, документи,

аудіо/відео записи; *Flipgrid* – відео-зона, де можна розмішувати відео з завданнями для учнів, які в свою чергу можуть створити свої відео-матеріали; *Actively Learn* – можливість додавати запитання або нотатки до статті, або ділитися посиланнями на вебсайт і читати коментарі учнів; *Quizlet* – створення електронних карток і вікторин для вивчення нової лексики; *Storybird* – можливість створення з учнями цікавих навчальних книг з ілюстраціями, які можна анонімно поширити в Інтернеті та ін.

Відтак, можемо констатувати, що використання сучасних інформаційних технологій під час вивчення іноземних мов дає можливість здобувачам освіти засвоїти більше матеріалу за коротший термін, активізує їхню навчальну діяльність, відкриває можливості для індивідуального навчання, посилює мотивацію вивчення мови, забезпечує ефективну наочність навчального процесу і тим самим сприяє поступовому формуванню у учнів відповідної до сучасних вимог іншомовної комунікативної компетенції. Всі інтерактивні прийоми можна використовувати не тільки під час дистанційного навчання, а і як доповнення до занять у аудиторіях. Було визначено, що впровадження комп'ютерних технологій в практичну діяльність учнів на уроках англійської мови сприяє: розвитку усіх чотирьох мовних навичок читання, писання, мовлення і аудіювання; оволодіння усним спонтанним мовленням; адаптації учнів до проведення незалежного зовнішнього оцінювання; розвитку критичного мислення.

Література

Trubitsyna O., Kanibolotska O., Zozulia I., Stadnii A., Martynenko M. Professional Foreign- Language Training as a Component of Higher Vocational Education. *International Journal of Higher Education*, 2020. 9 (7). С. 187-195.

ПЕДЕНКО К. А.*(Запорізький національний університет)*

НАВЧАЛЬНІ ОНЛАЙН-КУРСИ ДЛЯ ФАСИЛІТАЦІЇ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ

Фасилітація формування іншомовної комунікативної компетенції - це одна з основних цілей викладання іноземної мови. Один із основних напрямів розвитку освіти - це використання інформаційних та комп'ютерних технологій. Завдяки вивченню цього напрямку з'являється велика кількість можливостей імплементації технологій у процес навчання як в онлайн так і в офлайн форматі. Вчені зазначають, що застосування на заняттях комп'ютерних навчальних програм спрямоване не лише на розвиток комунікативних здібностей учнів, але й дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити заняття більш наочним і цікавим за рахунок диференціації та індивідуалізації навчання [Далингер].

Один із способів використання інформаційних технологій - це впровадження навчальних курсів на онлайн платформу у програму викладання на регулярній основі. Навчальні курси поєднують у собі можливість формувати комунікативну компетенцію студента за рахунок аудіальних вправ та виконання домашніх завдань іноземною мовою, а також освоєння цікавих студенту тем. Викладачі мають змогу використовувати онлайн платформи з безкоштовним доступом до більшості курсів, вебінарів, тощо. Ось наприклад на таких платформах як *Coursera*, *Udemy*, *Vimeo*, *Thinkific* викладач може обрати разом із студентами курси на різні теми з психології, політології, соціології або навіть технічні курси з програмування.

Треба зазначити, що викладачу досить легко відслідковувати прогрес студентів за рахунок спільного доступу до платформ та виконання студентом домашнього завдання на платформі для закріплення знань. Під час прослуховування онлайн лекцій студенти закріплюють у пам'яті фонетичні

особливості носіїв іноземної мови в залежності від їх географічного походження. Також, закріплюються граматичні форми та покращується якість аудіального сприйняття інформації.

Отже, можна констатувати, що використання онлайн курсів для фасилітації формування іншомовної комунікативної компетенції студентів - це дієвий спосіб формування навичок та розвитку вже існуючих умінь. Використання онлайн платформ із курсами підвищує мотивацію студентів до навчання, перетворює процес вивчення матеріалу на інтерактивну форму взаємодії один з одним та формує самостійність студентів.

Цей інтерактивний прийом можна використовувати не тільки під час дистанційного навчання, а і як доповнення до занять в аудиторіях. Було визначено, що впровадження онлайн курсів на заняттях з англійської мови сприяє розвитку мовних та мовленнєвих навичок, адаптації учнів до проведення незалежного зовнішнього оцінювання; розвитку критичного мислення.

Література

Далингер В. А. (2009) Компьютер и развитие творческого мышления студентов. URL: <http://nsu.ru/archieve/conf/nit/95>.

СЕЛІВАНОВА О. А.

(Запорізький національний університет)

ІНТЕРНЕТ – РЕСУРСИ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ОВОЛОДІННЯ ФРАНЦУЗЬКОЮ МОВОЮ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Пандемія *Covid-19* триває вже другий рік, що суттєво вплинуло на освітній процес в Україні. Перехід на дистанційне навчання, на нашу думку, спричинив погіршення якості та доступності освіти, а також загострення низки освітніх нерівностей.

Методика проведення дистанційних занять знаходиться у процесі свого становлення, а принципи та її особливості стали серйозними викликами для освіти в цілому. Тому, для забезпечення повноцінного освітнього навчального процесу та підвищення ефективності, перш за все важливо підтримувати свою мотивацію, як студента або учня, спираючись на здатність самостійно опановувати матеріали.

Завдання цього дослідження полягає у аналізі змісту інтернет-ресурсів, їх класифікації та доцільного використання як при самостійному оволодінні французькою мовою так і під час проведення уроків вчителями.

У мережі на сьогоднішній день існує велика кількість інтернет-ресурсів, які, з одного боку, надають методичну підтримку вчителям, а з іншого, допомагають учням практикувати французьку мову під час дистанційного освіти. Враховуючи різноманітність та розгалуженість видів інтернет-ресурсів час від часу дуже важко зрозуміти навчальну цінність, цільову аудиторію та доцільність практичного застосування певних видів ресурсів. Тому ми спробували класифікувати найпопулярніші онлайн - ресурси з французької мови для різних категорій користувачів:

1. Для батьків базовий інтернет-ресурс *tinyurl.com/yazfnkcu*
2. Для вчителів французької мови: *ifprofs* – платформа з ресурсами, документами та інструментами для дистанційного навчання вчителів.
3. Для учнів початкового рівня: а) *le-francais.ru* — самовчитель французької мови для початківців. Всі уроки проводяться онлайн і супроводжуються аудіо - та відеоматеріалом. б) *tapis.com* — ресурс пропонує велику кількість вправ з граматики і розуміння мови на слух.
4. Для учнів усіх рівнів: а) *bescherelle.com* - сайт з вправами й іграми французькою мовою; б) *bonjourdefrance* - уроки та вправи з французької мови для вчителів та учнів.
5. Для студентів: Веб-сайт *Flenet* призначений для студентів, які вивчають французьку мову як першу та другу іноземну. Даний ресурс дозволяє

удосконалювати вимову та практикувати звуки, які є специфічними для французької мови.

Як додаткове джерело інформації у мережі існує велика кількість автентичних матеріалів для читання, прослуховування та перегляду, а саме:

1. *Відео та аудіо ресурси*: BBC – відео репортажі *Ma France* каналу BBC по всій Франції. Ви можете вивчити не тільки нові слова, а також познайомитись з культурою Франції. *Enseigner: tv5monde* – цікаві програми французькою мовою.

2. *Газети, радіо і телебачення*: *Le Figaro* – щоденна газета з актуальними подіями. *Radios* – французькі радіостанції онлайн.

3. *Додатки для вивчення французької мови*: *Lingoing, Babadum* - платформа з 5 іграми на 21 мові, де можна вивчити багато нової лексики.

У якості висновку зазначимо, що наведений за певними критеріями список інтернет-ресурсів може бути корисним для вчителів, студентів, а також всім, хто має зацікавленість у вивченні французької мови.

Література

Організація освітнього процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання у 2020-2021 навчальному році: <https://moipro.mk.ua>

Практики та підходи до дистанційного навчання - рекомендації для вчителів: <https://nus.org.ua/articles/>

25 безкоштовних ресурсів для вивчення французької мови: <https://social.org.ua/>

ХОДИРЄВА А. В.
(Запорізький національний університет)

ФОРМУВАННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ НА СЕРЕДНЬОМУ ЕТАПІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Проблема формування іншомовної фонетичної компетенції в учнів початкової та старшої школах досліджувалась вітчизняними вченими, серед них О. Коломінова, С. Роман, С. Ніколаєва та багато інших. Зокрема, С. Бобір зазначала, що навички вимови можна вважати сформованими, якщо вони характеризуються такими якостями як фонематичність, автоматизованість, сталість і гнучкість.

Серед різних підходів до визначення фонетичної компетенції ми обрали наступне визначення Ю. Головача. Фонетична компетентність - це здатність адекватно оформлювати іноземну мову фонетичними засобами у процесі навчання іноземної мови [Бігич 2006, с. 39]. Успішність формування компетенції залежить саме від рівня сформованості таких складових, як обсягу знань про фонетичну систему мови, фонетичних навичок та їх динамічній взаємодії.

Вважаємо, що головним чином необхідно приділяти увагу покращенню навичок фонетичної компетенції саме на середньому етапі вивчення іноземної мови. Як показує досвід, відсутність чіткого визначення фонетичної помилки й чітких меж вчителя щодо помилок, яких допускається учень, призводить до розвитку стійкого залишкового акценту. Більш того, вчитель може звикнути до фонетичних помилок учнів та не мати коригуючої реакції через надлишкову увагу до інших помилок, таких як граматичних або лексичних.

Учні повинні розрізнявати вимови native speakers, різні звуки та навчитися адаптуватися в різних мовленнєвих ситуаціях.

Для навчання вимови іншомовних звуків пропонуємо використати вправи на диференціацію, імітацію, артикуляцію та інтонування, адже вони тісно

пов'язані між собою та допомагають сформувати слухо-вимовні навички, які вдосконалять фонетичні уміння учням на середньому етапі.

Приклади вправ на диференціацію звуків:

Учні почують тільки одне слово, яке повинні підкреслити: bad-bed, bet - bat, man- men, and – end, pan - pen, sat – set.

Прослухати пари слів. Якщо вони починаються з однакових звуків, ставлять знак “+” та “-“ – якщо різні: this-these, pot- port, bad-bet, live- leaf, that-sad.

Приклади вправ на тренування артикуляційних навичок та інтонації:

Гра «Зіпсований телефон». Мета - формування навичок фонематичного слуху і правильну артикуляцію звуків англійської мови. Вчитель чітко називає звук чи слово пошепки для кожного ряду. Діти намагаються якомога чіткіше вимовляти пошепки почуте слово, щоб воно дійшло до останнього гравця і зберегло свою первинну форму. Перемагає той ряд, останній гравець якого правильно назвав слово, яке дійшло до нього.

Тренування логічного наголосу. Читання фраз з виділенням голосом змістових слів: Eve is my ☐ niece. Eve is ☐ my niece. ☐ Eve is my niece.

Читання невеликого тексту з необхідною інтонацією. Вчитель може навіть задати емоційну інтонацію для читання тексту.

Робота зі скоромовками.

Скоромовки необхідно читати повільно, потім читати з перебільшеною інтонацією та згодом збільшити темп читання скоромовки з увагою на артикуляцію.

Тренування та вдосконалення фонетичних навичок забезпечують мотивацію навчальної діяльності, створюють позитивну атмосферу для вивчення іноземних мов.

Література

Бігич О. Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи : навч. Посібник. Київ : Ленвіт, 2006. 200 с.

Методика формування іншомовної фонетичної компетенції. URL: https://revolution.allbest.ru/languages/00548245_0.html (дата звернення: 15.01.2022).

Борищовецька В. Д., Ігнатенко В. Д. Основи методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах : навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2018. 188 с.

Бориско Н. Ф. Особливості формування фонетичної компетенції при інтегрованому навчанні іноземних мов у мовному ВНЗ. URL: http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/268/Lecture_6.pdf?sequence=6&isAllowed=y (дата звернення: 15.01.2022).